

**KOBIETY
NA RYNKU PRACY
W WOJEWÓDZTWIE
ŚWIĘTOKRZYSKIM
W 2007 ROKU**

————— **Kielce, listopad 2008** —————

Wydawca:

Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach
ul. Witosa 86, 25-561 Kielce
tel. 041 36 41 600, fax 041 36 41 666
strona internetowa: www.wup.kielce.pl
e-mail: wup@wup.kielce.pl

Redakcja:

Wydział Informacji i Analiz o Rynku Pracy
WUP w Kielcach

Niniejsza publikacja udostępniona jest na stronie internetowej
Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach.
Przedruk w całości lub części oraz wykorzystanie danych statystycznych
w druku dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

Druk:

Nakład: 500 egz.

SPIS TREŚCI

	Str.
UWAGI METODYCZNE	7
PRZEDMOWA	9
1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	11
2. STRUKTURA PRACUJĄCYCH	15
2.1. Pracujące kobiety	15
2.2. Pracujące kobiety i mężczyźni według BAEL	16
3. SYTUACJA Kobiet NA RYNKU PRACY	18
3.1. Podstawowe założenia polityki zatrudnienia w Unii Europejskiej	18
3.2. Sytuacja kobiet na rynku pracy w krajach UE	20
3.3. Aktywność zawodowa kobiet w krajach UE	22
3.4. Sytuacja kobiet na rynku pracy w Polsce	27
3.5. Aktywność zawodowa kobiet w Polsce	36
3.6. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej kobiet	40
4. POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA KOBIEC W WOJEWÓDZTWIE	58
4.1. Poziom bezrobocia rejestrowanego	58
4.2. Poziom bezrobocia według BAEL	60
4.3. Bezrobotne kobiety według wieku	60
4.4. Bezrobotne kobiety według poziomu wykształcenia	62
4.5. Bezrobotne kobiety według stażu pracy	63
4.6. Bezrobotne kobiety według czasu pozostawiania bez pracy	64
4.7. Bezrobotne kobiety zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	66
4.8. Bezrobotne kobiety zamieszkałe na wsi	66
4.9. Bezrobotne kobiety uprawnione do pobierania zasiłku	69
4.10. Bezrobotne kobiety w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	69
4.11. Bezrobotne kobiety według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności	70
4.12. Bezrobotne kobiety według grup zawodów i specjalności	71
4.13. Bezrobotne kobiety niepełnosprawne	76

	Str.
5. DZIAŁANIA POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY W ZAKRESIE ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA KOBIET	78
5.1. Podjęcia pracy	78
5.2. Aktywne programy rynku pracy	80
6. DZIAŁANIA WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W ZAKRESIE ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA KOBIET	87
6.1. Świętokrzyski Plan Działań na rzecz Zatrudnienia	87
6.2. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	89
6.3. Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich	92
6.4. Program Operacyjny Kapitał Ludzki	94
7. PODSUMOWANIE	97
 Aneks statystyczny	
Tablice	101-137

SPIS TABLIC

	Str.
1. Ludność według województw w 2007 roku	101
2. Ludność w powiatach woj. świętokrzyskiego w 2007 roku	102
3. Pracujący według sekcji PKD w województwie świętokrzyskim w 2007 roku	103
4. Bezrobotne kobiety według województw	104
5. Bezrobotne kobiety w powiatach woj. świętokrzyskiego w latach 2004-2008	105
6. Bezrobotne kobiety w miastach i gminach woj. świętokrzyskiego	106-108
7. Bezrobotne kobiety według wieku, wykształcenia, stażu pracy oraz czasu pozostawania bez pracy w województwie (stan na 31.12.2007r.)	109
8. Bezrobotne kobiety według wieku, wykształcenia i stażu pracy oraz czasu pozostawania bez pracy w województwie (stan na 30.09.2008r.)	110
9. Bezrobotne kobiety według wieku w powiatach	111
10. Bezrobotne kobiety w wieku 18 - 24 lata według powiatów	112
11. Bezrobotne kobiety według poziomu wykształcenia w powiatach	113
12. Bezrobotne kobiety według stażu pracy w powiatach	114
13. Bezrobotne kobiety według czasu pozostawania bez pracy w powiatach	115
14. Bezrobotne kobiety zamieszkałe na wsi według powiatów	116
15. Bezrobotni zamieszkali na wsi według wieku, poziomu wykształcenia, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy w podziale na płeć	117
16. Bezrobotne kobiety z prawem do zasiłku według powiatów	118
17. Bezrobotne kobiety w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki według powiatów	119
18. Wybrane kategorie bezrobotnych kobiet według powiatów	120

	Str.
19. Bezrobotne kobiety według Polskiej Klasyfikacji Działalności	121
20. Bezrobotne kobiety według wielkich grup zawodów w powiatach	122
21. Ranking zawodów bezrobotnych kobiet na koniec 2007 roku	123-125
22. Ranking zawodów bezrobotnych kobiet rejestrujących się w 2007 roku	126-128
23. Najbardziej sfeminizowane zawody wśród bezrobotnych na koniec 2007 roku	129-130
24. Bezrobotne kobiety niepełnosprawne według powiatów	131
25. Bilans bezrobotnych kobiet w 2007 roku według powiatów	132
26. Podjęcia pracy przez bezrobotne kobiety w 2006 i 2007 roku	133
27. Podjęcia pracy przez bezrobotne kobiety w 2007 roku według powiatów	134
28. Podjęcia pracy przez wybrane kategorie bezrobotnych kobiet w 2007 roku według powiatów	135
29. Udział bezrobotnych kobiet w podjęciach pracy na skutek działania poradnictwa zawodowego w 2007 roku według powiatów	136
30. Udział bezrobotnych kobiet w szkoleniach w 2007 roku według powiatów	137

UWAGI METODYCZNE

1. Dane o liczbie bezrobotnych obejmują osoby zarejestrowane w urzędach pracy jako bezrobotne, zgodnie z definicją zawartą w *ustawie z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).
2. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy, to osoby w stosunku do których powiatowy urząd pracy w okresie 6 miesięcy od dnia rejestracji, powinien przedstawić propozycje zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, stażu, odbycia przygotowania zawodowego w miejscu pracy lub zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych. Do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z art. 49 ustawy, zalicza się bezrobotnych:
 - do 25 roku życia,
 - długotrwale lub kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po uroczeniu dziecka,
 - powyżej 50 roku życia,
 - bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
 - samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
 - którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia,
 - niepełnosprawnych.
3. Według ustawy długotrwale bezrobotnym jest osoba, która pozostaje w rejestrach powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. Definicja ta różni się od przyjętej w sprawozdawczości urzędów pracy, zgodnie z którą czas pozostawania bez pracy liczony jest w pełnych miesiącach od momentu ostatniego zarejestrowania się bezrobotnego w powiatowym urzędzie pracy. Pierwsza grupa opisana została w podrozdziałach 4.1. i 5.2., natomiast druga w podrozdziale 4.6.
4. Przez „Ludność aktywną zawodowo” (cywilna siła robocza) należy rozumieć zbiorowość składającą się z osób uznanych według klasyfikacji GUS za pracujące oraz osoby bezrobotne, o których mowa w pkt. 1.

5. Przez „Stopę bezrobocia” należy rozumieć procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo.
6. Przez „napływ” bezrobotnych należy rozumieć liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy w danym okresie sprawozdawczym.
7. Przez „odpływ” bezrobotnych należy rozumieć liczbę bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji urzędów pracy w danym okresie sprawozdawczym.
8. W statystyce bezrobotnych według zawodów i specjalności stosuje się kryterium klasyfikacji bezrobotnych poprzednio pracujących według zawodu wykonywanego przez nich w ostatnim miejscu pracy.
Bezrobotnych dotychczas niepracujących klasyfikuje się według zawodu wyuczonego, zgodnie z posiadanym świadectwem (dyplomem) ukończenia kształcenia szkolnego lub kursowego.
Grupa „bez zawodu” obejmuje osoby, które nie spełniają jednocześnie dwóch warunków: a) nie posiadają świadectwa (dyplomu) ukończenia kształcenia szkolnego lub kursowego, b) nie posiadają udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 1 roku w tym samym zawodzie.
9. Powyższa statystyka sporządzana jest zgodnie z obowiązującą od 1 stycznia 2005r. Klasyfikacją Zawodów i Specjalności wprowadzoną Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 265, poz. 2644, z późn. zm.).
10. Sprawozdawczość statystyczna rynku pracy w grupie bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dot. zakładu pracy uwzględnia osoby zarejestrowane na mocy zapisu art. 2 ust. 1 pkt 29 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

PRZEDMOWA

Celem opracowania „*Kobiety na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w 2007 roku*” jest przybliżenie osobom zajmującym się problemami rynku pracy sytuacji kobiet i trudności, na jakie napotykają w dostępie do pracy i rozwoju zawodowym.

Materiał zawiera informacje analityczno-statystyczne dotyczące sytuacji kobiet na rynku pracy w województwie. Obrazuje poziom otwartości gospodarki na zatrudnianie kobiet, jak również aktywność samych kobiet w procesie poszukiwania pracy.

Publikacja zawiera szczegółowe informacje o stanie i strukturze bezrobocia wśród kobiet w regionie i w kraju oraz o działaniach podejmowanych w ostatnich latach przez instytucje rynku pracy w celu aktywizacji zawodowej kobiet.

Informacje te przedstawiono na tle polityki zatrudnieniowej prowadzonej wobec kobiet przez inne państwa Unii Europejskiej. Omówiono także przykłady najlepszych rozwiązań europejskich o charakterze socjalnym wspomagających zatrudnienie kobiet.

W wydawnictwie wskazano także zadania stojące przed Polską w związku z koniecznością wzmocnienia aktywności kobiet na rynku pracy poprzez dostosowanie polityki socjalnej i zatrudnieniowej do standardów UE.

Opracowanie będzie również pomocne w realizacji założeń regionalnej polityki rynku pracy zawartych w corocznie opracowywanym *Świętokrzyskim Planie Działań na rzecz Zatrudnienia (ŚPDZ)*.

Sądzę, że materiał ten będzie inspirował przyszłych projektodawców, zamierzających aplikować o środki Europejskiego Funduszu Społecznego, do opracowywania programów poprawiających pozycję kobiet na rynku pracy.

Andrzej Lato
Dyrektor
Wojewódzkiego Urzędu Pracy

1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W kraju w końcu 2007 roku w populacji 38.115,6 tys. ludności **przeważały kobiety - 51,7%** (19.704,1 tys. osób), **udział mężczyzn wyniósł 48,3%** (18.411,5 tys. osób).

Według stanu na 31.12.2007r. **ludność w województwie wynosiła 1.275.550 osób**. Większość ludności stanowiły **kobiety - 654.117 osób (51,3%)**. Kobiety przeważały zarówno wśród ludności mieszkającej w miastach - 52,4% (w kraju 52,6%), jak i na wsi - 50,3% (w kraju 50,3%).

Tendencje występujące w kraju i województwie znajdują potwierdzenie w strukturze ludności wg płci w powiatach, w których również przeważają kobiety. Największy udział kobiet wśród mieszkańców posiada m. Kielce - 52,6%, najmniejszy powiat kielecki - 50,3%.

Kobiety stanowią większość we wszystkich województwach, a ich udział jest nieznacznie zróżnicowany - najwyższy w łódzkim (52,4%), najniższy w podkarpackim (51,1%).

Najwyższy udział kobiet zamieszkałych w miastach posiada województwo łódzkie (53,5%) oraz mazowieckie (53,2%), a najmniejszy śląskie (52%). Udział kobiet zamieszkałych na wsi jest najwyższy w woj. śląskim i opolskim po 50,9%, a najniższy w podlaskim i warmińsko-mazurskim po 49,5%.

Ludność Polski charakteryzuje się wyższą liczbą kobiet niż mężczyzn, przy równowadze płci na wsi i przewadze liczby kobiet w miastach.

Istotnym wskaźnikiem charakteryzującym sytuację demograficzną jest współczynnik feminizacji, który określa ile kobiet na danym obszarze przypada na 100 mężczyzn.

Współczynnik feminizacji na koniec grudnia 2007 roku **dla ogółu ludności** wynosił **107 (na wsi - 101, w miastach - 111)**. Kobiety przeważają w starszych grupach wieku. W młodszych rocznikach, zarówno w miastach, jak i na wsi, dominują mężczyźni.

Wśród ludności do 29 roku życia - średnio na 100 mężczyzn przypada 97 kobiet, w przedziale wieku od 30 do 40 lat występuje wyrównanie płci, a w starszych grupach wieku zdecydowanie przeważają kobiety (wśród ludności w wieku 70 lat i więcej współczynnik feminizacji wyniósł 149).

W miastach równowaga płci występuje w grupie wieku od 25 do 29 lat, w następnych grupach wieku przewaga kobiet rośnie do wskaźnika feminizacji równego 153 dla kobiet w wieku 70 lat i więcej.

Zdecydowanie odmienna jest sytuacja na wsi, gdzie wśród ludności do 55 roku życia przeważają mężczyźni.

W województwie świętokrzyskim występują podobne tendencje jak w kraju. **Współczynnik feminizacji dla ogółu ludności wynosi 105 (na wsi - 101, w miastach - 110).** W grupach wieku - powyżej 50 roku życia przeważają kobiety, w młodszych rocznikach, zarówno w miastach jak i na wsi, więcej jest mężczyzn. W przedziale wieku od 18 do 29 roku życia i od 30 do 39 lat - średnio na 100 mężczyzn przypadają 94 kobiety, w starszych grupach wieku - 70 lat i więcej - współczynnik feminizacji wynosi 148.

W miastach równowaga płci występuje w grupie wieku do 15 roku życia, od 15 do 34 lat przeważają mężczyźni, w następnych grupach wieku przewaga kobiet wzrasta. Sytuacja na wsi jest inna - mniej jest kobiet niż mężczyzn aż do 59 roku życia.

Struktura wiekowa

Konsekwencją ekonomicznej i demograficznej struktury wieku ludności jest określony potencjał zasobów ludzkich, zróżnicowany w zależności od miejsca zamieszkania i płci.

Wiek przedprodukcyjny obejmuje ludność do 18 roku życia, zaś produkcyjny wynosi dla kobiet 18-59 lat, a dla mężczyzn 18-64 lata. Wiek poprodukcyjny obejmuje kobiety powyżej 60 lat i mężczyzn powyżej 65 lat.

Wyraźnie zróżnicowana jest sytuacja na obszarach wiejskich i miejskich. Na wsi udział osób w wieku produkcyjnym jest zdecydowanie niższy. Spowodowane jest to brakiem perspektyw dla wielu młodych osób wchodzących w wiek produkcyjny i w konsekwencji koniecznością przeniesienia się do miasta. Począwszy od 2002 roku wiek produkcyjny osiągają coraz mniej liczne roczniki 18-latków. W 2001 roku było ich ponad 694 tys., w 2002r. - 679 tys., zaś w 2007r. już tylko 554 tys.

Praca w rolnictwie pozostaje często jedynym źródłem utrzymania mieszkańców wsi. Do miast najczęściej migrują kobiety, co wynika z tradycji dziedziczenia gospodarstwa rolnego przez mężczyzn. Potwierdza to analizowany wcześniej współczynnik, dotyczący ludności wiejskiej do 55 roku życia.

W 2007 roku **udział kobiet w wieku przedprodukcyjnym wynosił 18,5%** (mężczyzn - 20,8%), **w wieku produkcyjnym 60,4%** (mężczyzn - 68,6%), **w wieku poprodukcyjnym 21,0%** (mężczyzn - 10,5%).

Sytuację demograficzną charakteryzuje wskaźnik obciążenia demograficznego ludności, określający udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w potencjalnych zasobach pracy (ludności w wieku produkcyjnym) - **tzw. miara demograficznej „młodości rejonu”** oraz udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w zasobach pracy - **tzw. miara demograficznej „starości rejonu”**.

W województwie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada prawie **31 osób w wieku przedprodukcyjnym** oraz prawie **28 osób w wieku poprodukcyjnym**.

Struktura wiekowa regionu ulega stopniowemu pogorszeniu. Zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym, co wynika z niższego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Wśród migrujących znaczący udział stanowią osoby młode, które wyjeżdżają do dużych miast i ośrodków gospodarczych poza województwem w poszukiwaniu pracy, bądź w celu kontynuacji nauki i po jej ukończeniu pozostają tam na stałe.

Rezultatem przemian w procesach demograficznych jest gwałtowne zmniejszenie się liczby dzieci i młodzieży (0-17 lat), dane wskazują, że w 2007 roku ich udział w ogólnej liczbie ludności obniżył się do ok. 20% z 29% w 1990r. (w 2000r. odsetek ten wynosił 24,4%). Natomiast dzieci w wieku poniżej 15 lat stanowią obecnie niespełna 17% ogólnej populacji wobec prawie 25% w 1990r. (w 2000r. - ponad 19%).

Szczególnie duże zmiany można zaobserwować w grupie osób w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata). Z danych za 2007r. wynika, że od 1990r. **odsetek osób w wieku zdolności do pracy (w ogólnej liczbie ludności) wzrósł o 6 pkt proc., tj. z poziomu ok. 58% do ponad 64%** (w 2000r. wynosił prawie 61%), przy czym tempo przyrostu ludności w wieku produkcyjnym jest coraz wolniejsze.

Jednocześnie występuje proces starzenia się zasobów siły roboczej spowodowany coraz większą liczbą osób w wieku niemobilnym, tj. powyżej 44 roku życia. W 2007r. udział ludności w tym wieku wyniósł 24,3%, dla porównania w 2000r. - 21,0%. Należy także zauważyć, że w 2007r. ludność w wieku produkcyjnym liczyła 24.545 tys. osób; w tym w wieku mobilnym - 15.267 tys. i niemobilnym - 9.278 tys.

W latach 2001-2007 liczba ludności w wieku produkcyjnym zwiększyła się o 1.284 tys., tj. o około 183 tys. rocznie. W 2007 roku przyrost wynosił 64 tys. (w 2006 roku - 77 tys.), podczas gdy w 2001r. - 265 tys.

Obserwowany jest także dalszy wzrost liczby osób w **wieku emerytalnym** (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej). W 2007r. udział tej grupy ludności w ogólnej populacji wyniósł **ok. 16%** (w 2000r. - prawie 15%, a w 1990 r. niespełna 13%). W końcu 2007r. ludność w wieku poprodukcyjnym liczyła 6.082 tys. osób wobec 5.660 tys. w 2000r.¹

¹ *Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym.* Stan w dniu 31.12.2007r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008 rok.

2. STRUKTURA PRACUJĄCYCH

2.1. PRACUJĄCE KOBIETY

W populacji pracujących² w kraju, wynoszącej **na koniec 2007 roku 13.457,0 tys. osób, kobiety stanowiły 46,0%** (6.190,9 tys.). Większość kobiet pracowała w jednostkach sektora prywatnego - 4.207,6 tys. osób (68,0%), zaś w publicznym - 1.983,2 tys. (32,0%). Zdecydowanie przeważały kobiety zatrudnione na podstawie stosunku pracy - 76,7% oraz właścicielki, współwłaścicielki i pomagający członkowie rodzin - 23,1%.

Największy udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w danej sekcji wystąpił w: ochronie zdrowia i pomocy społecznej - 80,5%, edukacji - 76,2%, pośrednictwie finansowym - 68,6%, hotelach i restauracjach - 65,1% oraz administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych i zdrowotnych - 62,2%.

Liczba pracujących w województwie na koniec 2007 roku wyniosła 457.101 osób i była wyższa o 13.921 osób (o 3,1%) w porównaniu do 2006 roku. **Pracujące kobiety stanowiły 45,8% (209.139 osób)**, a ich udział w ogólnej liczbie kobiet zmniejszył się 0,6%. Przeważająca większość kobiet pracowała w sektorze prywatnym - 148.410 osób (71,0%), a w publicznym - 60.729 osób (29,0%).

Przeważający udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w danej sekcji wystąpił w: ochronie zdrowia i pomocy społecznej - 79,5%, edukacji - 77,5%, pośrednictwie finansowym - 70,1%, hotelach i restauracjach - 66,6%, administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych i zdrowotnych - 61,4% oraz handlu i naprawach - 51,8%.

² Z uwzględnieniem jednostek małych i osób pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2.2. PRACUJĄCE KOBIETY I MĘŻCZYŹNI WEDŁUG BAEL

W IV kwartale 2007 roku w Świętokrzyskim pracowało 599 tys. osób, tj. o 9,9% więcej niż w IV kwartale 2006 roku. Liczba pracujących kobiet wyniosła 270 tys. i zwiększyła się o 14,4%, natomiast mężczyzn - 329 tys., tj. o 6,8%.

Wskaźnik zatrudnienia³, będący miernikiem zaangażowania ludności w procesie pracy, wyniósł **51,6%** i był o 4,8 pkt proc. wyższy od notowanego w IV kwartale 2006 roku. Zdecydowanie wyższy wskaźnik wystąpił wśród **mężczyzn**, spośród których pracowało **59,0%**. **Kobiety** rzadziej podejmowały pracę, **44,8%** spośród nich pracowało. W skali roku wskaźnik zatrudnienia dla mężczyzn wzrósł o 5,3 pkt, a dla kobiet o 4,9 pkt.

W sektorze prywatnym pracowało 472 tys. osób, tj. 78,8% ogółu. Spośród nich większość stanowili mężczyźni (58,9%). W sektorze publicznym zatrudnionych było 127 tys. osób, z przewagą kobiet (59,8%).

Pracownicy najemni stanowili 61,8% ogółu pracujących, pracodawcy i pracujący na własny rachunek - 31,4%, a 6,7% to pomagający członkowie rodziny. W skali roku liczba pracowników najemnych zwiększyła się o 13,8%, pracodawców i pracujących na własny rachunek - o 2,7%, a pomagających członków rodzin - o 8,1%.

Liczba kobiet pracujących w charakterze pracowników najemnych wzrosła na przestrzeni roku o 17,4%, natomiast w roli pracodawców i pracujących na własny rachunek - o 8,3%. Udział kobiet wśród pracodawców i osób zarobkujących na własny rachunek zwiększył się o 2,2 pkt i wyniósł 41,5%.

Wzrost liczby pracujących mężczyzn był rezultatem podejmowania przez nich pracy w charakterze pracowników najemnych, których w ciągu roku przybyło 11,6%. Zmniejszyła się natomiast liczba mężczyzn będących pracodawcami i pracujących na własny rachunek o 1,8%.

³ Udział osób pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej w danej kategorii.

Najliczniejszą grupą zawodową pracujących kobiet, według BAEL, byli rolnicy leśnicy i rybacy - 29,0% ogółu, a ich liczba, w porównaniu do IV kwartału 2006 roku, zwiększyła się o 9,4%. Więcej było także robotników przemysłowych i rzemieślników - o 18,1% (ich udział wyniósł 16,4%). Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy stanowili 12,2% ogółu, a specjaliści - 10,5%.

Kobiety dominowały w zawodach z grupy: specjalistów - 69,8%, pracowników biurowych - 66,7% oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców - 65,8%.

Mężczyźni przeważali wśród operatorów i monterów maszyn i urządzeń - 90,4% ogółu, robotników przemysłowych i rzemieślników - 80,6% oraz przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników - 73,1%.⁴

⁴ *Aktywność ekonomiczna ludności w województwie świętokrzyskim w IV kwartale 2007 roku, Informacja Sygnalna, Urząd Statystyczny w Kielcach, marzec 2008r.*

3. SYTUACJA KOBIET NA RYNKU PRACY

3.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA POLITYKI ZATRUDNIENIA W UNII EUROPEJSKIEJ

W marcu 2000 roku na szczycie szefów rządów państw Unii Europejskiej w Lizbonie przyjęło nowy cel strategiczny: osiągnięcie do 2010 roku pozycji najbardziej konkurencyjnej gospodarki świata. Sposoby realizacji tego celu określa tzw. Strategia Lizbońska, która zakłada rozwój konkurencyjnej i sprawnie funkcjonującej gospodarki, stworzenie większej liczby i lepszych miejsc pracy oraz zwiększenie spójności społecznej, realizowane za pośrednictwem Europejskiej Strategii Zatrudnienia.

Strategia Lizbońska może stać się ważnym narzędziem dla polskich kobiet. W kwestii równości płci na rynku pracy kładzie nacisk na usuwanie barier napotykanymi przez kobiety poprzez utworzenie do 2010r. miejsc w przedszkolach dla 90% dzieci w wieku od trzech do sześciu lat (w 2001r. w Polsce tylko 37% dzieci chodziło do przedszkola) oraz stworzenie miejsc opieki dla 33% dzieci poniżej trzeciego roku życia (w 2001r. tylko 2% dzieci w tym wieku objętych było zorganizowaną opieką). Strategia zakłada też wzrost zatrudnienia kobiet do 60%.⁵

Cele Strategii Lizbońskiej:

- **Zmniejszenie bezrobocia** poprzez:
 - **zatrudnialność** (wprowadzenie młodych na rynek pracy; przeciwdziałanie bezrobociu długookresowemu);
 - **równoważenie korzyści** (pracodawców i pracowników);
 - **przedsiębiorczość** (cel: zatrudnienie w małych firmach);
 - **adaptacyjność** (nacisk na ponowne zatrudnienie osób zwalnianych w procesach restrukturyzacji);

⁵ www.kobietypraca.org, artykuł z dn. 29.01.2005r.

- **Zwiększenie zatrudnienia** poprzez wzrost stopy zatrudnienia; wzrost wykształcenia i kształcenie ustawiczne; mobilność na rynku pracy; przedkładanie tworzenia nowych, dobrych miejsc pracy nad ochronę starych (przymus restrukturyzacji); zwiększenie produktywności; ograniczenie regionalnego zróżnicowania rynku pracy (szczególnie bezrobocia); równowaga między ochroną zatrudnienia, a płynnością rynku pracy.
- **Zwiększenie stopy zatrudnienia (do 2010 roku)** dla ludności 15-64 lata do 70%; dla kobiet do 60%; dla starszych w wieku 55-64 lata 50%.⁶

Europejska Strategia Zatrudnienia - reguluje politykę państw członkowskich Unii Europejskiej mającą na celu zwiększenie zatrudnienia i wzrost udziału osób aktywnych zawodowo. Jak podkreślono w dokumencie Rady UE, zapewnienie w politykach zatrudnienia równych szans kobiet i mężczyzn jest istotnym warunkiem zrealizowania tych celów.

W związku z tym państwa członkowskie powinny łączyć swoje polityki zatrudnienia z działaniem na rzecz zapewniania równości płci poprzez:

- wspomaganie aktywizacji kobiet na rynku pracy,
- wyeliminowanie różnic między kobietami i mężczyznami występujących we wskaźnikach dotyczących zatrudnienia i bezrobocia,
- redukcję różnic wysokości wynagrodzeń kobiet i mężczyzn z uwzględnieniem:
 - segregacji sektorowej i zawodowej (np. problemu niskich płac w zawodach i sektorach zdominowanych przez kobiety),
 - problemu nierównego dostępu kobiet i mężczyzn do edukacji i szkoleń,
 - przeglądu systemu płac,
 - podnoszenia świadomości problemu nierówności płac kobiet i mężczyzn wykonujących taką samą pracę,

⁶ Urszula Sztanderska, *Strategia Lizbońska szansą dla Europy i Polski. Polska w UE - perspektywy wzrostu stopy zatrudnienia*. Seminarium Informacyjne Polskie Forum Strategii Lizbońskiej.

- potrzeby zapewnienia przejrzystości zasad wynagradzania pracowników,
- umożliwianie kobietom godzenia obowiązków zawodowych z życiem prywatnym, poprzez zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, zachęcanie do dzielenia obowiązków rodzinnych i zawodowych, ułatwianie powrotu na rynek pracy po nieobecności spowodowanej np. urlopem macierzyńskim.⁷

3.2. SYTUACJA Kobiet NA RYNKU PRACY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Z opublikowanych w listopadzie 2008 roku danych Eurostatu, przedstawiających sytuację kobiet w Unii Europejskiej, wynika iż **wskaźnik zatrudnienia dla kobiet** w wieku 15-64 lata w 2007r. w UE-27 wyniósł **58,3%**, podczas gdy dla **mężczyzn 72,5%**.

Najważniejsze wnioski z tej publikacji dotyczące rynku pracy przedstawiają się następująco:

1. **Zharmonizowana stopa bezrobocia dla kobiet w UE-27 wynosiła w grudniu 2007r. 7,4% wobec 6,2% dla mężczyzn.** We wszystkich krajach UE-27, oprócz Irlandii, Litwy, Łotwy, Rumunii i Wielkiej Brytanii, natężenie stopy bezrobocia dla kobiet było wyższe niż dla mężczyzn. W Danii i Niemczech zharmonizowana stopa bezrobocia dla kobiet była taka sama jak i dla mężczyzn. Największe różnice pomiędzy wysokością stopy bezrobocia dla kobiet i mężczyzn wystąpiły w Grecji (kobiety 12,2%, mężczyźni 5,7%), Hiszpanii (kobiety 11,3%, mężczyźni 7,6%), Słowacji (kobiety 12,0%, mężczyźni 8,4%) i we Włoszech (kobiety 8,0%, mężczyźni 4,8%). W Polsce wartości te kształtowały się na poziomie 8,8% dla kobiet i 7,5% dla mężczyzn.

⁷ www.kobietypraca.org, artykuł z dn. 29.01.2005r.

2. **Wskaźnik zatrudnienia dla kobiet w wieku 15-64 lata w 2007r.** w UE-27 wynosił **58,3%**, podczas gdy dla mężczyzn **72,5%**. We wszystkich krajach UE-27 wskaźnik ten był niższy dla kobiet niż dla mężczyzn. Udział kobiet pracujących w ludności ogółem, w zależności od kraju, wynosił od 36,9% na Malcie do 73,2% w Danii. Dla kobiet mieszkających w Polsce wskaźnik zatrudnienia w 2007r. kształtował się na poziomie 50,6%.

Zharmonizowana stopa bezrobocia; wskaźnik zatrudnienia dla osób wieku 15 – 64 lata; udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy.⁸

KRAJ	Zharmonizowana stopa bezrobocia (wyrównana sezonowo)		Wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 15 - 64 lata		Udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy w ogólnej liczbie pracujących	
	w grudniu 2007 roku		w 2007 roku			
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
UE27	7,4	6,2	58,3	72,5	30,7	6,9
Austria	5,1	3,6	64,4	78,4	40,7	6,2
Belgia	7,8	6,3	55,3	68,7	40,5	7,1
Bułgaria	6,7	5,4	57,6	66,0	1,9	1,1
Cypr	4,1	3,1	62,4	80,0	10,4	3,0
Czechy	5,9	3,5	57,3	74,8	7,9	1,7
Dania	3,1	3,1	73,2	81,0	35,8	12,5
Estonia	4,8	3,8	65,9	73,2	10,6	3,8
Finlandia	6,7	5,7	68,5	72,1	18,8	8,3
Francja	8,5	7,2	60,0	69,3	30,2	5,5
Grecja	12,2*	5,1*	47,9	74,9	9,9	2,5
Hiszpania	11,3	7,6	54,7	76,2	22,7	3,9
Holandia	3,1	2,5	69,6	82,2	74,8	22,5
Irlandia	4,5	6,2	60,6	77,4	31,9	6,5
Litwa	4,3	4,9	62,2	67,9	9,7	6,5
Luksemburg	5,9	3,9	56,1	72,3	37,1	2,6
Łotwa	4,7	5,7	64,4	72,5	6,9	4,4
Malta	7,0	5,1	36,9	74,2	24,9	4,0
Niemcy	7,5	7,5	64,0	74,7	45,3	8,5
Polska	8,8	7,5	50,6	63,6	11,7	5,8
Portugalia	8,7	6,3	61,9	73,8	13,6	4,7
Rumunia	5,1*	7,1*	52,8	64,8	8,9	8,3
Słowacja	12,0	8,4	53,0	68,4	4,3	1,0
Słowenia	5,2	3,7	62,6	72,7	10,0	6,5
Szwecja	6,1	5,3	71,8	76,5	39,5	10,5
Węgry	8,1	7,2	50,9	64,0	5,5	2,5
Wielka Brytania	4,7	5,4	65,5	77,3	41,6	9,4
Włochy	8,0*	4,8*	46,6	70,7	26,8	4,6

*Dane z kwietnia 2007 roku.

⁸ Dane Eurostat z 30.05.2008r. i 13.11.2008r., <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Współczynnik aktywności zawodowej kobiet w Polsce jest nieco wyższy niż obliczony dla ogółu kobiet w krajach UE. Przyczyną jest znacznie wyższa stopa bezrobocia kobiet w Polsce niż w pozostałych krajach Unii. Wskaźnik zatrudnienia kobiet w Polsce jest niższy niż w UE.

Do krajów, które mają zdecydowanie wyższe wskaźniki zatrudnienia kobiet niż Polska należą: Dania, Szwecja, Holandia, Wielka Brytania, Finlandia i Estonia, natomiast na Malcie, we Włoszech i Grecji wskaźniki zatrudnienia kobiet są nieco niższe.⁹

Powyższe dane dowodzą, że bezrobocie w UE stopniowo spada, lecz wciąż istnieje duże zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi regionami Unii.

3.3. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA KOBIET W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Jak wynika z raportu (Wspólny Raport o Zatrudnieniu) opublikowanego pod koniec lutego 2006 roku przez Komisję Europejską, **kobiety na rynku pracy w UE wciąż podlegają segregacji**, zarówno pionowej (dotyczącej dostępu do awansu i wysokich stanowisk), jak i poziomej (dotyczącej istnienia nisko opłacanych, silnie sfeminizowanych zawodów). Wciąż też zarabiają mniej niż mężczyźni (o około 15%) na tych samych stanowiskach. Komisja stwierdziła również, że **mechanizmy ułatwiające godzenie życia rodzinnego i zawodowego są dość słabe i przyczyniają się do eliminowania kobiet i mężczyzn z rynku pracy**. Szansę zmiany sytuacji Komisja upatruje w poprawie dostępności rozwiązań dotyczących opieki nad dziećmi.

Mimo, że współczynnik zatrudnienia kobiet wzrósł w skali UE o 0,7 pkt proc. i wyniósł 55,7% to wciąż jest odległy od wskaźnika zatrudnienia mężczyzn (70,9%) oraz od założeń strategii lizbońskiej (osiągnięcie do 2010r. ogólnego współczynnika zatrudnienia w UE na poziomie 70%, zaś współczynnika zatrudnienia kobiet na poziomie co najmniej 60%). Oznacza to, że w UE

⁹ Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

pojawiła się tendencja do zmniejszania się dysproporcji płci wśród osób zatrudnionych (tu dominują mężczyźni) i bezrobotnych (gdzie przeważają kobiety). Dysproporcja ta jednak nadal istnieje, ponadto nie zmniejszają się różnice w zarobkach. Niepokojące jest także to, iż wzrost zatrudnienia kobiet odnotowywany jest głównie w już sfeminizowanych sektorach (edukacja, służba zdrowia i opieka społeczna), a w dużych firmach kobiety stanowią 32% menedżerów, 10% członków rad nadzorczych i zaledwie 3% dyrektorów generalnych.

Mechanizmy wyrównywania szans kobiet na rynku pracy, zarówno postulowane przez Komisję Europejską, jak i realizowane przez poszczególne kraje UE, określa się mianem „dobrych praktyk”. Należą do nich: równość płac, równość szans - zwalczanie feminizacji zawodów słabo opłacanych, związanych z opieką społeczną, edukacją, służbą zdrowia i blokowaniem kobietom dostępu do najwyższych stanowisk w firmach. Na wyrównywanie szans wpłynie również wprowadzenie urlopów rodzicielskich dla obojga rodziców, elastyczny czas pracy (w tym możliwość pracy na odległość), zorganizowana opieka nad dziećmi, parytetowe obsadzanie najwyższych stanowisk w spółkach akcyjnych (to rozwiązanie funkcjonuje od niedawna w nienależącej do UE Norwegii, nad jego wprowadzeniem zastanawia się także rząd szwedzki). Warto więc przyrzeć się zalecanym przez Komisję Europejską oraz funkcjonującym w poszczególnych krajach UE rozwiązaniom, które się sprawdzają i są godne naśladowania przez pozostałe kraje.

Równość płac oraz równość szans to unijne standardy. Do ich wprowadzenia zobowiązuje państwa członkowskie odpowiednio **Dyrektywa 75/117/EEC z 1975r., Europejska Strategia Zatrudnienia** oraz artykuł 3(2) Traktatu Amsterdamskiego. Również **Wytyczne Polityki Zatrudnienia**, opracowane przez Radę Europejską (European Council), zobowiązują państwa członkowskie do uwzględnienia równości płac. Każde z państw członkowskich jest także zobowiązane do przedstawiania rocznych raportów dotyczących realizacji tych wskaźników w ramach **Narodowych Planów Działań na Rzecz**

Zatrudnienia (co jest podstawą przygotowania przez Komisję Europejską każdego kolejnego Wspólnego Raportu o Zatrudnieniu).

Innym przykładem praktyki uznawanej za sprzyjającą wyrównywaniu szans kobiet na rynku pracy jest **możliwość podejmowania pracy w niepełnym wymiarze godzin**, w tym także pracy na odległość, za pośrednictwem Internetu. Rozwiązanie to popierane jest przez rządy wielu krajów. Niestety, elastyczny czas pracy może utrudniać wyrównywanie szans kobiet na rynku pracy w społeczeństwach, w których dominuje tradycyjny podział pracy i obowiązków w sferze prywatnej. Przykładem może być Hiszpania, gdzie kobiety wykonują większość prac domowych, podejmują pracę w niepełnym wymiarze godzin, co przekłada się nie tylko na niższe zarobki, ale też niższe świadczenia emerytalne. Wskazuje to na konieczność skoordynowania działań mających na celu poprawę sytuacji kobiet na rynku pracy. Elastyczne formy zatrudnienia nie mogą być jedynym środkiem zaradczym, potrzebne jest równoległe wprowadzanie rozwiązań mających na celu przeciwdziałanie segregacji zawodowej, w wyniku której kobiety wykonują gorzej opłacane prace często w niepełnym wymiarze godzin.

Zjawisko ograniczonego dostępu kobiet do najwyższych stanowisk w firmach oraz dyskryminacja przy zatrudnieniu, są na tyle poważnym problemem, że niektóre kraje wprowadzają rozwiązania ustawowe mające im przeciwdziałać. Szwecja, od lat znajdująca się w czołówce krajów europejskich pod względem równości płci, w lipcu 2005r. wprowadziła ustawę zaostrzającą zakaz dyskryminacji płciowej. Obowiązuje on już nie tylko w miejscu pracy i w szkole, ale obejmuje też działalność związków zawodowych oraz organizacji. Zgodnie z prawem szwedzkim, objęcie danego stanowiska nie może w żaden sposób zależeć od płci kandydata. Dodajmy, że Szwecja może się pochwalić także najbardziej (po Norwegii i Finlandii) wyrównanymi płacami, czyli najmniejszą dysproporcją między zarobkami kobiet i mężczyzn na tych samych stanowiskach. Sam zakaz dyskryminacji przy zatrudnieniu jest standardem ogólnounijnym. W związku z przystąpieniem Polski do UE, do kodeksu pracy

wpisano zakaz podawania preferowanej płci kandydatów do pracy w ogłoszeniach rekrutacyjnych.

Kolejnym przykładem dobrej praktyki, stosowanym przez niektóre kraje UE, są **ułatwienia dotyczące opieki nad dziećmi**. Szwedzka polityka rodzinna opiera się na trzech filarach: urlopach rodzicielskich, przedszkolach i dodatku na dziecko dla wszystkich rodzin (950 koron, czyli ok. 400 zł miesięcznie na każde dziecko, do ukończenia przez nie 16 lat). Sprzyja to posiadaniu dzieci i pracy zawodowej. Zawodowo pracuje 70,5% Szwedek (to jeden z najwyższych wskaźników w UE), a jednocześnie na statystyczną kobietę przypada tam 1,75 dziecka (dla porównania, w krajach znacznie mniej zaawansowanych pod względem równouprawnienia współczynnik zatrudnienia kobiet wynosi - Hiszpania: 48,3%, Polska: 46,2%, Włochy: 45,2%). Wskaźnik urodzeń w Hiszpanii wynosi 1,24; w Polsce - 1,22; we Włoszech - 1,25). Rozbudowaną siecią przedszkoli może się pochwalić także Holandia.

Podsumowując, **im większe równouprawnienie, tym lepsza sytuacja kobiet na rynku pracy i tym łatwiej im pogodzić chęć posiadania dzieci z rozwojem zawodowym.**

Jak wynika z badań przeprowadzonych w Polsce i cytowanych w publikacji Banku Światowego „Gender and Economic Opportunities In Poland: Has Transition left Women Behind?” (*Płeć, a możliwości ekonomiczne w Polsce: czy kobiety straciły na transformacji?*, Warszawa, 2004), absencja w pracy spowodowana chorobą pracownika (obciążająca pracodawcę) jest wyższa wśród mężczyzn niż kobiet, gdyż ogólnie wyższa absencja kobiet spowodowana jest częściej chorobą małych dzieci. Oznacza to, że **zwiększenie udziału ojców w opiece nad małymi dziećmi jest jednym z kluczowych czynników sprzyjających wyrównywaniu szans kobiet na rynku pracy.** Przykładem modelowego rozwiązania w zakresie dzielonych pomiędzy oboje rodziców urlopów rodzicielskich może być Szwecja. Szwedzkim rodzicom przysługuje 480 dni płatnego urlopu rodzicielskiego, który mogą dowolnie podzielić między sobą (ojciec z matką mogą rozdzielić między sobą 16 miesięcy

płatnego urlopu rodzicielskiego; rodzice dostają 80% pensji przez 13 miesięcy i po 60 szwedzkich koron przez kolejne 3 miesiące pod warunkiem, że każde z nich spędzi w domu co najmniej 60 dni). Dzięki temu Szwedki nie są postrzegane przez pracodawców jako pracownicy „podwyższonego ryzyka”, dyskryminowane ze względu na możliwość zajścia w ciążę, gdyż jest jasne, że urlop rodzicielski przysługuje i będzie wykorzystany przez każdą osobę, której urodzi się dziecko, niezależnie od płci.

Rozwiązania mające ułatwić opiekę nad dziećmi funkcjonują także w innych krajach UE, np. w Niemczech **dodatek dla rodzin wychowujących dziecko przysługuje do ukończenia przez nie 16 lat lub 27 lat w przypadku kontynuowania przez nie edukacji.** Zasiłek ten nie jest wliczany do podstawy opodatkowania, nie zwiększa więc dochodów rodziny. Rząd polski wprowadził jednorazowy zasiłek przysługujący każdej kobiecie, która urodzi dziecko, tzw. „becikowe” w kwocie 1.000 zł. „Becikowe” będące formą zapomogi, jest zwolnione od podatku, a zatem nie trzeba go ujmować w zeznaniu rocznym. Od lutego 2005r. gminy mogą wypłacać uboższym rodzinom drugie becikowe, którego kwota jest ustalana przez samorzady.¹⁰

Podsumowując, **wyrównanie szans kobiet na rynku pracy nie jest łatwe, wymaga długofalowych działań, lecz dzięki przemyślanej polityce ma duże szanse powodzenia.** Pozostaje mieć nadzieję, że dzięki determinacji UE i rządów państw członkowskich, istniejące dobre praktyki będą przejmowane i wykorzystywane przez kraje, które zechcą iść za przykładem tych, które osiągnęły szczególnie znaczący sukces w dziedzinie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy.

¹⁰ Iwona Stefańczyk, *Sytuacja kobiet na rynku pracy w krajach UE oraz polityka Unii Europejskiej w zakresie równouprawnienia płci*, artykuł z dn. 19.07.2006r., www.genderindex.pl

3.4. SYTUACJA Kobiet NA RYNKU PRACY W POLSCE

Polska od roku 2004, jako nowy kraj członkowski UE, została włączona do realizacji wspólnych programów europejskich, wśród których zasadniczą rolę pełni Europejska Strategia Zatrudnienia i Strategia Lizbońska. Każdy kraj członkowski w ramach tych strategii jest zobowiązany do osiągania zakładanych celów środkami dostosowanymi do własnej, specyficznej sytuacji, korzystając z doświadczeń krajów pozostałych (wymiana najlepszych doświadczeń).

Zasadniczymi celami obu strategii jest osiągnięcie:

- **pełnego zatrudnienia** (w rozumieniu Strategii Lizbońskiej jest to zatrudnienie nie tylko wykluczające koniunkturalne i strukturalne bezrobocie, ale i wysoką nieaktywność zawodową),
- **wysokiej produktywności i jakości pracy** (przez co rozumie się pracę wysoko kwalifikowaną, w nowoczesnych działach gospodarki, ale też w działach tradycyjnych, poddanych restrukturyzacji),
- **spójnego rynku pracy**, co wyklucza znaczące jego zróżnicowanie.

Polski rynek pracy nie spełnia tych warunków, a zmiany, które w nim następują w ostatnich latach nie wskazują na powstanie mechanizmu, który zmierzałby do równoczesnego osiągnięcia wszystkich tych celów.¹¹

Sytuacja kobiet na polskim rynku pracy jest niewątpliwie trudniejsza od sytuacji mężczyzn, ale także od sytuacji kobiet w innych krajach Unii Europejskiej. Włączenie się Polski w realizację unijnej polityki zatrudnieniowej, która kładzie duży nacisk na równość płci, jest szansą na poprawę statusu kobiet na rynku pracy.

Od strony podaży pracy (gotowości do podejmowania pracy zawodowej przy określonym poziomie płac) decyzje kobiet o podjęciu lub kontynuowaniu pracy zawodowej są silnie warunkowane przez skalę obowiązków domowych, w tym związanych z urodzeniem i wychowywaniem dzieci. Gdy praca zawodowa

¹¹ Uniwersytet Warszawski, Katedra Makroekonomii i Teorii Handlu Zagranicznego, 2007 rok, www.rynekpracy.edu.pl.

kobiet przynosi stosunkowo dużo korzyści (a to zależy od ich zdolności do osiągania wysokich dochodów) i powoduje mniejsze straty w postaci ubytku efektów ich pracy domowej, wówczas ich aktywność zawodowa rośnie. **Obserwowany w Polsce spadek dzietności z lat 90. uważa się za przyczynę zwiększonej aktywności zawodowej kobiet, z drugiej jednak strony ocenia się, że to presja rynku pracy (wyższe wymagania pracodawców) powodują spadek dzietności.** Badania pracodawców potwierdzają, że obecnie kobiety rzadziej korzystają ze zwolnień opiekuńczych i zasiłków wychowawczych. Zatem ich okresowa dezaktywizacja zawodowa powodowana macierzyństwem występuje rzadziej i została skrócona.

Obowiązki względem młodszego pokolenia stanowią również zachętę do wczesnej dezaktywizacji zawodowej kobiet w wieku średnim, które podejmują się opieki nad wnukami. Niższy wiek emerytalny kobiet niż mężczyzn oraz istniejące dotychczas możliwości wcześniejszego zaprzestania pracy sprzyjały podejmowaniu się dodatkowych funkcji opiekuńczych. Konsekwencją były jednak niższe świadczenia emerytalne. Wśród nieaktywnych zawodowo kobiet aż 18,6% zaprzestało pracy dzięki uzyskaniu wcześniejszej emerytury (mężczyzn 13,0%).

Popyt na pracę kobiet jest mniejszy niż mężczyzn. Skutkuje to wyższym bezrobociem. Kilka czynników decyduje o tym, że kobiety są bardziej narażone na bezrobocie niż mężczyźni.

Kobiety często posiadają mniejsze umiejętności zawodowe. Nie wynika to z ich poziomu wykształcenia (w Polsce jest wyższy niż mężczyzn), ale z mniejszego doświadczenia zawodowego, to zaś jest skutkiem przerywania pracy zawodowej lub ograniczania czasu pracy w okresie natężonych obowiązków rodzicielskich i domowych.

Kobiety zwykle pracują w mniejszym wymiarze czasu pracy - przeciętnie 38,4 godz. tygodniowo, podczas kiedy mężczyźni 43,5 godz. Aby dorównać mężczyznom musiałyby pracować o ponad 13% dłużej. Niejednokrotnie jednak praca kobiet w części wymiaru czasu pracy wynika

z niemożności znalezienia pracy pełnowymiarowej, a nie ze względu na własne preferencje. Dotyczy to ponad 1/3 w ten sposób pracujących kobiet.

Kobiety zbyt rzadko podejmowały pracę w sektorze prywatnym. Najmniej pracujących kobiet w sektorze publicznym było o 28,3% więcej niż pracujących tam mężczyzn, zaś w sektorze prywatnym było ich o 34,1% mniej (II kwartał 2005r.). Ta różnica nie tylko istnieje od początku transformacji, ale wręcz się pogłębia. W 1992r. wśród pracowników najemnych sektora prywatnego, kobiety stanowiły 44,3%, a w sektorze publicznym 46,8%. Występująca różnica nie była jeszcze duża. W 2005r. udziały pracujących najemnie kobiet w ogóle zatrudnienia najemnego wyniosły odpowiednio w sektorze prywatnym 39,7% i 56,2% w sektorze publicznym. Można wysnuć wniosek, że kobiety są bardziej konkurencyjne w sektorze publicznym, a mniej w prywatnym, co musi skutkować ich mniejszą zdolnością do poprawiania swojej sytuacji na rynku pracy ogółem.

Sytuacja na rynku pracy danej grupy zależy również od jej zdolności do samodzielnego kreowania miejsc pracy. Dotyczy to głównie pracy na rachunek własny, w tym jako pracodawców (poza rolnictwem). Kobiety zdecydowanie rzadziej od mężczyzn podejmują samodzielną działalność gospodarczą. W 2004 roku działalność na własny rachunek prowadziło (nie licząc pracodawców) tylko 4,2% pracujących kobiet i aż 6,8% mężczyzn, a pracodawcami było odpowiednio 2,9% kobiet oraz 5,0% mężczyzn. Gdyby kobiety równie często co mężczyźni podejmowały samodzielną działalność gospodarczą, to ich bezrobocie mogłoby zmaleć o blisko 4%, a stopa bezrobocia z 19% do 15%.

Nadreprezentacja kobiet w niektórych działach gospodarki może być jedną z przyczyn uzyskiwania przez nie niższych zarobków. Dynamika zatrudnienia w latach 1994 - 2003 charakteryzowała się istotnym zróżnicowaniem według płci. Zatrudnienie kobiet zmniejszyło się w: górnictwie (o 54,4%), budownictwie, przemyśle przetwórczym oraz rolnictwie - o około 26% - 27%. Zwiększyło się natomiast w niektórych sekcjach usługowych, np. obsłudze

nieruchomości i firm (o 135%), hotelach i restauracjach (o 57,7%) oraz administracji publicznej (o 35,2%). W kilku dziedzinach zmiany w zatrudnieniu były korzystniejsze dla kobiet, tzn. zatrudnienie rosło szybciej, lub malało wolniej niż zatrudnienie mężczyzn: hotele i restauracje, pośrednictwo finansowe, administracja publiczna, edukacja, zdrowie oraz tzw. pozostałe usługi. Wymienione wyżej sekcje (poza pozostałymi usługami) nie tylko zwiększyły swój udział w zatrudnieniu kobiet, ale skupiały prawie 54% zatrudnionych kobiet. Korzystna dla kobiet byłaby większa dywersyfikacja zatrudnienia, co pozwoliłoby im również uzyskiwać wyższe zarobki. W działach sfeminizowanych przeciętne płace pozostają stosunkowo niskie, poza pośrednictwem finansowym, a tam z kolei dystans między zarobkami mężczyzn i kobiet jest największy.¹²

W latach 2003 - 2007 polski rynek pracy w pełni wykorzystał okres ożywienia gospodarczego. Dystans dzielący, pod kątem zatrudnienia nasz rynek pracy od rynków pracy krajów ościennych wynika głównie z modelu polityki społecznej ukierunkowanej na wczesną dezaktywizację osób w wieku przedemerytalnym. Niewykorzystane są w Polsce elastyczne formy zatrudnienia dla podniesienia aktywności zawodowej osób młodych, nieposiadających doświadczenia, kobiet wychowujących dzieci, czy osób starszych potrzebujących dłuższego wypoczynku w tygodniu.¹³

Często kobiety zatrudnione są na stanowiskach wymagających niższych kwalifikacji i za niższą płacę. Pracodawcy uważają, że szkolenie kobiet czy ich kształcenie ustawiczne nie jest opłacalne z ekonomicznego punktu widzenia. Według badań Komisji Europejskiej kobiety ciągle mają poważne kłopoty z godzeniem życia zawodowego i rodzinnego. Jest to szczególnie widoczne w badaniach pokazujących ile kobiet i w jakim wieku pracuje zawodowo. Stopa zatrudnienia kobiet w wieku 20 - 49 lat mających dzieci spada aż o 15% w stosunku do średniej. Według danych Eurostatu w Polsce ponad 24% kobiet

¹² Urszula Sztanderska, *Działalność organizacji pozarządowych świadczących usługi na rynku pracy skierowane do kobiet*, Warszawa 2006 rok.

¹³ Raport *Zatrudnienie w Polsce 2007*, MPiPS, Warszawa 2008r.

w wieku 24 - 54 lata jest poza rynkiem pracy, z czego aż połowa z powodów rodzinnych. W krajach, gdzie państwo umożliwia rodzinie zapewnienie niedrogiej i dobrej jakości opieki nad dziećmi, wskaźniki zatrudnienia kobiet są wysokie. Dzieje się tak na przykład w Belgii, Holandii, Danii czy Finlandii. W krajach UE kobiety coraz częściej podejmują pracę. Od chwili rozpoczęcia realizacji Strategii Lizbońskiej w 2000 roku zajęły one sześć z ośmiu milionów utworzonych w Europie miejsc pracy. Obecnie 56,3% kobiet w UE jest zatrudnionych (70,9% mężczyzn) i jeśli zostaną zrealizowane założenia tej strategii, to do 2010 roku już 60% kobiet powinno podjąć pracę.¹⁴

Pod wpływem przesłanek kulturowych kobiety często wyceniają swoje aspiracje (zarobkowe i awansowe) niżej niż czynią to mężczyźni, co wpływa na osiąganie przez nie niższych wynagrodzeń. Tak samo działa - w obecnych, dominujących regułach awansu - przedkładanie przez kobiety współpracy i kooperacji nad konkurencję.¹⁵

Od 2003 roku sytuacja na rynku pracy ulegała systematycznej poprawie. Stopa bezrobocia (wg BAEL) zmniejszyła się z 19,6% w roku 2003, poprzez 19,0% w 2004r. do 17,7% w 2005r., zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn. Większe tendencje spadkowe, na przestrzeni trzech lat, wykazała stopa bezrobocia w grupie mężczyzn, a dynamika spadku wyniosła 2,4 pkt proc. (19,0% w 2003r., 18,2% w 2004r., 16,6% w 2005r.). Analogicznie dla kobiet wskaźnik zmniejszył się o 1,3 pkt proc. (od 20,4%, poprzez 19,9% do 19,1%). Jednocześnie wzrastał wskaźnik zatrudnienia z 44,0% w 2003r., 44,3% w 2004r. do 45,2% w 2005r. Dla mężczyzn wzrósł o 2 pkt proc. (50,4%, 51,0%, 52,4%), w przypadku kobiet o 0,4 pkt proc. (38,2%, 38,2%, 38,6%).

W 2006 roku nastąpił dalszy spadek stopy bezrobocia o 5,5 pkt proc. do poziomu 12,2%. Był wyższy wśród mężczyzn - o 5,6 pkt (11,0%)

¹⁴ Bożena Wiktorowska, artykuł z dnia 11.03.2008r., www.praca.gazetaprawna.pl.

¹⁵ Urszula Sztanderska, *Działalność organizacji pozarządowych świadczących usługi na rynku pracy skierowane do kobiet*, Warszawa 2006 rok.

niż kobiet - o 5,3 pkt (13,7%). Wskaźnik zatrudnienia ogółem wyniósł 46,5%, dla mężczyzn - 54,1%, dla kobiet - 39,6%.

W IV kwartale 2007 roku stopa bezrobocia wyniosła 8,5%. Dla kobiet była wyższa niż przeciętna o 0,9 pkt proc. i wyniosła 9,4%, zaś dla mężczyzn niższa o 0,7 pkt proc. (7,8%). Wskaźnik zatrudnienia ukształtował się na poziomie 49,5% (dla kobiet - 42,3%, a dla mężczyzn - 57,4%).¹⁶

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet na koniec 2007 roku wynosiła **1.017.348 osób**, tj. **58,2%** ogółu bezrobotnych. Nastąpiło zmniejszenie liczby bezrobotnych kobiet o 288.356 osób (o 22,1%), a mężczyzn o 274.481 osób (o 27,3%) w porównaniu do 2006 roku. Na 100 bezrobotnych mężczyzn przypadało 140 kobiet.

W populacji bezrobotnych dominowały kobiety, a także przeważały one wśród podejmujących pracę. W 2007 roku pracę podjęło 635.919 kobiet (tj. 50,2% ogółu podejmujących pracę) i 630.520 mężczyzn (49,8%). Wystąpiło także zróżnicowanie terytorialne udziału kobiet wśród bezrobotnych. Według stanu na koniec 2007 najwyższy odsetek bezrobotnych kobiet posiadały województwa: wielkopolskie (65,8%), pomorskie (64,6%), kujawsko - pomorskie (61,7%), małopolskie (61,3%), a najniższy: lubelskie (53,1%), łódzkie (53,2%), mazowieckie (53,4%) i podlaskie (53,5%).

Wśród bezrobotnych kobiety stanowiły większą grupę niż mężczyźni. Przewaga bezrobotnych kobiet utrzymywała się od 1990 roku z różnym natężeniem.

Bezrobotne kobiety i mężczyźni zarejestrowani w kraju w latach 2004 - 2007

Lata	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Udział kobiet w %
2004	2.999.601	1.568.536	1.431.065	52,3
2005	2.773.000	1.486.441	1.286.559	53,6
2006	2.309.410	1.305.704	1.003.706	56,5
2007	1.746.573	1.017.348	729.225	58,2

¹⁶ Według BAEL.

W latach 2004 - 2007 wraz ze spadkiem ogólnej liczby bezrobotnych o 1.253,0 tys. osób (o 41,8%) zmniejszało się bezrobocie wśród kobiet - o 551,2 tys. (o 35,1%). Jednocześnie zwiększył się udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych - o 5,9 pkt (z 52,3% w 2004r. do 58,2% w 2007r.).

W **2008 roku** zanotowano dalsze zmniejszenie liczby bezrobotnych kobiet. W końcu czerwca liczba zarejestrowanych kobiet wyniosła 857,4 tys., co stanowiło **58,9%** ogółu bezrobotnych. W porównaniu do grudnia 2007 roku ich liczba **spadła o 159,9 tys. (15,7%)**, zwiększył się natomiast o 0,7 pkt udział kobiet w bezrobociu ogółem. Bezrobocie wśród mężczyzn spadło o 131,3 tys. (18,0%).¹⁷

Przemiany na rynku pracy, a nierówności płci

Przed rokiem 1990 Polska należała do kraju o najwyższej stopie zatrudnienia kobiet. Kobiety były reprezentowane na najwyższych szczeblach, zajmowały stanowiska kierownicze, a także pełniły ważne funkcje w ośrodkach naukowych, korzystały z rozwiniętego systemu usług socjalnych oraz sieci żłobków i przedszkoli.

Skutki przemian rynkowych dotknęły przede wszystkim kobiety, ponieważ były one zatrudnione w wąskich branżach przemysłu, np. przemyśle tekstylnym oraz odzieżowym, a także w instytucjach państwowych, takich jak służba zdrowia, edukacja oraz opieka społeczna, a to właśnie te gałęzie gospodarki zostały poddane restrukturyzacji w pierwszym etapie. Utrata pracy w zdominowanych przez kobiety sektorach nie została zrównoważona poprzez utworzenie nowych miejsc pracy w sektorze prywatnym.

Tworzenie równych szans dla kobiet i mężczyzn na rynku pracy, w tym zapewnienie prawa do równej płacy, tworzenie systemu wspomagającego opiekę nad dziećmi oraz tworzenie takich warunków w pracy, dzięki którym można pogodzić życie zawodowe oraz rodzinne

¹⁷ Informacja o stanie i strukturze bezrobocia (2004-2008), Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

to sposoby na zwiększenie udziału kobiet na rynku pracy. Takie działania przyczyniają się z kolei do pełnego wykorzystania potencjału pracowniczego w obliczu kryzysu demograficznego. Współczynnik rozrodczości w Polsce należy do najniższych w Europie. Wysokie bezrobocie, niskie dochody gospodarstw domowych oraz duża liczba kobiet emigrujących za granicę nie sprzyjają zakładaniu rodziny.

Emigracja zarobkowa Polek

Polska jest postrzegana jako jeden z najbardziej rozwiniętych nowych krajów członkowskich UE, a jednak tak jak w przypadku pozostałych nowych rynków unijnych Europy Środkowo-Wschodniej, wysoki wzrost gospodarczy nie przełożył się na wzrost zatrudnienia. Skutkiem restrukturyzacji była nadwyżka pracowników, a Polska z kraju o pełnym zatrudnieniu stała się jednym z krajów o najwyższej stopie bezrobocia w UE.¹⁸

Wobec braku perspektyw znalezienia zatrudnienia na rynku pracy w Polsce, zarówno mężczyźni jak i kobiety często wybierają emigrację. Transformacja otworzyła nowe możliwości nie dla zatrudnienia, ale dla mobilności. Ponieważ emigracja zarobkowa przeważnie ma charakter zmienny i cykliczny, trudno ocenić jej rozmiary. CBOS w raporcie z badań z marca 2007 roku podaje, że od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (czyli w latach 2004-2007) **liczba Polaków pracujących za granicą sięgnęła niemal 2 milionów.**¹⁹

Zarówno dla mężczyzn jak i dla kobiet emigracja oznacza degradację zawodową. Polacy zdominowali prace sezonowe w rolnictwie oraz budownictwie. Polki zasiły szeregi sprzątaczek i opiekunek, często w domach prywatnych.

¹⁸ Angela Coyle, *Czy w wyniku transformacji kobiety zostały w tyle? Polki na rynku pracy w kraju i za granicą*, 2007 rok, www.genderindex.pl

¹⁹ Olga Dębowska, *Migracje - wyniki aktualnych badań i analiz*, Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, Kraków, czerwiec 2007r.

Wybory kobiet zmierzające do podjęcia pracy za granicą nie są motywowane jedynie względami ekonomicznymi. Kobiety chcą być mobilne i aktywne, a nie zależne od mężczyzn. Wiele Polek posiadających wyższe wykształcenie np. pielęgniarki czy nauczycielki woli pracować za granicą niż w Polsce. Daje im to możliwość doskonalenia języków obcych oraz poznania życia w innym kraju. Pomimo, że ich zarobki nie są wysokie to i tak o wiele wyższe niż w Polsce.

W chwili przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku, Wielka Brytania, Irlandia oraz Szwecja otworzyły swoje rynki dla polskich obywateli. Szacuje się, że w Wielkiej Brytanii pracuje 600 tys. Polaków, a w Irlandii 250 tys. Dzięki otwarciu rynku kraje te mają szeroki wybór wykwalifikowanych pracowników. Z czasem wykształcone polskie kobiety także powinny zyskać dostęp do wyższych stanowisk. W Wielkiej Brytanii zatrudnia się coraz więcej kobiet jako pielęgniarki czy opiekunki w szpitalach oraz domach pomocy społecznej. Pomimo to rzeczywista sytuacja polskich emigrantów zarobkowych pozostaje nadal nieuregulowana. Wiele Polek w Wielkiej Brytanii nie rejestruje się w Systemie Rejestracji Pracowników (Workers Registration Scheme-WRS). Dla zrozumienia emigracji zarobkowej Polek kluczowym elementem wydaje się jej zakładana tymczasowość. Chociaż kobiety nie są w stanie bliżej określić, kiedy wrócą do kraju, nie zamierzają osiedlić się na stałe za granicą.

Migracja przyczyniła się do złagodzenia skutków bezrobocia oraz nasilenia braku poczucia stabilności w wymiarze ekonomiczno-społecznym, jakiego doświadczyli Polacy w okresie transformacji. Polacy okazali się pracowitymi, elastycznymi i użytecznymi pracownikami na europejskim rynku. Jednocześnie emigracja pozbawiła takie kraje jak Polska osób o kwalifikacjach potrzebnych do budowania stabilnego rozwoju gospodarczego. Emigracja kobiet nie tylko oznacza utratę siły roboczej, ale i powstanie luki w zakresie wypełniania przez kobiety nieodpłatnych zadań opiekuńczo-pielęgnacyjnych w rodzinach wobec dzieci oraz osób starszych, co stanowi gwarancję równowagi społecznej. Stworzenie kobietom tych samych możliwości

funkcjonowania na rynku pracy co mężczyznom oraz wsparcie ich wysiłków na rzecz pogodzenia pracy z życiem rodzinnym to metody sprzyjające ich pozostaniu w kraju.²⁰

3.5. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA KOBIET W POLSCE

Przemiany gospodarcze wymuszają zmiany dotychczasowego podejścia do pracy wśród wielu kobiet. Koniecznością staje się postawa zwiększonej mobilności pracowników, którzy przed zmianami ustrojowymi niejednokrotnie całe życie zawodowe przepracowali w jednej firmie. Obecnie konkurencja na rynku pracy egzekwuje zachowania zmierzające do nieustannego podnoszenia kwalifikacji w celu zwiększenia możliwości podjęcia pracy w różnych zawodach.

Ponadto duże znaczenie w uzyskaniu zatrudnienia odgrywa wiek pracobiorców, zwłaszcza kobiet. Osoby w średnim wieku zaczęły obawiać się o utratę pracy. Obecnie strata zatrudnienia w wieku 40-45 lat jest niejednokrotnie dramatem, który budzi niepokój o dalszy byt.

Pracodawcy preferują zatrudnianie kobiet młodych, energicznych i bez obciążeń rodzinnych, a takich kandydatek na rynku pracy nie brakuje. Rynek pracy staje się coraz bardziej wymagający i trudny, co powoduje, iż nawet młode, wykształcone kobiety mają problem ze znalezieniem i co najważniejsze utrzymaniem pracy.

Dane statystyczne pokazują, że kobiety są zdecydowanie mniej aktywne na rynku pracy niż mężczyźni. **Współczynnik aktywności zawodowej** jest to udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności w wieku powyżej 15 roku życia, natomiast **wskaźnik zatrudnienia** obliczany jest jako udział grupy osób pracujących w liczbie ludności w wieku powyżej 15 roku życia.

²⁰ Angela Coyle, *Czy w wyniku transformacji kobiety zostały w tyle? Polki na rynku pracy w kraju i za granicą*, 2007 rok, www.genderindex.pl.

Niższy jest dla kobiet współczynnik aktywności zawodowej (średnio o 15 pkt) oraz współczynnik zatrudnienia (średnio o 14 pkt). Wskaźniki aktywności zawodowej ludności obniżały się w ciągu ostatniej dekady dla obu płci. Należy jednak podkreślić, że tendencja ta była silniejsza wśród kobiet (spadek wartości wskaźnika o 5,3 pkt) niż wśród mężczyzn (spadek o 4,5 pkt).

Analiza współczynnika aktywności zawodowej ludności ze względu na płeć i wiek wskazuje na malejącą aktywność zawodową kobiet w porównaniu z mężczyznami. Gdy kobieta wchodzi w wiek reprodukcyjny (20-39 lat) współczynnik aktywności zawodowej maleje. W wieku 40-50 lat współczynnik dla kobiet i mężczyzn jest bardziej stabilny, jednakże wśród kobiet po 50 roku życia ponownie odnotowuje się jego obniżenie, co dotychczas wynikało z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę. Trudności związane z wejściem na rynek pracy mają także absolwenci. W większym stopniu dotyczą one kobiet. Wśród absolwentek stopa bezrobocia wynosiła 47,4%, a wśród analogicznej grupy mężczyzn 37,3%.²¹

Aktywność zawodowa kobiet, a obowiązki rodzinne

Obowiązki domowe kobiet związane są z posiadaniem potomstwa, dlatego im większa liczba dzieci i im młodszy ich wiek, tym rzadziej kobiety decydują się na pracę zawodową. O ile w przypadku posiadania jednego dziecka aktywność zawodowa kobiet wynosi 64,1% i sięga 78,8% aktywności mężczyzn, to w sytuacji, gdy dzieci jest troje lub więcej, aktywność zawodowa kobiet wynosi tylko 56,4%, co stanowi 63,8% analogicznego odsetka dla mężczyzn. Większa liczba posiadanego potomstwa wpływa zdecydowanie na spadek aktywności zawodowej kobiet niż mężczyzn. Jeśli najmłodsze dziecko ma nie więcej niż 3 lata, wówczas aktywnymi jest 46,7% kobiet, gdy zaś ma ono 4 - 6 lat, to grupa ta rośnie do 70,6%. W pierwszym przypadku wynosi 52,8% w stosunku do aktywności mężczyzn, w drugim 80,1%.

²¹ Julian Auleytnier, *Wieloaspektowa diagnoza sytuacji kobiet na rynku pracy w Polsce*, Warszawa 2007r.

Wśród kobiet w wieku 18 - 64 lata, biernych zawodowo, które nie poszukują pracy i jednocześnie nie kształcą się, znaczna liczba zajmuje się głównie rodziną i domem. Stanowią one ok. 1/3 tej populacji (32,4%). Poza tym duża część aktualnie biernych zawodowo kobiet uprzednio pracowała, ale przerwała pracę zawodową z powodów rodzinnych i osobistych - 19,3% tej grupy (mężczyzn w takiej sytuacji było tylko 2,7%). Kobiety nieaktywne zawodowo w 40,6% przypadków pełniły funkcje opiekuńcze w stosunku do dzieci oraz osób starszych lub niepełnosprawnych z własnego gospodarstwa domowego (mężczyźni w 26,8%) oraz 5,6% spoza tego gospodarstwa (mężczyźni 5,9%).²²

Podsumowując, sytuacja kobiet na rynku pracy, zarówno od strony podaży pracy jak i popytu na pracę, w porównaniu z sytuacją mężczyzn jest gorsza. Wpływa na to przede wszystkim mniejsze uczestnictwo kobiet w pracy zawodowej, wyższa stopa bezrobocia, niższe zarobki, a także utrudniony dostęp do miejsc pracy. Biorąc pod uwagę gotowość kobiet do podejmowania pracy zawodowej (przy określonym poziomie płac) warto zauważyć, że jest ona silnie uwarunkowana przez skalę obowiązków domowych, w tym związanych z urodzeniem i wychowywaniem dzieci. Kobietom trudniej jest konkurować na rynku pracy nie tylko ze względu na ograniczenie czasu, który mogą poświęcić pracy zawodowej i przez to na mniejsze doświadczenie. Przerwanie pracy na okres macierzyństwa także wpływa niekorzystnie na sytuację kobiet. Tracą one wówczas kontakt z dynamicznie zachodzącymi w gospodarce zmianami, a to z kolei wpływa niekorzystnie na ocenę ich umiejętności zawodowych.

Rozwiązania służące ułatwianiu łączenia pracy zawodowej z opieką nad dziećmi są stosunkowo rzadko stosowane. Częściej korzystają z nich firmy należące do sektora publicznego niż prywatnego (odpowiednio 55,6% i 36,1%). Dużo częściej funkcjonują one także w firmach mieszczących się w dużych

²² Urszula Sztanderska, *Działalność organizacji pozarządowych świadczących usługi na rynku pracy skierowane do kobiet*, Warszawa, 2006 rok.

miastach (miasta pow. 500 tys. - 47,7%, miasta 100 - 500 tys. - 43,2%) niż na wsi i w mniejszych miastach (wieś i miasta do 20 tys. - 19,6%, miasta 20 - 100 tys. - 19,1%).

Śród rozwiązań ułatwiających pracownikom łączenie pracy zawodowej i opieki nad dzieckiem firmy najczęściej stosują elastyczne ustalanie godzin rozpoczęcia i zakończenia pracy (17,3% pracodawców), gwarancje powrotu na to samo stanowisko po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego i wychowawczego (13,9%), możliwość pracy w niepełnym wymiarze godzin (10,3%), możliwość pracy w domu (4,8%) i rzadko rozpowszechnioną telepracę (0,9%).²³

Aktywność zawodowa kobiet, a poziom wykształcenia

Badanie dorosłych kobiet w wieku produkcyjnym (do 64 roku życia) wskazuje, że ich aktywność zawodowa jest niemal równa aktywności zawodowej mężczyzn, jeśli posiadają wykształcenie wyższe (94,8%), a zmniejsza się przy niższym wykształceniu, np. poniżej zasadniczego zawodowego sięga zaledwie 69,0% aktywności męskiej. Dobrze wykształcone kobiety bardzo aktywnie włączają się w rynek pracy, natomiast niskie kwalifikacje skłaniają je do przechodzenia na wcześniejsze emerytury, renty, świadczenia przedemerytalne, zasiłki z pomocy społecznej, itp. lub pozostania na utrzymaniu męża.²⁴

Różnice w zarobkach

Kobiety w Polsce zarabiają średnio o 1/3 mniej niż mężczyźni. Najniżej opłacani mężczyźni otrzymują płace o 300 zł wyższe niż najmniej zarabiające kobiety. W gronie najlepiej zarabiających Polaków różnica w dochodach kobiet i mężczyzn sięga 3.500 zł. Spośród Polek 35% zarabia poniżej 2.000 zł, tak wynagradzani mężczyźni stanowią grupę 20%. Kobiety w Polsce zarabiają

²³ Julian Auleytner, *Wieloaspektowa diagnoza sytuacji kobiet na rynku pracy w Polsce*, Warszawa 2007r.

²⁴ Urszula Sztanderska, *Działalność organizacji pozarządowych świadczących usługi na rynku pracy skierowane do kobiet*, Warszawa, 2006 rok.

mniej niezależnie od zajmowanego stanowiska. Najmniejsza różnica dotyczy stanowisk szeregowych i wynosi 430 zł. Mężczyźni pracujący na szeregowych stanowiskach otrzymują zarobki wyższe o 17% od kobiet. Im wyższe stanowisko, tym większe różnice w wynagrodzeniach. Na najwyższym szczeblu zarządzania polscy mężczyźni zarabiają o 67% więcej niż kobiety. Znaczne różnice w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn występują niezależnie od poziomu wykształcenia. Największe różnice w zarobkach dotyczą osób z wykształceniem podstawowym i zawodowym oraz wyższym. Mężczyźni zarabiają wówczas odpowiednio o 57% i 48% więcej od kobiet. Niezależnie od płci najwyższe wynagrodzenie otrzymują pracownicy finansów i controllingu.²⁵ Równocześnie w dziale tym różnice w zarobkach Polaków należą do największych - mężczyźni zarabiają o 62% więcej niż kobiety. Jeszcze większe dysproporcję dotyczą działu sprzedaży, gdzie mężczyźni otrzymują wynagrodzenia wyższe nawet o 64%. Najmniej, pod tym względem, zróżnicowane są działy public relations, logistyki i transportu. Zatrudnieni tam mężczyźni zarabiają średnio o 6,3% i 3,3% więcej niż kobiety.²⁶

3.6. DZIAŁANIA NA RZECZ AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ Kobiet

Podjęcie zatrudnienia przez kobiety wymaga dobrej znajomości rynku pracy. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni najczęściej poszukują pracy poprzez krewnych i znajomych, przeglądając ogłoszenia dostępne w mediach, przez PUP i osobiście zgłaszają się do zakładów pracy. Przeciętnie ok. 60% - 70% poszukujących pracy stosuje każdą z tych metod. Pozostałe sposoby są mniej popularne, około 25% - 30% samodzielnie zamieszcza w mediach własne ogłoszenia o poszukiwaniu pracy i odpowiada na oferty potencjalnych pracodawców lub instytucji pośredniczących w zatrudnieniu. Zaledwie 3% - 5%

²⁵ Controlling – proces planowania, koordynowania i kontroli przebiegu procesów ekonomicznych dla utrzymania organizacji na drodze do osiągnięcia wyznaczonych celów.

²⁶ *Wynagrodzenia w zależności od płci w 2007 roku*, badanie przeprowadzone przez portal wynagrodzenia.pl.

stara się zorganizować sobie własne miejsce pracy, a 7% korzysta z prywatnego biura pośrednictwa lub stosuje inne metody poszukiwań.

Poszukiwanie pracy przez kobiety niewiele różni się od poszukiwań czynionych przez mężczyzn - kobiety trochę rzadziej podejmują starania o pracę. Wśród zatrudnionych innej pracy poszukuje 6,1% kobiet oraz 7,5% mężczyzn. Bierni zawodowo (zarówno kobiety i mężczyźni) szukają pracy bardzo rzadko, czyni tak zaledwie 2,6% spośród osób należących do tej grupy, bez względu na płeć. Więcej bezrobotnych kobiet nie znalazłszy pracy wycofuje się z poszukiwań w ogóle, bezrobotnym mężczyznom zdarza się to rzadziej.

Kobiety szukają pracy dość pasywnie, szczególnie jeśli są bezrobotne lub w danym momencie bierne zawodowo. Przede wszystkim rzadziej same udają się bezpośrednio do zakładów pracy, rzadziej korzystają z kontaktów prywatnych znajomych i krewnych (nieliczne badania skuteczności poszukiwań pracy wskazują, że jest to najbardziej efektywny sposób znalezienia pracy), a także rzadziej same zamieszczają ogłoszenia lub odpowiadają na ogłoszenia zamieszczone przez pracodawców. Również stosunkowo rzadko podejmują starania w celu samodzielnego stworzenia sobie miejsca pracy. Częściej natomiast rejestrują się w PUP lub przeglądają dostępne ogłoszenia, a także sięgają po inne metody poszukiwań pracy zawodowej.

Odmiennie przedstawia się sytuacja **pracujących kobiet**. Szukając pracy wyraźnie częściej niż mężczyźni poddają się postępowaniom kwalifikacyjnym na testach i rozmowach z pracodawcami, częściej zamieszczają ogłoszenia i odpowiadają na nie. Rzadziej zaś rejestrują się w PUP. Podsumowując, kobiety pracujące sięgają po bardziej wielostronne i aktywne formy poszukiwania pracy. Jeśli aktywność zawodowa kobiet została obniżona (wskutek bezrobocia) to one same bardziej pasywnie zaczynają podchodzić do starań o pracę. A kiedy są bierne zawodowo, ich pasywność zwielokrotnia się.²⁷

²⁷ Urszula Sztanderska, *Działalność organizacji pozarządowych świadczących usługi na rynku pracy skierowane do kobiet*, Warszawa 2006 rok.

3.6.1. Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2008 rok

Dokument określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Przewiduje działania mające na celu poprawę informacji o rynku pracy, inwestowanie w kapitał ludzki oraz wdrażanie nowych rozwiązań organizacyjno - finansowych zwiększających dostęp do usług rynku pracy i wzbogacenia ich oferty.²⁸

Działania na rzecz zatrudnienia przewidziane na rok 2008 dotyczą przede wszystkim **wzrostu zatrudnienia ludności w wieku 15-64 lata do 59%, ograniczenia bezrobocia do poziomu 8% w skali BAEL oraz poprawy jakości kapitału ludzkiego.** W założeniach Planu jest także rozwój przedsiębiorczości, aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rozwój dialogu społecznego dającego gwarancję równowagi na polskim rynku pracy. Zakładane jest również doskonalenie zasad polityki migracyjnej oraz konsekwentne i skuteczne działania na rzecz podniesienia jakości usług świadczonych przez instytucje odpowiedzialne za obsługę rynku pracy.

Podstawą opracowania KPDZ na 2008 rok jest ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 2004 roku. Rozwiązania zawarte w dokumencie kontynuują działania podejmowane w ramach ubiegłorocznego planu oraz są zgodne z kierunkami wyznaczonymi przez Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej na lata 2005-2008.²⁹

3.6.2. Fundusze Unii Europejskiej w aktywizacji kobiet

Fundusze Strukturalne są podstawowymi instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarczej na obszarze UE. W ten sposób kraje członkowskie

²⁸ *Wyzwania edukacyjne w kontekście potrzeb rynku pracy i Europejskiej Strategii Zatrudnienia*, MPiPS, materiał z konferencji „Szkolnictwo Zawodowe, a Rynek Pracy”, Kielce 10.04.2008r.

²⁹ www.kprm.gov.pl

dążą do zwiększania spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. Polityka Strukturalna i Fundusze mają pomóc władzom centralnym i regionalnym słabiej rozwiniętych regionów w rozwiązaniu ich najważniejszych problemów gospodarczych.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) to najstarszy fundusz strukturalny Unii Europejskiej. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich. Projekty finansowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego koncentrują się na następujących priorytetach:

- **Rozwój i promocja aktywnej polityki na rynku pracy**, która realizowana jest poprzez szkolenia, doradztwo zawodowe, pośrednictwo zawodowe oraz wszelkie inne formy pomocy w zdobyciu i utrzymaniu zatrudnienia. Aktywna polityka na rynku pracy ma na celu: zwalczanie i zapobieganie bezrobociu, zapobieganie przechodzeniu kobiet i mężczyzn na długotrwałe bezrobocie, ułatwianie powrotu na rynek pracy osobom długotrwałe bezrobotnym, wspieranie aktywizacji zawodowej młodzieży i osób powracających na rynek pracy po dłuższej nieobecności.

- **Promocja zasady równych szans w dostępie do rynku pracy**, ze szczególnym zwróceniem uwagi na osoby najbardziej zagrożone bezrobociem.

- **Promocja kształcenia ustawicznego**, które ma na celu zwiększenie szans na rynku pracy poprzez liczne szkolenia, kursy, warsztaty podnoszące kwalifikacje zawodowe pracowników oraz promocja mobilności zawodowej.

- **Doskonalenie zawodowe kadr gospodarki oraz rozwój przedsiębiorczości**. Priorytet ten dzieli się na dwa komponenty. Pierwszy adresowany jest do firm już działających. Natomiast drugi koncentruje się na osobach rozpoczynających działalność gospodarczą. Docelowym efektem tych działań powinien być wzrost miejsc pracy w gospodarce danego kraju.

- **Aktywizacja zawodowa kobiet.** Działania nakierowane są tutaj na zwiększenie uczestnictwa i dostępu kobiet do rynku pracy. Finansowane mogą być przedsięwzięcia zmniejszające niekorzystne dla kobiet dysproporcje w strukturze zatrudnienia w różnych podmiotach gospodarczych. Poza projektami doradczo - szkoleniowymi dopuszczalną formą wsparcia kobiet aktywnych zawodowo są także tzw. usługi dodatkowe, np. zapewnienie opieki nad dziećmi, pomoc w godzeniu życia rodzinnego i zawodowego.

Europejski Fundusz Społeczny finansuje przede wszystkim projekty o charakterze usługowym dla określonych grup docelowych funkcjonujących w ramach rynku pracy. Wspomagane są również badania naukowe nad rozwiązaniami systemowymi, polegającymi na tworzeniu efektywnych programów szkoleniowych oraz doskonaleniu instytucji i kadr obsługujących osoby bezrobotne.³⁰

Europejski Fundusz Społeczny stanowi podstawowy instrument zwalczania negatywnych zjawisk występujących na rynku pracy, w tym dyskryminacji ze względu na płeć. Jeden z pięciu obszarów wsparcia EFS to *„Zwiększanie dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy”*, włącznie z możliwością rozwijania kariery zawodowej, zwiększeniem dostępu kobiet do nowych miejsc pracy, pomocą w uruchamianiu działalności gospodarczej.

PROGRAMY REALIZOWANE W RAMACH EFS W POLSCE

1. Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL to program realizowany od 2001r. w krajach Unii Europejskiej, finansowany przez Europejski Fundusz Społeczny oraz bezpośrednio z budżetów państw biorących udział w Inicjatywie. Głównym celem Inicjatywy EQUAL jest testowanie oraz popieranie nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy, z powodu płci, pochodzenia rasowego, etnicznego, wyznania, przekonań,

³⁰ www.zporr-bzfe.kielce.uw.gov.pl

niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej, zarówno wobec osób zatrudnionych, jak i poszukujących pracy.

Jednym z zagadnień objętych finansowaniem EQUAL w Polsce było *„Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez wdrażanie bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących.”* Celem działań było wypracowanie modelowych rozwiązań sprzyjających godzeniu życia zawodowego i rodzinnego, w tym wsparcie rozwoju instytucji opieki nad dziećmi i osobami zależnymi, ułatwienie podnoszenia kwalifikacji, promocja elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy.³¹

2. Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL)

Jednym z podstawowych założeń Programu było wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy realizowane w ramach Działania **1.6 „Integracja i reintegracja zawodowa kobiet” - Priorytet I SPO RZL „Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej”**. Było to jedno z najważniejszych działań w ramach polityki rozwoju zasobów ludzkich, pozwalające na wyeliminowanie dyskryminacji kobiet na rynku pracy.

Celem Działania 1.6 było udzielanie wielostronnego wsparcia kobietom na rynku pracy, prowadzące do wzrostu stopy zatrudnienia kobiet i podniesienia ich statusu zawodowego i społecznego poprzez:

- promocję jednakowego dostępu przedstawicieli obu płci do zatrudnienia,
- promocję kształcenia ustawicznego wśród kobiet,
- wspieranie przedsiębiorczości wśród kobiet,
- upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia pozwalających na godzenie życia zawodowego i rodzinnego.

³¹ www.equal.org.pl

Działanie było wspierane z EFS oraz budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego, Funduszu Pracy i środków prywatnych.³²

Kierowano je przede wszystkim do **kobiet bezrobotnych i poszukujących pracy, biernych zawodowo, o niskich i zdezaktualizowanych kwalifikacjach, a także kobiet powracających na rynek pracy po długiej nieobecności. W grupie beneficjentów tego działania uwzględniono także kobiety z obszarów wiejskich oraz kobiety prowadzące własną działalność gospodarczą lub chcące ją rozpocząć.**

Działanie było realizowane w ramach dwóch schematów:

- a) *„Wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy”*, w ramach którego projektodawcami mogły być instytucje rynku pracy, pracodawcy, jednostki naukowe, ośrodki doradztwa rolniczego, ośrodki poradnictwa zawodowego i psychologicznego oraz jednostki samorządu terytorialnego,
- b) *„Promocja równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy”*, gdzie projekty mógł przygotowywać Sekretariat Pełnomocnika Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn. Projekty przewidziane do realizacji w ramach tego Działania obejmowały przede wszystkim: **wspieranie dostępu kobiet do edukacji, wspieranie przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia kobiet, promowanie nowoczesnych standardów i form zatrudnienia, promowanie inicjatyw lokalnych na rzecz kobiet.**

Najważniejsze typy projektów przewidywanych do sfinansowania w tym zakresie to:

- kursy szkoleniowe;
- dotacje na podejmowanie działalności gospodarczej;

³² www.ksu.parp.gov.pl

- subsydiowane staże pracy;
- opracowywanie i uruchomienie baz danych o lokalnych rynkach pracy zawierających ważne informacje zawodowe i oferty zatrudnienia;
- doradztwo zawodowe, psychologiczne i prawne.

Jako jeden z rezultatów działania zakładano poprawę wskaźnika zatrudnienia kobiet do 49% w 2006 roku. Instytucją Wdrażającą to Działanie był **Departament Wdrażania EFS w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.**

Zasada równych szans była zachowywana przy realizacji Działań **1.2 „Perspektywy dla młodzieży” i 1.3 „Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia” SPO RZL**, w których rolę **Instytucji Wdrażającej na terenie województwa świętokrzyskiego pełnił Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach.**

Działania te były realizowane przez powiatowe urzędy pracy i miały na celu wspieranie na rynku młodych i długotrwanie bezrobotnych kobiet.

W ramach tych działań kobiety bezrobotne nie dłużej niż 24 miesiące mogły skorzystać z **subsydiowanego zatrudnienia, staży, szkoleń zawodowych, poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, jak również uzyskać wsparcie związane z podjęciem własnej działalności gospodarczej.**

Istotnym elementem innowacyjnym były tzw. działania towarzyszące - umożliwiające osobom długotrwanie bezrobotnym uczestnictwo w projekcie poprzez **zapewnienie opieki nad dziećmi i innymi osobami zależnymi przez okres 6 miesięcy.**

Efekty projektów zrealizowanych w województwie w ramach działań 1.2 i 1.3 SPO RZL przedstawiono w Rozdziale 6.

Do innych działań SPO RZL w realizacji których szczególny nacisk położono na kwestię równości płci należą:

- ✓ **Działanie 1.4 „Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”**, w którym rolę **Instytucji Wdrażającej** pełnił **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)**. Działanie to ukierunkowane było m.in. na wspieranie niepełnosprawnych kobiet poprzez podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych, stosowanie elastycznych i alternatywnych form zatrudnienia oraz wspieranie samodzielnej działalności gospodarczej. Instrumentem realizacji tych celów były m.in. **szkolenia i warsztaty, usługi doradcze, subsydiowane staże pracy, subsydiowanie wynagrodzeń, rozwijanie alternatywnych form pracy (takie jak telepraca, praca przez internet)**. Projektodawcami wyżej wymienionych działań były m.in. publiczne i niepubliczne instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, pracodawcy, szkoły oraz jednostki naukowe.

- ✓ **Działanie 1.5 „Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka”**, gdzie Instytucją Wdrażającą był **Departament Wdrażania EFS w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej**. Działanie to umożliwiało udzielenie wsparcia kobietom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez m.in. warsztaty, szkolenia, mające na celu przezwyciężanie problemów, którymi kobiety te były obarczone, podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych, a także subsydiowanie zatrudnienia, doradztwo i poradnictwo zawodowe oraz rozwój standardów jakości usług prowadzących do integracji z rynkiem pracy, świadczonych przez instytucje pomocy społecznej. Projektodawcami w ramach Działania były **jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz grup szczególnego ryzyka, instytucje szkoleniowe, organizacje pracodawców i związki zawodowe, jednostki naukowe oraz Ochotnicze Hufce Pracy**.

Wszystkie działania realizowane w ramach EFS muszą uwzględniać równość szans jako jedną ze wspólnych dla całego obszaru Unii i jej poszczególnych członków kwestii horyzontalnych. Wdrażanie tej zasady w przypadku SPO RZL było monitorowane na poziomie projektów, działań oraz priorytetów przez wskaźniki, odpowiednio zdefiniowane w Programie i Uzupelnieniu Programu. Nad prawidłową realizacją SPO RZL oraz przestrzeganiem zasady równych szans sprawował kontrolę Komitet Monitorujący. Równy udział kobiet i mężczyzn w składzie Komitetu Monitorującego obrazował priorytetowe znaczenie tej zasady, zgodnie z polityką Unii Europejskiej.

Elementem monitoringu realizacji kwestii horyzontalnej, jaką stanowi równość szans w dostępie do Programu, było badanie czy realizatorzy w jednakowym stopniu umożliwiają dostęp do wdrażanych przez siebie projektów kobietom i mężczyznom. Wskaźniki monitorowania wyznaczone dla SPO RZL w pełni odzwierciedlały zasadę równych szans. Przewidziano zwiększenie zatrudnienia kobiet w poszczególnych formach oraz grupach wiekowych, a także wyższy procentowy udział kobiet, które miały podjąć zatrudnienie do 6 miesięcy po zakończeniu realizacji projektu, dzięki wsparciu SPO RZL.

3. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

Zasady polityki równych szans były uwzględnione we wszystkich działaniach realizowanych w ramach ZPORR. **Wojewódzki Urząd Pracy w działaniach, w których pełni rolę Instytucji Wdrażającej**, zapewniał zgodność projektów z polityką równych szans kobiet i mężczyzn. Wskaźniki monitoringu wszystkich działań realizowanych przez WUP uwzględniały równą liczbę kobiet i mężczyzn korzystających z działań i usług.

- ✓ **Działanie 2.1 „Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie”.** Miało ono na celu zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców regionu, w tym kobiet i dostosowanie ich umiejętności i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Działanie adresowane było w równym stopniu do kobiet i mężczyzn - przede wszystkim **pracujących osób dorosłych, uczniów szkół ponadgimnazjalnych, studentów oraz rolników i domowników zainteresowanych podjęciem dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa.** Kwalifikujące się typy projektów w ramach Działania to m.in. szkolenia, usługi doradcze, praktyczna nauka zawodu, a także badania i analizy dla potrzeb regionalnego rynku pracy. W grupie uprawnionych projektodawców znalazły się m.in. jednostki samorządu terytorialnego, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, jednostki naukowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne i inne instytucje, w tym instytucje rynku pracy.

- ✓ **Działanie 2.3 „Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa”.** Celem działania było dostosowywanie **rolników i domowników oraz innych osób zatrudnionych w rolnictwie** do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych poprzez wyposażenie rolników w umiejętności umożliwiające zdobycie nowego zatrudnienia i wykonywania nowego zawodu. Przy realizacji Działania uwzględniano zasady równości szans pod kątem równego dostępu rolników i ich rodzin bez względu na płeć, do przedsięwzięć mających na celu reorientację zawodową. Najważniejsze typy projektów, które były możliwe do dofinansowania w tym zakresie to: **szkolenia i kursy ukierunkowane na zdobywanie nowych zawodów, pośrednictwo pracy, informacja zawodowa i usługi doradcze oraz subsydiowane zatrudnienie.** Projekty mogły składać m.in. jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, pracodawcy, samorządy gospodarcze i zawodowe, instytucje szkoleniowe, instytucje rynku pracy i szkoły wyższe.

✓ **Działanie 2.4 „Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi”**. Celem ogólnym działania było wyposażenie, zarówno mężczyzn jak i kobiet, w nowe umiejętności umożliwiające ponowne zatrudnienie i wykonywanie nowych zawodów. Działanie było adresowane do **pracowników przemysłów i sektorów podlegających procesowi restrukturyzacji oraz innych osób zagrożonych utratą pracy z powodu procesów restrukturyzacyjnych**. Podstawowymi formami z jakich mogły skorzystać kobiety w ramach Działania są **szkolenia i kursy mające na celu nabycie kwalifikacji w nowych zawodach, usługi w zakresie pośrednictwa pracy, informacja zawodowa i usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu, a także subsydiowanie zatrudnienia w nowym miejscu pracy**. Uprawnieni projektodawcy to m.in. jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, samorządy gospodarcze i zawodowe, szkoły wyższe, instytucje szkoleniowe oraz instytucje rynku pracy.

W działaniach ZPORR wdrażanych przez WUP koszty opieki nad dziećmi i osobami zależnymi były tzw. kosztem kwalifikowalnym, co w znacznym stopniu ułatwiało wielu kobietom uczestnictwo w projektach. WUP monitorował czy ilość przedstawicieli obu płci biorących udział w poszczególnych formach wsparcia była taka sama oraz czy w rezultacie projektu równa ilość mężczyzn i kobiet ukończyła szkolenia oraz znalazła nowe zatrudnienie.

Informacje o realizacji projektów w ramach działań 2.1, 2.2 i 2.3 ZPORR w województwie przedstawiono w Rozdziale 6.

Zasada równych szans kobiet i mężczyzn jako jedna z kwestii horyzontalnych była również przestrzegana przy realizacji innych działań Priorytetu II ZPORR „Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach”:

✓ **Działanie 2.2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne”**, w którym rolę Instytucji Wdrażającej pełnił Urząd Marszałkowski. Działanie miało na celu wspieranie **rozwoju edukacyjnego**

młodzieży wiejskiej oraz studentów, w tym młodych kobiet poprzez pomoc finansową w postaci stypendiów. Jednostkami uprawnionymi do składania projektów były organy prowadzące szkoły ponadgimnazjalne, organy dotujące szkoły niepubliczne ponadgimnazjalne oraz powiaty. We wskaźnikach monitoringu przewidziano, że 55% osób korzystających ze wsparcia stanowić będą kobiety.

- ✓ **Działanie 2.5 „Promocja przedsiębiorczości”**, w którym funkcję **Instytucji Wdrażającej** pełnił również **Urząd Marszałkowski**. Beneficjentami ostatecznymi działania były m.in. osoby fizyczne, nie zarejestrowane jako bezrobotne, **zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą**, w tym kobiety. Mogły one skorzystać z **usług doradczych i szkoleniowych wspierających zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej, a także z pomocy finansowej w formie wsparcia pomostowego lub jednorazowej dotacji na rozwój działalności**. Projektodawcami w ramach działania mogły być m.in. ośrodki Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, jednostki naukowe, ośrodki poradnictwa zawodowego i psychologicznego oraz konsorcja tych podmiotów. We wskaźnikach monitoringu zakładano, że 20% z nowych mikroprzedsiębiorstw utworzonych zostanie przez kobiety, a jako uczestnicy pozostałych form stanowić one będą 35%.

4. Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)

W dniu 28 września 2007 roku Komisja Europejska wydała decyzję w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, który jest jednym z programów operacyjnych służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce.

Przyjęcie Programu stanowi potwierdzenie głównych kierunków rozwoju i prowadzenia polityki prozatrudnieniowej rządu oraz umożliwia wykorzystanie środków EFS w Polsce w latach 2007-2013.

Główne cele i obszary wsparcia PO KL

Program stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi UE, w tym również Polską, stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Do wyzwań tych należą: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Zgodnie z założeniami Strategii Lizbońskiej oraz celami polityki spójności krajów unijnych, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Dążąc do efektywnego rozwoju zasobów ludzkich, Program będzie koncentrował wsparcie na następujących obszarach: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli i wdrażaniem zasady dobrego rządzenia.

Celem głównym Programu jest wzrost zatrudnienia i spójności społecznej, a do osiągnięcia tego celu przyczynia się realizacja sześciu celów strategicznych do których należą:

- podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo,
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
- poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce,

- upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy,
- zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa,
- wzrost spójności terytorialnej.³³

3.6.3. Potencjalne zadania organizacji pozarządowych w kształtowaniu rynku pracy kobiet

Można wyznaczyć cały ciąg etapów, w których ujawniają się gorsze warunki podejmowania i utrzymywania pracy przez kobiety. Gdyby w tych etapach można było uzyskać „pozytywne wzmocnienie” dla kobiet, to ich sytuacja na rynku pracy mogłaby być lepsza, a wykorzystanie ich zasobów wyższe, ku korzyści nie tylko samych kobiet, ale społeczeństwa jako całości.

Aktywizacja bezrobotnych kobiet

Wszystkie formy aktywizacji osób bezrobotnych w zasadzie są możliwe do osiągnięcia we współpracy z urzędami pracy, dysponującymi odpowiednimi środkami na ten cel. Wybór konkretnych środków dla danej grupy powinien być ukierunkowany na przeciwdziałanie powstawaniu bezrobocia długotrwałego. Organizacje pozarządowe powinny indywidualizować pomoc adresowaną do bezrobotnych kobiet (co wzmacnia jej skuteczność), a zatem ich działania należy poprzedzić dobrą diagnozą zróżnicowanej sytuacji kobiet i doborem do niej właściwych środków. Ponieważ potrzebna jest trafnie dobrana pomoc indywidualna, mogłoby być wskazane łączenie wysiłków wielu organizacji, które „przekazywałyby” sobie pieczę nad bezrobotnymi wymagającymi pomocy o określonym, wyspecjalizowanym profilu. Odrębnie, np. należy zajmować się

³³ <http://www.efs.gov.pl/20072013/>

osobami, których bezrobocie trwa krótko, a odrębnie pozostającymi w nim od wielu miesięcy. Tym ostatnim zwykle potrzebna jest również pomoc psychologiczna i wsparcie zamiarów dalszego poszukiwania pracy. Odrębnie trzeba traktować osoby obciążone obowiązkami rodzicielsko-domowymi i bez takich zobowiązań, innych środków wymagają kobiety reaktywizujące się zawodowo, innych absolwentki szkół po raz pierwszy wchodzące na rynek pracy i odrębnych kobiety, które właśnie utraciły pracę.

Programy edukacyjne

Ponieważ aktywność zawodowa silnie zależy od poziomu wykształcenia, toteż każde działanie zmierzające do jego podniesienia sprzyja zarówno wzrostowi podaży pracy kobiet jak i ich większej atrakcyjności dla pracodawców. Programy edukacyjne dla kobiet powinny obejmować:

1. **W pierwszej kolejności zdobywanie i uzupełnianie kwalifikacji zawodowych**, wzięwszy pod uwagę, że więcej kobiet niż mężczyzn nie kształciło się zawodowo, jak i to, że głównie poprzez wyższe kwalifikacje kompensują one niższą dyspozycyjność, ograniczenie czasu pracy, niższą mobilność;

2. **Kształcenie konkretnych umiejętności specyficznych dla danego zawodu**, czy stanowiska, szczególnie takich, których rozwój następuje w ostatnim okresie, co pozwoliłoby kobietom z przerwami w pracy zawodowej lub okresowo z mniejszą jej intensywnością, dysponować w pełni aktualnymi kwalifikacjami;

3. **Upowszechnienie wśród kobiet umiejętności z zakresu posługiwania się technikami informatycznymi i językami obcymi** (szczególnie angielskim), bez względu na poziom wykształcenia, aktualny status na rynku pracy i zawód. Ponadto techniki informatyczne można byłoby wiązać z kształceniem na odległość, łatwiejszym do akceptacji ze względu na bardziej swobodne gospodarowanie czasem;

4. **Łączenie kształcenia ze stażami pracy**, najlepiej u renomowanych pracodawców w sektorze prywatnym;

5. **Kształcenie lub doksztalcanie w trakcie przerwy w pracy zawodowej**, powodowanej macierzyństwem, szczególnie, gdy trwa ona, które mogłoby nie tylko zapobiegać utracie kapitału ludzkiego, ale uzupełniać jego wcześniejsze braki;

6. **Szkolenia teoretyczne i przede wszystkim praktyczne dotyczące rozpoczynania oraz prowadzenia własnej działalności gospodarczej** z zakresu podstaw ekonomii, zarządzania, rachunkowości, prawa i ich stosowania;

7. **Nabywanie takich umiejętności pracowniczych, które pozwalają kobietom trafnie odczytywać własne umiejętności, negocjować warunki zatrudnienia, kształtować ścieżkę kariery zawodowej** zgodnie z własnymi preferencjami oraz uwzględniać kształcenie postaw mobilnych na rynku pracy.

Organizacje pozarządowe wspomagające kobiety w poszukiwaniu pracy:

Fundacja Centrum Promocji Kobiet powstała w 1993 roku w celu niesienia pomocy kobietom, które ucierpiały wskutek przemian społecznych i gospodarczych w Polsce po roku 1989. Od początku istnienia organizacja prowadzi działania mające pomóc bezrobotnym kobietom w powrocie na rynek pracy (www.promocjakobiet.pl).

Demokratyczna Unia Kobiet powstała w 1990 roku. Działa na rzecz aktywizacji osobistej, społecznej, zawodowej i obywatelskiej kobiet. Prowadzi Klub Pracy, poradnictwo w szerokim zakresie tematycznym, kursy i szkolenia dla bezrobotnych, punkt informacyjny o Unii Europejskiej, warsztaty i treningi psychologiczne, feminotekę (www.duk.gdansk.pl).

Stowarzyszenie „OPTA” istnieje od 10 lat. Swoje działania kieruje do osób potrzebujących pomocy psychologicznej i ogólnie pojętego wsparcia. Od kilku lat prowadzi programy: „Pomoc rodzinie w kryzysie” i „Od Nowa. Program aktywizacji zawodowej kobiet znajdujących się w trudniej sytuacji życiowej” (www.opta.org.pl).

Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet Poszukujących Pracy „Victoria” skupia kobiety z różnych środowisk, o zróżnicowanym statusie zawodowym i różnym przedziale wiekowym. Prowadzi programy z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej skierowane do osób bezrobotnych (głównie kobiet), podejmuje działania mające na celu przeciwdziałanie szeroko pojętej dyskryminacji kobiet w życiu społecznym i zawodowym, a także prowadzi rzecznictwo interesów kobiet (www.victoria.livenet.pl).³⁴

³⁴ *Jak odnaleźć się na rynku pracy. Przykłady modelowych praktyk na rzecz grup defaworyzowanych*, Fundacja Inicjatyw Społeczno – Ekonomicznych, Warszawa 2006r.

4. POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA KOBIET W WOJEWÓDZTWIE

4.1. POZIOM BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

W końcu grudnia 2007 roku w powiatowych urzędach pracy województwa zarejestrowanych było **45.985 kobiet (55,2% ogółu)** oraz **37.354 mężczyzn (44,8%)**. Liczba bezrobotnych kobiet była niższa o 16.854 osoby (o 26,8%), a mężczyzn o 26.129 osób (o 41,2%) w porównaniu do 2004 roku.

W porównaniu do 2006 roku populacja bezrobotnych kobiet zmniejszyła się o 7.436 osób (o 13,9%), zaś mężczyzn o 8.631 (o 18,8%).

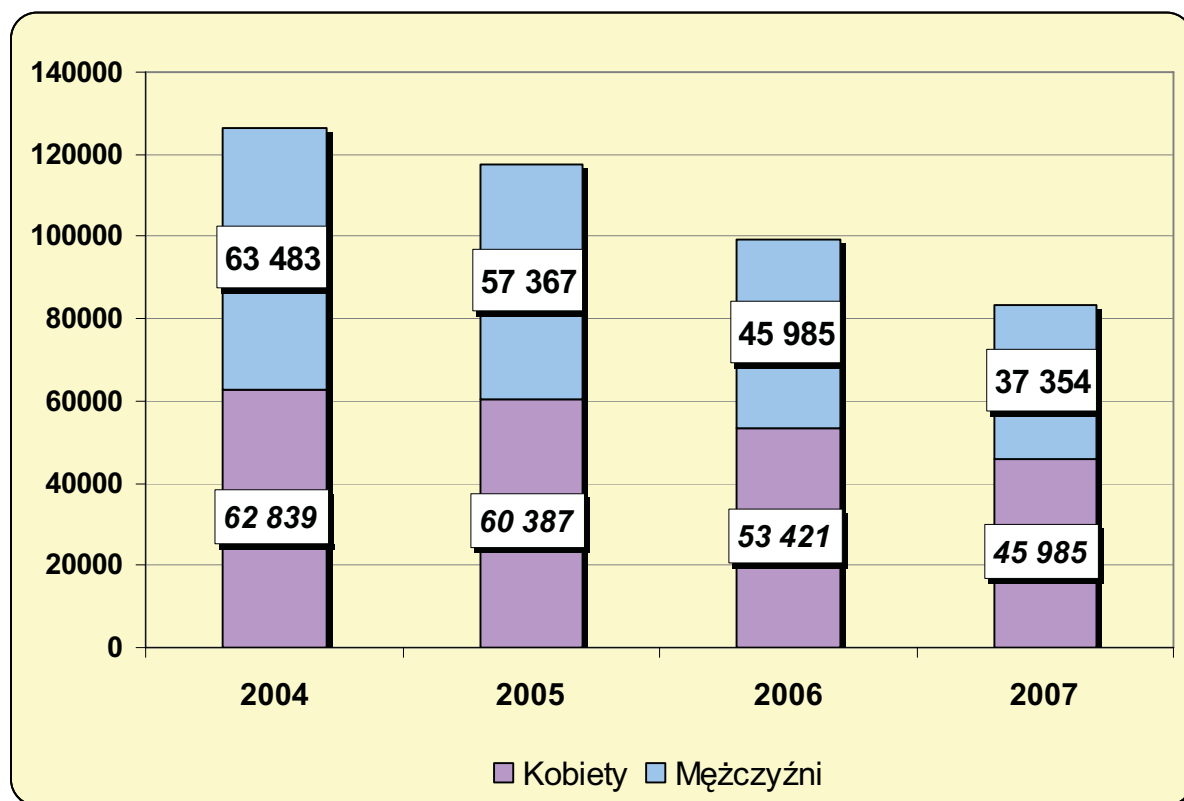
W grudniu 2004 roku mężczyźni stanowili większość w ogólnej liczbie bezrobotnych (50,3%). Na przestrzeni lat 2005 - 2007 udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych systematycznie wzrastał. Na koniec 2007 roku ich udział wynosił 55,2%, a na koniec 2005 roku - 51,3% i był najniższy na przestrzeni analizowanego okresu.

Bezrobotni według płci w województwie w latach 2004 - 2007

Stan na koniec roku	Liczba bezrobotnych				
	ogółem	kobiety	udział %	mężczyźni	udział %
2004	126.322	62.839	49,7	63.483	50,3
2005	117.754	60.387	51,3	57.367	48,7
2006	99.406	53.421	53,7	45.985	46,3
2007	83.339	45.985	55,2	37.354	44,8

Liczba bezrobotnych kobiet pozostaje zróżnicowana terytorialnie. Na koniec 2007 roku tylko w powiatach buskim i opatowskim mniej było zarejestrowanych kobiet niż mężczyzn, a ich udział wyniósł odpowiednio 47,7% i 49,3%. Natomiast najwyższy udział odnotowano w powiatach: jędrzejowskim - 62,9%, włoszczowskim - 59,6% oraz koneckim i pińczowskim po 58,0%.

Bezrobotni według płci w województwie w latach 2004 - 2007

Na koniec grudnia 2007 roku w populacji bezrobotnych kobiet 32.027 osób, tj. 69,6% poprzednio pracowało, a 13.098 osób, tj. 28,5% nie posiadało kwalifikacji zawodowych.

Udział osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy wśród kobiet wynosił 2,3% (1.047 osób). Spośród zarejestrowanych kobiet prawo do zasiłku posiadało 9,2%, natomiast wśród mężczyzn 14,4%. Niższy był odsetek pobierających zasiłek w grupie kobiet zamieszkałych na wsi (8,0%), niż w miastach (10,8%).

Długotrwale bez pracy pozostawało 32.716 kobiet, tj. 58,6% ogółu pozostających w rejestrach urzędów pracy ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat.³⁵

³⁵ Art. 2 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

4.2. POZIOM BEZROBOCIA WEDŁUG BAEL

Liczba bezrobotnych w IV kwartale 2007 roku ukształtowała się na poziomie 67 tys. i była niższa od notowanej w IV kwartale 2006 roku o 33,0%. Wśród bezrobotnych przeważali **mężczyźni** stanowiący **53,7%**, a **kobiety** - **46,3%**. Zmniejszenie bezrobocia nastąpiło niezależnie od płci. W przypadku mężczyzn skala spadku wyniosła 32,1%, a kobiet - 34,0%.

Stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 10,1% i w skali roku obniżyła się o 5,4 pkt proc. Dla **mężczyzn** wyniosła ona **9,9%**, a dla **kobiet** **10,3%**.

Przeciętny czas poszukiwania pracy wyniósł 20 miesięcy i w porównaniu do IV kwartału 2006 roku skrócił się o jeden miesiąc. Zarówno mężczyźni, jak i kobiety pozostawali na bezrobociu przez około 20 miesięcy.³⁶

4.3. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG WIEKU

Bezrobotne kobiety zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy województwa to osoby młode - **53,7%** (24.722 osoby) z nich **nie ukończyło 35 roku życia**. Dwie najliczniejsze grupy zarejestrowanych kobiet: 25-34 lata oraz 45-54 lata, stanowiły odpowiednio 33,3% (15.323) oraz 22,5% (10.323) wszystkich bezrobotnych kobiet. Kolejne pod względem liczebności są grupy osób w wieku 18-24 lata - 20,4% (9.399) oraz 35-44 lata - 20,2% (9.309) ogółu kobiet. Najmniej liczna jest grupa kobiet w wieku 55-59 lat - 3,6% (1.631).

Najwięcej bezrobotnych kobiet do 35 roku życia zarejestrowano w powiatach: kieleckim - 4.286 (55,1% ogółu bezrobotnych w powiecie), ostrowieckim - 2.537 (51,0%), m. Kielce - 2.531 (43,9%), koneckim - 2.248 (46,5%), skarżyskim - 1.950 (46,9%), jędrzejowskim - 1.748 (61,3%), sandomierskim - 1.589 (63,8%) oraz opatowskim - 1.444 (64,4%).

³⁶ *Aktywność ekonomiczna ludności w województwie świętokrzyskim w IV kwartale 2007 roku, Informacja Sygnalna, Urząd Statystyczny w Kielcach.*

Bezrobotne kobiety do 25 roku życia

Według stanu na 31.12.2007 roku zarejestrowanych było **9.399 kobiet i 7.054 mężczyzn do 25 roku życia**, tj. **20,4% ogółu bezrobotnych kobiet i 18,9% ogółu mężczyzn**.

Największa grupa bezrobotnych w tym wieku posiadała **wykształcenie policealne i średnie zawodowe** - 3.270 osób (**34,8%**) oraz średnie ogólnokształcące - 2.884 (30,7%). Wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej posiadało 24,3% (odpowiednio: 1.264 osoby - 13,4%, 1.024 - 10,9%). Najmniej liczna pozostawała w rejestrach grupa kobiet z wyższym wykształceniem - 957 osób (10,2%).

Powyżej 12 miesięcy bez pracy pozostawało 31,7% (2.986 osób). Od 1 do 6 miesięcy zatrudnienia poszukiwało 4.059 kobiet (43,2%), od pół roku do 1 roku - 15,6% (1.464), najmniej zaś do 1 miesiąca - 9,5% (890 kobiet).

W okresie 2007 roku „napływ” kobiet z tej kategorii wiekowej był **niższy od „odpływu”**, tj. **zarejestrowano 20.227 kobiet**, natomiast z ewidencji bezrobotnych **wyłaczono 20.850 kobiet**. Pracę podjęło 6.305 kobiet (30,2%), a 3.976 nie potwierdziło gotowości do pracy (19,1%).

Najwięcej kobiet do 25 roku życia odnotowano w powiatach: kieleckim - 1.562 (20,1% ogólnej liczby bezrobotnych w powiecie), ostrowieckim - 951 (19,1%), koneckim - 775 (16,0%), m. Kielce - 727 (12,6%) i skarżyskim - 700 (16,8%).

Bezrobotne kobiety powyżej 50 roku życia

W końcu grudnia 2007 roku zarejestrowano 16.063 osoby powyżej 50 roku życia, w tym **6.590 kobiet (41,0% ogółu)**.

Najwięcej bezrobotnych kobiet z omawianej grupy posiadało **wykształcenie: gimnazjalne i poniżej** - 2.623 osoby (**39,8%**), policealne i średnie zawodowe - 1.596 (24,2%) oraz zasadnicze zawodowe - 1.483 (22,5%). Jedynie 734 kobiety (11,1%) legitymowały się wykształceniem średnim ogólnokształcącym i 154 (2,4%) wyższym.

Omawiana grupa przed utratą zatrudnienia posiadała **długi staż pracy**, tj. ponad połowa - **59%** (3.887 kobiet) **od 10 do 30 lat**. Kolejna grupa zatrudniona była od 5 do 10 lat - 10,3% (682). Udział osób bez stażu pracy wyniósł 10,2% (673). Łączny odsetek dwóch najmniej licznych grup bezrobotnych kobiet o najkrótszym stażu pracy wyniósł 15,7% i dotyczył osób pracujących od 1 do 5 lat (523) i do 1 roku (514).

Czas pozostawania bez pracy bezrobotnych kobiet powyżej 50 roku życia był długi. **Najliczniejsza grupa zarejestrowanych - 3.726 osób (56,5%) pozostawała bez pracy powyżej 24 miesięcy, zaś 755 kobiet (11,5%) było bezrobotnymi od 12 do 24 miesięcy.**

Na przestrzeni 2007 roku **zarejestrowano** 12.088 osób z tej grupy, w tym **4.450 kobiet (36,8%)**, a **wyłączono** 12.565 osób, w tym **4.335 kobiet (34,5%)**. Spośród wyrejestrowanych 1.593 (36,7% odpływu) podjęło pracę, a 1.091 (25,2%) nie potwierdziło gotowości do pracy.

Na koniec 2007r. najwięcej bezrobotnych kobiet powyżej 50 roku życia zarejestrowanych było w m. Kielce - 1.238 osób (44,5%) oraz powiatach: kieleckim - 889 (37,2%), koneckim - 789 (46,2%), ostrowieckim - 774 (45,9%) oraz skarżyskim - 676 (41,5%).

4.4. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Bezrobotne kobiety legitymują się wyższym poziomem wykształcenia niż bezrobotni mężczyźni. Kobiety dominują wśród osób z wykształceniem: średnim ogólnokształcącym (75,3% ogółu analizowanego poziomu wykształcenia), wyższym (71,0%) oraz policealnym i średnim zawodowym (62,3%). Natomiast mężczyźni przeważają wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (53,6%) oraz gimnazjalnym i poniżej (54,1%).

Struktura poziomu wykształcenia kobiet na koniec 2007 roku nieznacznie różni się od struktury na koniec 2006 roku. Zanotowano **wzrost** udziału w grupie kobiet z wykształceniem: **gimnazjalnym i poniżej** o **0,4** punktu procentowego (do **21,8%**), **średnim ogólnokształcącym** o **0,6** pkt proc. (do **13,7%**), a także **wyższym** o **0,5** pkt proc. (do **11,3%**). **Spadek** nastąpił w grupie kobiet z wykształceniem **policealnym i średnim zawodowym** o **0,6** pkt proc. (do **27,3%**) oraz **zasadniczym zawodowym** o **0,9** pkt proc. (do **25,9%**).

Najwięcej kobiet bezrobotnych posiadających wykształcenie gimnazjalne i niższe zarejestrowano w powiatach: kieleckim - 2.014 (25,9% ogólnej liczby bezrobotnych w powiecie), koneckim - 1.324 (27,4%), ostrowieckim - 1.148 (23,1%) i m. Kielce - 1.072 (18,6%). Kobiety bezrobotne z wykształceniem zasadniczym zawodowym dominowały w powiatach: kieleckim - 2.177 (28,0%), koneckim - 1.409 (29,2%), ostrowieckim - 1.258 (25,3%) oraz skarżyskim - 1.168 (28,1%). Kobiety z wykształceniem średnim ogólnokształcącym przeważały w powiatach: kieleckim - 917 (11,8%), m. Kielce - 865 (15,0%), ostrowieckim - 702 (14,1%), skarżyskim - 652 (15,7%) i koneckim - 614 (12,7%). Policealne i średnie zawodowe skupiało się głównie w: kieleckim - 1.917 (24,6%), m. Kielce - 1.708 (29,7%), ostrowieckim - 1.368 (27,5%), skarżyskim - 1.166 (28,0%) i koneckim - 1.160 (24,0%). Dyplomem uczelni wyższej legitymowały się głównie bezrobotne kobiety z m. Kielce - 1.115 (19,4%) oraz w powiatach: kieleckim - 758 (9,7%), ostrowiecki - 499 (10,0%), skarżyskim - 393 (9,4%) oraz sandomierskim - 371 (14,9%).

4.5. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG STAŻU PRACY

Większość bezrobotnych kobiet (69,7%) i mężczyzn (75,6%) była zatrudniona przed zarejestrowaniem się w powiatowym urzędzie pracy.

Pod względem stażu pracy **najwięcej kobiet przepracowało od 1 roku do 5 lat - 8.520 (18,5%** zarejestrowanych bezrobotnych kobiet), od 10 do 20 lat - **6.853 (14,9%)** oraz do 1 roku - **6.716 (14,6%)**. Najmniej liczne są grupy kobiet, które przed zarejestrowaniem pracowały 30 lat i więcej - **343 (0,7%)**

oraz od 20 do 30 lat - **3.404 (7,4%)**. Znacząca liczba kobiet **nie posiadała stażu pracy - 13.958 (30,4%)**.

Kobiety przeważają wśród osób bez stażu pracy (60,5% omawianej grupy), posiadających staż do 1 roku (58,4%), od 5 - 10 lat (56,1%) oraz od 10 do 20 lat (55,7%), natomiast mniejszy udział stanowią osoby ze stażem 30 lat i więcej (22,9%) oraz od 20 do 30 lat (42,5%).

Jak wynika z danych w grupach o długim stażu pracy większość bezrobotnych stanowią mężczyźni, a udział ich wyniósł odpowiednio: 77,1% wśród posiadających staż 30 lat i więcej oraz 57,5% wśród osób posiadających 20 - 30 letni staż pracy.

Najwięcej bezrobotnych kobiet nie posiadających stażu pracy pochodziło z powiatów: kieleckiego - 2.667 (34,3% ogółu bezrobotnych w powiecie), m. Kielce - 1.411 (24,5%), ostrowieckiego - 1.287 (25,9%) i koneckiego - 1.153 (23,9%). Najwyższe bezrobocie wśród kobiet z długim stażem pracy - powyżej 20 lat wystąpiło w m. Kielce - 784 (13,7%) oraz powiatach: ostrowieckim - 518 (10,4%), kieleckim - 497 (6,4%) i skarżyskim - 482 (11,6%). Krótki staż pracy - do 1 roku dominował wśród bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w powiatach: kieleckim - 1.090 (14,0%), m. Kielce - 809 (14,1%) i ostrowieckim - 804 (16,2%). Od 1 do 5 lat stażu pracy posiadały bezrobotne w powiatach: kieleckim - 1.291 (16,6%) i koneckim - 1.057 (21,9%).

4.6. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Według stanu na koniec 2007 roku **najwięcej kobiet pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy - 18.353 (39,9% ogółu kobiet)**. Dwie kolejne znaczące grupy to kobiety oczekujące na pracę **od 12 do 24 miesięcy - 6.761 (14,7%)** oraz **od 1 do 3 miesięcy - 6.120 (13,3%)**. Natomiast **od 3 do 6 miesięcy poszukiwało pracy - 5.988 osób (13,0%)**, a **od 6 do 12 miesięcy - 5.918 (12,9%)**. Najmniej liczna była grupa kobiet pozostająca bez pracy **do 1 miesiąca - 2.845 osób (6,2%)**.

Długotrwanie bezrobotni

Liczba kobiet pozostających bez pracy powyżej roku, w końcu 2007 roku, wyniosła **25.114 osób**, tj. **54,6%** ogółu kobiet, z tego:

- **18.353 osoby**, tj. **39,9%** pozostawało bez pracy ponad 24 miesiące,
- **6.761 osób**, tj. **14,7%** pozostawało bez pracy od 12 do 24 miesięcy.

W porównaniu do stanu z końca 2006 roku liczba długotrwanie bezrobotnych kobiet zmniejszyła się o 5.583 osoby (o 18,2%).

Odsetek kobiet długotrwanie pozostających bez pracy był znacznie wyższy od analogicznego wskaźnika **wśród mężczyzn (43,5%)**.

Długotrwałe bezrobocie w największym stopniu dotyczyło **kobiet w wieku 55-59 lat**, spośród których **75,7%** (1.235 osób) **pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy**. Wysoki odsetek długotrwanie poszukujących zatrudnienia odnotowano również w grupach wiekowych 35-44 lata - 61,3% (5.707) oraz 25-34 lata - 55,2% (8.457). Poziom wykształcenia, doświadczenie oraz aktualność posiadanej wiedzy mają bezpośredni wpływ na długość czasu pozostawania bez pracy. Największe długotrwałe bezrobocie zanotowano wśród kobiet **z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej - 64,0%** (6.411), zasadniczym zawodowym - 62,6% (7.469) oraz policealnym i średnim zawodowym - 53,3% (6.691). Ponadto wysoki udział w długotrwałym bezrobociu miały kobiety posiadające staż pracy od 10 do 20 lat - 62,1% (4.258), od 5 do 10 lat - 57,2% (3.541) oraz od 20 do 30 lat - 57,1% (1.944).

Najwięcej długotrwanie bezrobotnych kobiet zarejestrowano w powiatach: kieleckim - 4.399 (56,5% ogółu długotrwanie bezrobotnych w powiecie), m. Kielce - 2.995 (52,0%), koneckim - 2.761 (57,2%), ostrowieckim - 2.635 (53,0%) oraz skarżyskim - 2.190 (52,7%). Natomiast najwyższy odsetek długotrwanie bezrobotnych kobiet posiadały powiaty: włoszczowski (65,9%), kazimierski (60,5%) i jędrzejowski (60,3%).

4.7. BEZROBOTNE KOBIETY ZWOLNIONE Z PRZYCZYN DOTYCZĄCYCH ZAKŁADU PRACY

W powiatowych urzędach pracy na koniec 2007 roku zarejestrowanych było **1.047 kobiet zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy**, tj. **2,3% ogółu bezrobotnych kobiet** (analogiczny odsetek dla mężczyzn wyniósł 1,7%). W porównaniu do 2006 roku odnotowano spadek o 300 osób.

Kobiety zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy stanowiły na koniec grudnia 2007 roku **62,8% ogółu tej kategorii bezrobotnych**.

4.8. BEZROBOTNE KOBIETY ZAMIESZKAŁE NA WSI

Na koniec grudnia 2007 roku w powiatowych urzędach pracy województwa zarejestrowanych było **25.710 kobiet zamieszkałych na wsi**. Stanowiły one **55,9% ogółu bezrobotnych kobiet** oraz 54,9% wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na wsi. W porównaniu do 2006 roku analizowana populacja kobiet zmniejszyła się o 3.702 osoby.

Bezrobotne kobiety zamieszkałe na wsi to najczęściej osoby młode - 58,8% z nich nie ukończyło 35 roku życia. Dwie najliczniejsze grupy zarejestrowanych kobiet w wieku 25-34 lata i 18-24 lata stanowią odpowiednio 35,0% i 23,8% ogółu bezrobotnych kobiet. Trzecia grupa to kobiety w wieku 35-44 lata (20,4%).

W ogólnej liczbie bezrobotnych zamieszkałych na wsi kobiety stanowią większość wśród osób do 35 roku życia (60,4%), natomiast w starszych grupach wiekowych pozostają w mniejszości: 55-59 lat - 28,4%, 45-54 lata - 48,1%.

Najwięcej bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi posiada wykształcenie **zasadnicze zawodowe (29,1%)** lub **policealne i średnie zawodowe (25,8%)**. Trzecią pod względem liczebności grupę stanowią bezrobotne z wykształceniem **gimnazjalnym i poniżej (24,1% bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi)**. Najmniejszy udział mają bezrobotne z wykształceniem **średnim ogólnokształcącym (12,1%)** i **wyższym (8,9%)**.

Struktura wykształcenia bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi różni się od struktury wykształcenia bezrobotnych mężczyzn. Mężczyźni są gorzej wykształceni - 74,7% z nich posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i poniżej (odpowiednio: 38,9% i 35,8%). Kolejną grupę stanowią bezrobotni mężczyźni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (17,5%), zaś najmniej liczne grupy mężczyzn posiadają wykształcenie średnie ogólnokształcące (4,4%) lub wyższe (3,4%).

Większość bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi (64,8%) pracowała przed zarejestrowaniem się w urzędzie pracy. Najwięcej kobiet przepracowało od 1 roku do 5 lat (18,7% zarejestrowanych kobiet), do 1 roku (15,0%) oraz od 10 do 20 lat (13,0%). Najmniej liczne są grupy kobiet, które przed zarejestrowaniem pracowały 30 lat i więcej (0,4%) oraz od 20 do 30 lat (4,8%). Znaczna grupa nie posiadała stażu pracy (35,2%), co oznacza trudności w poszukiwaniu i podjęciu pracy.

Ponad połowa (56,9%) bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi pozostaje bez pracy powyżej 12 miesięcy. Najlicniejsza jest grupa oczekująca na pracę ponad 24 miesiące - 42,7%, a następnie od 12 do 24 miesięcy - 14,2% ogółu tej populacji kobiet. Najmniej liczną kategorią są bezrobotne kobiety pozostające bez pracy do 1 miesiąca (5,5%) oraz od 6 do 12 miesięcy (12,2%).

Niekorzystnie przedstawia się struktura bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi według wieku, wykształcenia, stażu i czasu pozostawania bez pracy w porównaniu do bezrobotnych kobiet mieszkających w miastach. W analizowanej populacji notuje się wyższy odsetek kobiet młodych do 35 roku życia - 58,8% (w mieście 47,3%), z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym - 53,2% (40,8%), bez stażu pracy - 35,2% (24,2%) oraz długotrwale bezrobotnych - 56,9% (51,7%).

Najwięcej bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi zarejestrowanych było w powiatach: kieleckim - 7.306 (93,9% zarejestrowanych kobiet z terenu danego powiatu), koneckim - 3.446 (71,4%), jędrzejowskim - 1.745 (61,2%), opatowskim - 1.712 (76,4%) oraz sandomierskim - 1.675 (67,3%).

**STRUKTURA BEZROBOTNYCH KOBIET WEDŁUG WIEKU,
WYKSZTAŁCENIA, STAŻU PRACY, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY
ORAZ MIEJSCA ZAMIESZKANIA - stan w dniu 31.12.2007r.**

Wyszczególnienie	Miasto		Wieś		Ogółem	
	Kobiety	Udział %	Kobiety	Udział %	Kobiety	Udział %
1. Bezrobotne kobiety według wieku	20.275	100,0	25.710	100,0	45.985	100,0
18 - 24	3.274	16,2	6.125	23,8	9.399	20,4
25 - 34	6.312	31,1	9.011	35,0	15.323	33,3
35 - 44	4.074	20,1	5.235	20,4	9.309	20,2
45 - 54	5.680	28,0	4.643	18,1	10.323	22,5
55 - 59	935	4,6	696	2,7	1.631	3,6
2. Bezrobotne kobiety według wykształcenia	20.275	100,0	25.710	100,0	45.985	100,0
- wyższe	2.887	14,2	2.289	8,9	5.176	11,3
- policealne i średnie zawodowe	5.919	29,2	6.624	25,8	12.543	27,3
- średnie ogólnokształcące	3.192	15,8	3.118	12,1	6.310	13,7
- zasadnicze zawodowe	4.461	22,0	7.472	29,1	11.933	25,9
- gimnazjalne i poniżej	3.816	18,8	6.207	24,1	10.023	21,8
3. Bezrobotne kobiety według stażu pracy	20.275	100,0	25.710	100,0	45.985	100,0
do 1 roku	2.848	14,1	3.868	15,0	6.716	14,6
1 - 5	3.710	18,3	4.810	18,7	8.520	18,5
5 - 10	2.882	14,2	3.309	12,9	6.191	13,5
10 - 20	3.502	17,3	3.351	13,0	6.853	14,9
20 - 30	2.177	10,7	1.227	4,8	3.404	7,4
30 lat i więcej	242	1,2	101	0,4	343	0,7
bez stażu	4.914	24,2	9.044	35,2	13.958	30,4
4. Bezrobotne kobiety według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach	20.275	100,0	25.710	100,0	45.985	100,0
do 1	1.432	7,1	1.413	5,5	2.845	6,2
1 - 3	2.885	14,2	3.235	12,6	6.120	13,3
3 - 6	2.686	13,2	3.302	12,8	5.988	13,0
6 - 12	2.791	13,8	3.127	12,2	5.918	12,9
12 - 24	3.097	15,3	3.664	14,2	6.761	14,7
pow. 24	7.384	36,4	10.969	42,7	18.353	39,9

4.9. BEZROBOTNE KOBIETY UPRAWNIONE DO POBIERANIA ZASIŁKU

Spośród kobiet zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy **4.243 kobiety (9,2%) posiadały prawo do zasiłku** (wśród mężczyzn - 14,4%). Na koniec grudnia 2006 roku wskaźnik ten był nieznacznie niższy i wynosił 9,1%. Wśród ogółu bezrobotnych uprawnionych do zasiłku kobiety stanowiły 44,1% (4.243 osoby), a mężczyźni 55,9% (5.383 osoby).

Najwięcej kobiet z prawem do zasiłku wystąpiło w powiatach: koneckim - 823 osoby (17,0%), starachowickim - 699 (22,9%), ostrowieckim - 642 (12,9%), kieleckim - 484 (6,2%) oraz m. Kielce - 456 (7,9%).

4.10. BEZROBOTNE KOBIETY W OKRESIE DO 12 MIESIĘCY OD DNIA UKOŃCZENIA NAUKI

Na koniec grudnia 2007 roku zarejestrowano **2.300 kobiet bezrobotnych do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki**, tj. **61,2%** ogółu w tej grupie oraz **5,0%** wszystkich bezrobotnych kobiet w województwie. Więcej kobiet niż mężczyzn - 1.456 osób (38,8%) zaliczanych do tej kategorii bezrobotnych trafia do rejestrów urzędów pracy.

Najwięcej kobiet do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, pozostających w ewidencji bezrobotnych na koniec 2007 roku, posiadało zawody z następujących grup:

- pracownicy ds. finansowych i handlowych
gdzie indziej niesklasyfikowani 129;
- ekonomiści 110,
- archeolodzy, socjolodzy i pokrewni 106 osób.

Ponadto **1.006 kobiet (43,7%) zaliczanych do tej kategorii nie posiadało zawodu.**

W mniej licznych grupach bezrobotnych do wysoce sfeminizowanych zawodów należą: specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania, dietetycy

i żywieniowcy, nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, fryzjerzy i kosmetyczki oraz agenci do spraw sprzedaży (handlowcy).

W 2007 roku zarejestrowano 10.452 bezrobotne kobiety do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (62,2% zarejestrowanych przedstawicieli tej grupy). Z powodu podjęcia pracy z ewidencji wyłączono 2.100 kobiet, tj. 54,6% podejmujących pracę w tym okresie.

Najwięcej bezrobotnych kobiet do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zarejestrowano w powiatach: kieleckim - 355 (4,6% ogólnej liczby bezrobotnych kobiet w powiecie), m. Kielce - 276 (4,8%), ostrowieckim - 253 (5,1%) oraz skarżyskim - 167 (4,0%).

4.11. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG SEKCJI POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI

Na koniec 2007r. najwięcej bezrobotnych kobiet, przed zarejestrowaniem się w powiatowym urzędzie pracy, pracowało w instytucjach należących do dwóch sekcji według Polskiej Klasyfikacji Działalności:

- **handel i naprawy - 13,3%,**
- **przetwórstwo przemysłowe - 12,8%** ogółu zarejestrowanych kobiet.

Największy udział kobiet wśród poszczególnych sekcji PKD odnotowano w:

- ochronie zdrowia i pomocy społecznej - 83,6% bezrobotnych to kobiety,
- hotelach i restauracjach - 83,3%,
- pośrednictwie finansowym - 82,6%,
- gospodarstwach domowych zatrudniających pracowników - 75,2%,
- edukacji - 74,7%,
- handlu i naprawach - 69,2%,
- przetwórstwie przemysłowym - 55,8%,
- działalności usługowej komunalnej, społecznej i indywidualnej, pozostałej - 54,3%.

Najmniejszy udział kobiet wystąpił wśród bezrobotnych pracujących poprzednio w sekcjach: budownictwo - 13,0% i górnictwo - 17,5%.

Z ogółu bezrobotnych kobiet zarejestrowanych na koniec 2007 roku - **30,4% wcześniej nie pracowało.**

4.12. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG GRUP ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI

Na koniec 2007 roku w rejestrach powiatowych urzędów pracy pozostawały:

- **11.293 kobiety bez zawodu**, tj. **24,6%** ogółu kobiet i **56,0%** wszystkich bezrobotnych bez zawodu,
- **34.692 kobiety posiadające zawód**, tj. **75,4%** ogółu kobiet i **54,9%** wszystkich bezrobotnych posiadających zawód.

Struktura zawodowa bezrobotnych według wielkich grup zawodów

Symbol grupy	NAZWA GRUPY	Bezrobotni zarejestrowani na 31.12.2007r.		Struktura bezrobotnych		Udział kobiet w grupie zawodów ogółem w %
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	
	OGÓLEM	83.339	45.985	x	x	55,2
	Bez zawodu	20.171	11.293	x	x	56,0
	Bezrobotni posiadający zawód, w tym:	63.168	34.692	100,0	100,0	54,9
0	Siły zbrojne	1	0	0,0	0,0	0,0
"1"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	91	42	0,1	0,1	46,2
"2"	Specjaliści	6.800	5.016	10,8	14,5	73,8
"3"	Technicy i inny średni personel	15.216	9.296	24,1	26,8	61,1
"4"	Pracownicy biurowi	1.901	1.556	3,0	4,5	81,9
"5"	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	8.560	7.843	13,5	22,6	91,6
"6"	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy, rybacy	1.381	906	2,2	2,6	65,6
"7"	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	22.398	6.909	35,5	19,9	30,8
"8"	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2.308	766	3,7	2,2	33,2
"9"	Pracownicy przy pracach prostych	4.512	2.358	7,1	6,8	52,3

Na koniec grudnia 2007 roku spośród **34.692 bezrobotnych kobiet posiadających zawód**, najwięcej - **9.296 (26,8%)** poszukiwało pracy w zawodach zakwalifikowanych do grupy **techników i innego średniego personelu** (o 1.873 osoby mniej niż w końcu 2006 roku). W grupie tej pozostawało zarejestrowanych 3.464 pracowników ds. finansowych i handlowych (o 879 mniej niż w 2006 roku). Zawód technika rolnika i leśnika posiadało 821 kobiet, a technika technologii żywności - 702. Ponadto bez pracy pozostawało: 687 techników gdzie indziej niesklasyfikowanych, 595 dietetyków i żywieniowców, 436 techników budownictwa i ochrony środowiska, 454 agentów ds. sprzedaży (handlowców) oraz 322 techników mechaników.

Na drugim miejscu wśród bezrobotnych kobiet uplasowali się **pracownicy usług osobistych i sprzedawcy - 7.843 osoby**, tj. **22,6%** kobiet posiadających zawód (o 1.232 mniej niż pod koniec 2006 roku). W grupie tej dominowały: sprzedawczynie - 4.160 (o 648 mniej niż w końcu grudnia 2006 roku), kucharki - 1.694 oraz fryzjerki i kosmetyczki - 1.128 (odpowiednio o: 309 i 163 osoby mniej niż na koniec 2006 roku).

W grupie **robotników przemysłowych i rzemieślników** bez pracy pozostawało **6.909 osób**, tj. **19,9%** kobiet posiadających zawód (o 1.364 osoby mniej niż w końcu 2006 roku). Najwięcej z nich poszukiwało pracy w zawodach: krawcowej - 2.123, szwaczki i hafciarki - 997 oraz piekarza i cukiernika - 948 (odpowiednio o: 479, 153 i 182 osoby mniej niż w końcu grudnia 2006 roku).

Nadal czołowe pozycje w rankingu zawodów bezrobotnych zajmują kobiety o wysokich kwalifikacjach zawodowych. Populacja bezrobotnych **specjalistek** liczyła **5.016 osób**, tj. **14,5%** kobiet posiadających zawód (o 631 osób mniej niż na koniec 2006 roku).

Wśród kobiet z wyższym wykształceniem najwięcej było bezrobotnych ekonomistek - 1.178 (o 239 mniej niż w końcu 2006 roku) i specjalistek ds. ekonomicznych i zarządzania - 564. Z grupy pozostałych specjalistów

bez pracy pozostawało - 513 kobiet posiadających zawód archeologa i socjologa oraz 202 specjalistów ds. finansowych. W zawodach nauczycielskich pracy poszukiwały 933 kobiety, w tym: 4 nauczycieli szkół wyższych, 408 nauczycieli gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, 200 szkół podstawowych, 151 przedszkoli, a także 163 specjalistów szkolnictwa i wychowawców. Licznie reprezentowana w rejestrach bezrobotnych była także grupa pielęgniarek - 232 osoby.

Wśród **pracowników przy pracach prostych** zarejestrowanych było **2.358 osób**, tj. **6,8%** kobiet posiadających zawód (o 87 więcej niż na koniec 2006 roku). Najwięcej spośród nich poszukiwało pracy w zawodach: pomocy i sprzątaczkii biurowej, hotelowej - 932, robotników przy pracach prostych w przemyśle - 507 i robotników gospodarczych - 358.

Pozostałą grupę poszukujących pracy kobiet tworzyły bezrobotne posiadające zawody zaliczane do grup:

- ✓ **pracowników biurowych - 1.556 osób**, tj. **4,5%** kobiet posiadających zawód (o 269 osób mniej niż na koniec 2006r.), w tym: 1.283 pracowników obsługi biurowej (o 247 mniej niż na koniec grudnia 2006 roku), a wśród nich m.in.: 794 pracowników obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowanych, 195 magazynierów oraz 190 pracowników ds. finansowo-statystycznych, a także 273 pracowników obrotu pieniężnego i obsługi klientów.
- ✓ **rolników, ogrodników, leśników i rybaków - 906 osób** tj. **2,6%** kobiet posiadających zawód (o 144 osoby mniej niż na koniec 2006r.), w tym: 291 rolników produkcji roślinnej, 226 ogrodników producentów warzyw i kwiatów oraz 203 rolników produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- ✓ **operatorów i monterów maszyn i urządzeń - 766 osób**, tj. **2,2%** kobiet posiadających zawód (o 59 osób mniej niż na koniec 2006r.), z tego: 199 operatorów maszyn i urządzeń do przetwórstwa owoców,

warzyw i nasion oleistych, 90 operatorów maszyn i urządzeń do obróbki metali oraz 68 operatorów maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów mleczarskich,

- ✓ **przedstawiciele władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników - 42 osoby, tj. 0,1%** (o 2 osoby mniej niż w 2006r.).

W porównaniu do końca 2006 roku nastąpił spadek liczby bezrobotnych kobiet niemal we wszystkich grupach zawodowych, z wyjątkiem pracowników przy pracach prostych, których liczba zwiększyła się o 87 osób. Najwyższy spadek liczby bezrobotnych miał miejsce wśród: techników i innego średniego personelu (o 1.873 osoby), robotników przemysłowych i rzemieślników (o 1.364) oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców (o 1.232). Najmniej zmniejszyła się liczba zarejestrowanych operatorów i monterów maszyn i urządzeń (o 59 osób) oraz przedstawiciele władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (o 2).

Z rankingu zawodów bezrobotnych kobiet na koniec grudnia 2007r. wynika, że najliczniej zarejestrowane pozostają:

	2007 rok	2006 rok
- sprzedawczynie	4.160	4.808,
- pracownicy ds. finansowych i handlowych	3.464	4.343,
- krawcowe	2.123	2.602,
- kucharki	1.694	2.003,
- ekonomistki	1.178	1.417,
- fryzjerki i kosmetyczki	1.128	1.291 osób.

Przedstawiony ranking obejmuje grupy zawodowe, w których liczba zarejestrowanych kobiet na koniec 2007 roku wynosiła ponad 1 tys. osób.

Wymieniona grupa 6 zawodów generujących najwyższe bezrobocie wśród kobiet stanowiła 39,6% bezrobotnych kobiet posiadających zawód.

Najwyższy spadek liczby bezrobotnych, w porównaniu do 2006 roku, nastąpił wśród pracowników ds. finansowych i handlowych (o 879 osób), a najniższy (o 163 osoby) wśród fryzjerek i kosmetyczek. Ponadto dwie grupy zawodów (szwaczki i hafciarki oraz piekarze i cukiernicy) nie zostały zaliczone do rankingu zawodów o najwyższym bezrobociu, gdyż liczba zarejestrowanych przedstawicielek tych profesji była w 2007 roku mniejsza niż 1 tys. osób i wyniosła odpowiednio: 997 i 948 (w 2006 roku: 1.150 i 1.130).

Cechą bezrobocia kobiet jest koncentracja zawodów sfeminizowanych w usługach. Jest to sektor, który rozwija się najbardziej dynamicznie, jednak wiele kobiet ze względu na niedostosowanie kwalifikacji i umiejętności do oczekiwań pracodawców pozostaje bez pracy.

Najwyższy udział bezrobotnych kobiet (przy uwzględnieniu poziomu bezrobocia kobiet powyżej 700 osób w grupie) odnotowano w zawodach:

✓ szwaczki i hafciarki	99,6%,
✓ krawcy i kapelusznicy	98,7%,
✓ fryzjerzy i kosmetyczki	97,6%,
✓ sprzedawcy i demonstratorzy	93,8%,
✓ pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe	91,6%,
✓ pracownicy obsługi biurowej	90,4%,
✓ pracownicy ds. finansowych i handlowych	89,4%,
✓ kucharze	88,9%,
✓ ekonomiści	82,3%,
✓ technicy technologii żywności	82,1%,
✓ technicy rolnicy i leśnicy	67,1%,
✓ piekarze i cukiernicy	63,4%.

Najliczniejsza grupa *pracowników przy pracach prostych* pozostawała w ewidencji urzędów pracy w powiatach: ostrowieckim - 364 (54,8% ogółu kobiet zarejestrowanych w powiecie), koneckim - 306 (61,8%), starachowickim - 276 (59,7%) i kieleckim - 259 (56,4%). *Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń* rejestrowali się w powiatach: sandomierskim - 114 (48,9%), skarżyskim - 86 (35,5%) i koneckim - 73 (34,1%). *Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy* pracy poszukiwali głównie w: kieleckim - 1.175 (30,5%), koneckim - 976 (37,8%), ostrowieckim - 809 (34,9%) i skarżyskim - 791 (33,9%). Bezrobotne kobiety w zawodzie *rolnika, ogrodnika, leśnika i rybaka* przeważały w powiatach: kieleckim - 142 (70,3%), koneckim - 124 (66,7%), ostrowieckim - 93 (63,7%). Pozostający bez pracy *pracownicy usług osobistych i sprzedawcy* przeważali w: kieleckim - 1.312 (94,0%), ostrowieckim - 981 (89,1), koneckim - 856 (94,9%) i m. Kielce - 814 (90,2%). *Pracownicy biurowi* pozostawali w rejestrach urzędów pracy głównie w: m. Kielce - 264 (84,9%), kieleckim - 181 (84,6%), skarżyskim - 176 (78,9%) oraz ostrowieckim - 166 (75,5%). Bezrobotne kobiety w zawodach *technicznych* rejestrowały się głównie w powiatach: kieleckim - 1.444 (64,5%), m. Kielce - 1.397 (57,9%) i ostrowieckim - 1.019 (64,5%). *Specjalistki* pozostawały w rejestrach bezrobotnych głównie w m. Kielce - 894 (68,0%) oraz powiatach: kieleckim - 527 (76,0%), ostrowieckim - 487 (72,9%) i skarżyskim - 433 (67,9%).

4.13. BEZROBOTNE KOBIETY NIEPEŁNOSPRAWNE

Na koniec 2007 roku w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było **1.056 bezrobotnych niepełnosprawnych kobiet**, tj. **47,3%** ogółu tej populacji. Większość stanowili niepełnosprawni mężczyźni - 52,7%, tj. 1.176 osób. W porównaniu do 2006 roku liczba bezrobotnych niepełnosprawnych kobiet minimalnie wzrosła (o 4 osoby).

Zarejestrowane niepełnosprawne kobiety stanowiły **2,3% wszystkich bezrobotnych kobiet**. Najwięcej niepełnosprawnych kobiet pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy (43,7%), w wieku 45-54 lata (45,5%), z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (29,4%), gimnazjalnym i poniżej (26,7%) oraz zasadniczym zawodowym (26,2%).

W 2007 roku zarejestrowano 1.563 niepełnosprawne kobiety, tj. **45,3%** ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych. Natomiast z ewidencji bezrobocia **wyłączono 1.559 kobiet (44,2%)**, w tym 714 podjęło pracę (43,8%).

Najwięcej niepełnosprawnych kobiet pozostawało zarejestrowanych w m. Kielce - 286 osób (tj. 5,0% ogólnej liczby bezrobotnych na danym obszarze) oraz powiatach: ostrowieckim - 188 (3,8%), kieleckim -138 (1,8%), starachowickim - 95 (3,1%) i skarżyskim - 78 (1,9%).

5. DZIAŁANIA POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY W ZAKRESIE ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA Kobiet

5.1. PODJĘCIA PRACY

Na przestrzeni 2007 roku zarejestrowano **46.284 bezrobotne kobiety** i **50.087 mężczyzn**, tj. odpowiednio **48,0%** i **52,0%** napływu. W populacji nowo zarejestrowanych kobiet większość stanowiły osoby powracające do rejestrów bezrobocia (79,4%) oraz poprzednio pracujące (59,3%).

Z ewidencji bezrobotnych wyłączono 53.720 kobiet i 58.718 mężczyzn, tj. odpowiednio: **47,8%** i **52,2%** ogółu wyrejestrowanych.

Najważniejszą przyczynę wyłączenia z ewidencji bezrobocia stanowiło **podjęcie pracy przez 21.798 kobiet (44,8%) i 26.880 mężczyzn (55,2%)**.

W grupie kobiet podejmujących zatrudnienie większość to osoby: poprzednio pracujące (73,1%), długotrwale bezrobotne (54,2%) i zamieszkałe w mieście (51,4%).

W porównaniu do 2006 roku pracę podjęło mniej kobiet, jak i mężczyzn (odpowiednio o: 536 i 4.214 osób), przy czym spadek dotyczył zatrudnienia niesubsydiowanego, odnotowano natomiast wzrost podjęć pracy subsydiowanej ze środków FP, PFRON i EFS.

Pod względem rodzaju podejmowanego zatrudnienia, udział kobiet był następujący:

- **praca niesubsydiowana** - **17.551 kobiet, tj. 44,1% ogółu**,
(o 1.146 osób mniej niż w 2006r.),
w tym: praca sezonowa - **424 kobiety, tj. 43,4%** (o 307 osób mniej),
- **praca subsydiowana** - **4.247 kobiet, tj. 48,0% ogółu**,
(o 610 osób więcej niż w 2006r.),

Pomimo, iż mężczyźni przeważają wśród rejestrujących się bezrobotnych, to jednak częściej niż kobiety podejmują pracę zarówno niesubsydiowaną (55,9%), jak i subsydiowaną (52,0%).

W województwie występuje znaczne zróżnicowanie terytorialne podjęć pracy przez kobiety. Jednak w żadnym z powiatów udział kobiet wśród bezrobotnych podejmujących zatrudnienie nie przekroczył poziomu 50%. Najwyższy udział zanotowano w m. Kielce (49,8%) i powiecie starachowickim (49,2%), natomiast najniższy w powiatach opatowskim (36,9%) i buskim (37,1%).

W grupie osób podejmujących pracę niesubsydiowaną kobiety przeważały tylko w m. Kielce (50,4%). Wśród korzystających z zatrudnienia subsydiowanego kobiety stanowiły większość w trzech powiatach: pińczowskim (60,0%), staszowskim (58,1%) i koneckim (56,7%).

Udział kobiet wśród wymienionych poniżej kategorii bezrobotnych, którzy w 2007 roku podjęli zatrudnienie, kształtował się następująco:

- **poprzednio pracujący** - podejmujące zatrudnienie kobiety (15.945) stanowiły **42,9%**; największy udział zanotowano w m. Kielce (47,7%) oraz powiatach starachowickim (47,4%) i skarżyskim (46,7%), natomiast najmniejszy w powiatach buskim (34,2%) i kazimierskim (34,9%),
- **dotychczas niepracujący** - kobiety, które podjęły pracę (5.853) stanowiły **51,0%**; największy udział odnotowano w powiecie starachowickim (58,8%) i m. Kielce (56,4%), a najmniejszy w powiatach opatowskim (38,2%) i ostrowieckim (43,4%),
- **zamieszkali na wsi** - udział kobiet, które podjęły pracę (10.598) wynosił **42,9%**; najwyższy w powiatach starachowickim (47,7%), jędrzejowskim (45,5%) i kieleckim ziemskim (45,3%), najniższy w powiatach buskim (35,4%), staszowskim (36,5%) i opatowskim (36,8%),
- **długotrwale bezrobotni** - udział kobiet wśród podejmujących zatrudnienie wynosił **50,3%** (11.823); najwyższy w powiatach starachowickim (56,5%) i staszowskim (54,3%), najniższy w opatowskim (39,4%) i buskim (41,8%),

- **osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki - kobiety**, które podjęły pracę (2.100) **stanowiły 54,6%**; najwyższy udział odnotowano w m. Kielce (63,7%) i powiecie kieleckim ziemskim (60,0%), najniższy w powiecie opatowskim (39,3%),
- **do 25 roku życia - udział kobiet**, które podjęły pracę (6.305) **wynosił 46,7%**; najwyższy w powiatach: pińczowskim (55,7%) i starachowickim (53,2%), najniższy w powiatach staszowskim (39,1%) i opatowskim (39,7%),
- **powyżej 50 roku życia - udział kobiet**, które podjęły pracę (1.593) **wynosił 29,4%**; najwyższy w powiatach skarżyskim (35,8%), koneckim (33,8%) i m. Kielce (33,7%), najniższy w buskim (15,0%) i kazimierskim (19,0%),
- **bez kwalifikacji zawodowych - udział kobiet**, które podjęły pracę (4.449) **wynosił 49,4%**; najwyższy w m. Kielce (57,9%) oraz powiatach starachowickim (57,7%) i skarżyskim (55,7%), najniższy w powiatach sandomierskim (36,0%) i buskim (38,5%),
- **niepełnosprawni - udział kobiet** podejmujących pracę (714) **wynosił 43,8%**; najwyższy w powiatach skarżyskim (48,6%), kieleckim ziemskim (47,5%) i jędrzejowskim (46,3%), najniższy w powiatach koneckim (34,6%) i włoszczowskim (34,8%).

5.2. AKTYWNE PROGRAMY RYNKU PRACY

5.2.1. Realizacja aktywnych programów rynku pracy

W 2007 roku powiatowe urzędy pracy **aktywnymi programami rynku pracy** objęły **16.272 kobiety i 12.165 mężczyzn**. Udział kobiet wśród zaktywizowanych bezrobotnych wyniósł **57,2%**. W programach uczestniczyło **o 2.141 kobiet więcej** niż w 2006 roku (mężczyzn o 771 osób więcej).

W grupie aktywizowanych kobiet najczęściej osób zdobywało doświadczenie zawodowe w ramach **stażu - 6.924 osoby, tj. 42,6% ogółu**. Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy rozpoczęło 2.476 osób (15,2%), prace interwencyjne - 2.134 osoby (13,1%), a szkolenia - 1.756 osób (10,8%).

**Kobiety uczestniczące w aktywnych programach rynku pracy
w latach 2006 - 2007**

Forma aktywizacji	2006r.	2007r.		Wzrost /spadek
		Liczba kobiet	Udział %	
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Ogółem z tego:	14.131	16.272	100,0	2.141
Prace interwencyjne	2.232	2.134	13,1	- 98
Roboty publiczne	316	558	3,4	242
Podjęcia działalności gospodarczej	661	634	3,9	- 27
Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	331	814	5,0	483
Szkolenia	1.347	1.756	10,8	409
Staże	6.779	6.924	42,6	145
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	1.679	2.476	15,2	797
Prace społecznie użyteczne	689	869	5,3	180
Inne	97	107	0,7	10

Uwaga: Dane wykazane w tabeli są zgodne ze sprawozdaniem MPiPS-01 o rynku pracy, nie uwzględniają osób kontynuujących daną formę aktywizacji z roku poprzedzającego sprawozdanie.

Spośród osób aktywizowanych w ramach programów rynku pracy, kobiety przeważają zdecydowanie wśród rozpoczynających przygotowanie zawodowe w miejscu pracy (79,0%) oraz staż (70,4%). Wyższy udział kobiet niż mężczyzn odnotowano również wśród skierowanych do prac społecznie użytecznych (63,1%), prac interwencyjnych (57,2%) i robót publicznych (51,2%).

Mniejszy natomiast był udział kobiet wśród uczestniczących w szkoleniach (33,5%) oraz podejmujących pracę w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego (37,7%). Ponadto kobiety rzadziej niż mężczyźni decydują się na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (38,5%).

Najwyższą efektywność zatrudnieniową osiągnięto w ramach prac interwencyjnych, spośród 1.945 kobiet, które ukończyły tę formę aktywizacji pracę podjęły **1.473 (75,7%)**. Wysoką efektywnością charakteryzowały się również **przygotowanie zawodowe w miejscu pracy (55,1%)** i **staż (51,2%)**. Oznacza to, iż w pierwszym przypadku pracę podjęło **1.121 kobiet** spośród 2.033, które zakończyły udział w programie, natomiast po stażu pracę podjęły **3.104 kobiety** spośród 6.062 kończących program. W pozostałych formach aktywizacji odsetek osób uzyskujących zatrudnienie był niższy: roboty publiczne - **30,8%**, prace społecznie użyteczne - **29,5%**, szkolenia - **27,0%**.

Najwięcej bezrobotnych kobiet skorzystało ze wsparcia powiatowych urzędów pracy w: Kielcach - 4.281 osób (2.491 z powiatu ziemskiego i 1.790 z grodzkiego), Końskich - 1.911, Ostrowcu Św. - 1.775, Skarżysku-Kam. - 1.618 i Starachowicach - 1.353.

- Najliczniejszą grupę kobiet uczestniczących w **programie stażu** stanowiły osoby zarejestrowane w urzędach pracy w: Kielcach - 2.078 bezrobotnych, Starachowicach - 682, Skarżysku-Kam. - 650 i Ostrowcu Św. - 633.
- **Na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy** skierowano: 553 kobiety spośród bezrobotnych w PUP Skarżysko-Kam., 489 z PUP Kielce, 310 z PUP Końskie i 220 z PUP Staszów.
- **Do prac interwencyjnych** najwięcej kobiet skierowały powiatowe urzędy pracy w: Ostrowcu Św. - 423 osoby, Końskich - 338, Staszowie - 301 i Kielcach - 225.
- **Szkolenia** rozpoczęło najwięcej bezrobotnych kobiet z PUP w: Kielcach - 906 osób, Końskich - 219 i Starachowicach - 101.
- **Prace społecznie użyteczne** rozpoczęło 213 bezrobotnych kobiet z PUP w Ostrowcu Św., 177 w PUP w Jędrzejowie i 136 z PUP w Kielcach.
- **Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego** w znacznej mierze miały miejsce w zakładach pracy z terenu powiatów: starachowickiego - 158 kobiet, m. Kielce - 157 i ostrowieckiego - 136.

- Największą aktywnością w zakresie **podejmowania własnej działalności gospodarczej** wykazały się bezrobotne kobiety z powiatów: ostrowieckiego - 155 osób, m. Kielce - 79, kieleckiego ziemskiego -73 i starachowickiego - 61.
- **W ramach robót publicznych** najwięcej kobiet zaktywizował PUP w Końskich - 365 osób. W pozostałych urzędach kobiety w mniejszym stopniu korzystały z tej formy aktywizacji.

5.2.2. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet do 25 roku życia

W 2007 roku programami rynku pracy objętych zostało **8.709 kobiet do 25 roku życia**. Oznacza to, iż większość aktywizowanych kobiet to osoby młode (**53,5%**), analogiczny udział w grupie **mężczyzn** wyniósł **42,0%** (5.105 osób). Kobiety stanowiły **63%** aktywizowanych z tej kategorii wiekowej.

Najwięcej bezrobotnych kobiet zostało skierowanych na **staż - 6.536 osób (75,1%)**. Młodzi ludzie najczęściej zdobywali doświadczenie zawodowe w zakresie: prac sekretarskich i biurowych, usług (gastronomicznych, fryzjerskich i kosmetycznych, hotelarskich) oraz sprzedaży, marketingu, public relations i handlu nieruchomościami.

Struktura uczestnictwa kobiet w wieku do 25 lat w pozostałych formach aktywizacji kształtowała się następująco:

- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	650 osób	(7,5%),
- prace interwencyjne	572	(6,6%),
- szkolenia	553	(6,3%),
- podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	201	(2,3%),
- podjęcia działalności gospodarczej	112	(1,3%),
- inne	85	(0,9%).

5.2.3. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet powyżej 50 roku życia

W realizowanych programach rynku pracy udział wzięło **1.017 kobiet (37,7%)** i **1.678 mężczyzn (62,3%) powyżej 50 roku życia**.

Najwięcej kobiet z analizowanej grupy zostało skierowanych do prac interwencyjnych 286 (**28,1%**), na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy 184 (**18,1%**) i do robót publicznych 166 (**16,3%**). Prace społecznie użyteczne rozpoczęły 142 osoby (**14,0%**), a szkolenia - 132 (**13,0%**).

W pozostałych formach uczestniczyło znacznie mniej kobiet, tj.: podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego - 49 osób (4,8%), podjęcia działalności gospodarczej - 30 (2,9%), inne - 28 (2,8%).

W analizowanej grupie wiekowej w prawie wszystkich programach zdecydowanie przeważali mężczyźni. Wyjątek stanowiło przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, gdzie udział kobiet wyniósł 62,0%.

5.2.4. Aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych kobiet

Powiatowe urzędy pracy aktywnymi programami rynku pracy objęły **8.029 kobiet (60,8%)** i **5.180 mężczyzn (39,2%) długotrwale pozostających bez pracy**. Bezrobotne kobiety długotrwale poszukujące zatrudnienia stanowiły **49,3%** ogółu aktywizowanych kobiet.

Najwięcej kobiet z analizowanej grupy zostało skierowanych na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy 2.160 osób (**26,9%**), do prac interwencyjnych 1.610 (**20,1%**) oraz na staż 1.274 (**15,9%**).

Ponadto 967 długotrwale bezrobotnych kobiet podnosiło kwalifikacje zawodowe lub zdobywało nowe w ramach rozpoczętych szkoleń (**12,0%**). Pozostała grupa aktywizowanych to osoby skierowane do prac społecznie użytecznych - 784 kobiety (**9,8%**) i robót publicznych 538 (**6,7%**). Pracę w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego podjęły 373 kobiety (**4,6%**), a własną działalność gospodarczą rozpoczęło 261 kobiet (**3,2%**).

W większości form uczestniczyło więcej kobiet niż mężczyzn. Najwyższy udział kobiet wystąpił wśród skierowanych na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy (80,6%), natomiast najniższy wśród podejmujących działalność gospodarczą (39,8%).

5.2.5. PORADNICTWO ZAWODOWE

W 2007 roku z usług poradnictwa zawodowego prowadzonego przez doradców powiatowych urzędów pracy skorzystały **4.462 kobiety**, w tym 4.299 to osoby bezrobotne i poszukujące pracy. Kobiety stanowiły **55,6%** ogółu objętych usługami.

W grupie bezrobotnych kobiet objętych poradnictwem zawodowym znaczny udział stanowiły osoby zamieszkałe na wsi (54,8%) oraz do 25 roku życia (51,8%). Odsetek długotrwale poszukujących pracy wyniósł 30,1%.

Ze wszystkimi osobami przeprowadzono indywidualne rozmowy doradcze, natomiast poradnictwem grupowym objęto dodatkowo 1.545 kobiet.

Najwięcej kobiet korzystających z porad posiadało wykształcenie policealne i średnie zawodowe (30,9%), średnie ogólnokształcące (25,6%) i wyższe (22,6%).

W wyniku usług poradnictwa zawodowego uzyskano następujące efekty:

- 2.024 kobiety podjęły pracę, w tym 1.931 bezrobotnych,
- 515 kobiet skierowano na szkolenia zawodowe (505 bezrobotnych),
- 247 kobiet uczestniczyło w zajęciach klubów pracy (245 bezrobotnych),
- 30 kobiet skierowano do CIiPKZ (26 bezrobotnych).

Z indywidualnej informacji zawodowej udzielanej przez doradców zawodowych skorzystały 2.243 kobiety. Natomiast usługami **grupowej informacji zawodowej objęto 1.440 kobiet.**

5.2.6. POMOC W AKTYWNYM POSZUKIWANIU PRACY

Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy polega na przygotowaniu osób bezrobotnych i poszukujących pracy do lepszego radzenia sobie na rynku pracy, w szczególności poprzez:

- 1) uczestnictwo w szkoleniu z zakresu umiejętności poszukiwania pracy według programu „Klub Pracy”,

- 2) uczestnictwo w zajęciach aktywizacyjnych,
- 3) dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i samozatrudnienia.

W 2007 roku w szkoleniach prowadzonych przez liderów klubów pracy uczestniczyło **168 bezrobotnych kobiet**, w tym:

- w wieku 18-24 lata 79 (47,0%),
- z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym 67 (39,9%),
- bez stażu pracy 90 (53,6%),
- pozostających bez pracy powyżej 12 m-cy 120 (71,4%).

W zajęciach aktywizacyjnych prowadzonych przez powiatowe urzędy pracy udział wzięły **1.573 kobiety**, tj. **56,8%** ogółu bezrobotnych uczestników zajęć. Najwyższy udział stanowiły kobiety w wieku 18-24 lata (63,8%), z wykształceniem wyższym (32,5%), nie posiadające stażu pracy (62,5%) oraz pozostające bez pracy do 6 miesięcy (47,9%).

Zajęcia aktywizacyjne różnią się od szkolenia w klubie pracy, zarówno zakresem tematycznym, jak i czasem trwania. Ze względu na rodzaje omawianych zagadnień oraz dostosowanie ich do bieżących oczekiwań klientów cieszą się dużym zainteresowaniem. Najczęściej dot. tematyki związanej z poruszaniem się po rynku pracy, m.in. wiadomości nt. zasad przygotowania dokumentów aplikacyjnych, technik rekrutacji i selekcji, sposobów dokonania pomiaru potencjału zawodowego. Poza tym, w trakcie zajęć uczestnicy mają możliwość wykonywania praktycznych ćwiczeń doskonalących umiejętności interpersonalne.

6. DZIAŁANIA WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W ZAKRESIE ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA KOBIET

6.1. ŚWIĘTOKRZYSKI PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA

Wojewódzki Urząd Pracy, realizując zadania samorządu województwa w zakresie promocji zatrudnienia i łagodzenia skutków bezrobocia, opracowuje *Świętokrzyski Plan Działań na rzecz Zatrudnienia*, nadając mu, stosownie do wymogów ustawowych, roczną perspektywę realizacyjną.

Przyjęte w Planie założenia wynikają z przeprowadzanych diagnoz potrzeb rynku pracy w województwie oraz doświadczeń z poprzednich lat programowania i wdrażania zadań w ramach ŚPDZ.

Świętokrzyski Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 rok

Kompleksowy system wsparcia zbudowany został wokół czterech priorytetów:

- Inwestowanie w kapitał ludzki oraz przygotowanie kadr do budowy gospodarki opartej na wiedzy.
- Aktywizacja społeczno - zawodowa osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy oraz zwalczanie dyskryminacji na rynku pracy.
- Rozwój przedsiębiorczości i promocja samozatrudnienia.
- Podniesienie jakości usług rynku pracy oraz systemu kształcenia ustawicznego zgodnego z potrzebami rynku pracy.

Zadania zaplanowane w ramach Priorytetu 2 objęły:

- Integrację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.
- Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Inicjatywy prozatrudnieniowe na rzecz młodzieży.
- Aktywizację zawodową młodzieży narażonej na społeczną marginalizację.
- Wsparcie dla osób długotrwale bezrobotnych.

- Integrację i reintegrację zawodową kobiet poprzez realizację:
 - projektów w ramach Działania 1.6 SPO RZL,
 - bieżącego monitoringu wskaźników udziału kobiet w projektach z zakresu RZL,
 - upowszechnianie przewidzianej w programach RZL zasady korzystania z tzw. *wsparcia towarzyszącego* - refundacji kosztów opieki nad dzieckiem do lat 7 i osobami zależnymi.
- Promocję aktywnego starzenia się i aktywizację zawodową osób powyżej 50 roku życia.
- Aktywizację zawodową osób odchodzących z rolnictwa.

Świętokrzyski Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2008 rok

Przyjęte priorytety wypełniają najważniejsze założenia regionalnej polityki rynku pracy na rok 2008:

Priorytet 1 - Inwestowanie w kapitał ludzki oraz podniesienie zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw.

Priorytet 2 - Doskonalenie instytucjonalnej obsługi rynku pracy i dostosowanie oferty edukacyjnej szkół do potrzeb rynku pracy.

Priorytet 3 - Rozwój przedsiębiorczości i promocja samozatrudnienia.

Priorytet 4 - Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy.

Kobiety mogą uczestniczyć we wszystkich dostępnych na rynku formach wsparcia, zwłaszcza istotne są te, które upowszechniają elastyczne formy zatrudnienia pozwalające na godzenie życia zawodowego i rodzinnego. Udzieleniu kobietom wszechstronnego wsparcia na rynku pracy musi również towarzyszyć przełamywanie stereotypów kulturowych narzucających określony sposób postrzegania ról społecznych.

6.2. ZINTEGROWANY PROGRAM OPERACYJNY ROZWOJU REGIONALNEGO

W I półroczu 2008r. **ostatecznie upłynął termin realizacji wszystkich projektów** w ramach Priorytetu 2 „Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach” Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Ostatnia umowa, która została podpisana 29 listopada 2006 roku, zakończyła etap kontraktacji przez Wojewódzki Urząd Pracy dostępnych środków w ramach ZPORR w pierwszym okresie programowania 2004 - 2006. Zgodnie z przyjętym systemem realizacji Programu **WUP pełnił funkcję Instytucji Wdrażającej** dla następujących Działań:

- *Działanie 2.1* „*Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie*”,
- *Działanie 2.3* „*Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa*”,
- *Działanie 2.4* „*Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi*”.

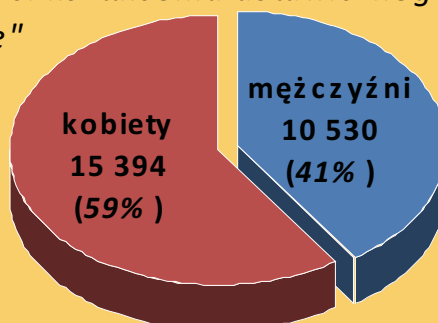
Celem **Działania 2.1** było podwyższanie i dostosowanie kwalifikacji zawodowych pracujących osób dorosłych, głównie z regionów zagrożonych marginalizacją, do potrzeb rynku pracy, zapobiegając ich bezrobociu i wykluczeniu społecznemu. **Działanie 2.3** ukierunkowane było na zmianę struktury zatrudnienia mieszkańców obszarów wiejskich - rolników, domowników i innych osób zatrudnionych w rolnictwie, chcących podjąć zatrudnienie w sferze pozarolniczej. Wsparcie w ramach **Działania 2.4** miało na celu zmianę kwalifikacji zawodowych pracowników przemysłów i sektorów podlegających restrukturyzacji.

Od początku realizacji Programu zawarto **łącznie 74 umowy na dofinansowanie projektów**, z których skorzystało **30.947 beneficjentów ostatecznych**. W grupie tej aż **58,5% stanowiły kobiety**.

LICZBA UCZESTNIKÓW PROJEKTÓW W RAMACH ZPORR W PODZIALE NA PŁEĆ

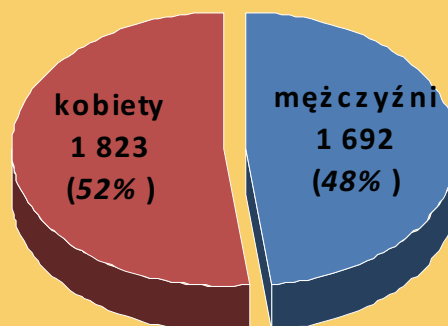
DZIAŁANIE 2.1

"Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie"

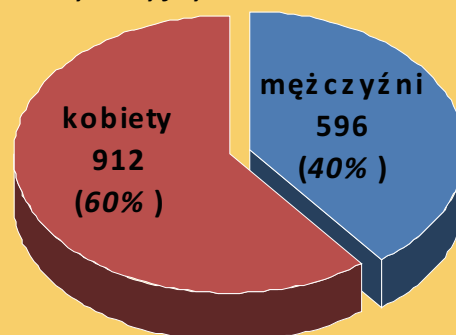
DZIAŁANIE 2.3

"Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa"

DZIAŁANIE 2.4

"Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi"

Wśród realizowanych form wsparcia, z których korzystały kobiety, były liczne **szkolenia językowe** na wszystkich poziomach zaawansowania, **kursy zawodowe z modułem językowym** (m.in. sprzedawca, pracownik obsługi klienta, stylistka, kosmetyczka) **studia zawodowe dla pielęgniarek i położnych; szkolenia doskonalące i uzupełniające kwalifikacje zawodowe** dla nauczycieli i pedagogów, kuratorów sądowych, wychowawców placówek opiekuńczych (w zakresie pracy z młodzieżą), informatyków, kadry zarządzającej przedsiębiorstw. Dużym zainteresowaniem cieszyły się także szkolenia specjalistyczne m.in. w zakresie księgowości komputerowej, komputerowego wspomaganie prac inżynierskich, **szkolenia w zakresie przekwalifikowania nauczycieli** zagrożonych utratą zatrudnienia, mające na celu nabywanie umiejętności związanych z zarządzaniem wiedzą, e-learningiem, zdalnym nauczaniem z wykorzystaniem nowoczesnych technik informatycznych oraz towarzyszące im **usługi w zakresie pośrednictwa pracy i kompleksowego doradztwa zawodowego**.

Udział kobiet i mężczyzn w poszczególnych formach wsparcia w ramach Działań ZPORR wdrażanych przez Wojewódzki Urząd Pracy

Rodzaj wsparcia	Kobiety	Mężczyźni
Szkolenia i kursy	17.787	12.575
Usługi doradcze	3.936	3.103
Informacja zawodowa	976	773
Pośrednictwo pracy	1.004	362
Subsydiowane zatrudnienie	81	125

Kobiety stanowiły większość wśród uczestników projektów w zakresie: szkoleń i kursów zawodowych (70,1%), usług doradczych (55,9%), informacji zawodowej (55,8%), pośrednictwa pracy (73,4%).

6.3. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH

Wraz z końcem 2007 roku dobiegła końca realizacja Działań 1.2 i 1.3 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich. Zgodnie z obowiązującym systemem realizacji Programu, **Wojewódzki Urząd Pracy pełnił funkcję Instytucji Wdrażającej** dla następujących Działań w ramach Priorytetu 1 „*Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej*”:

- *Działanie 1.2 Perspektywy dla młodzieży,*
- *Działanie 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.*

Od początku okresu programowania **realizowano 54 projekty**, z których skorzystało w latach 2004 – 2007 łącznie **38.464 mieszkańców województwa**, w tym:

- **23.529 w ramach Działania 1.2;**
- **14.935 w ramach Działania 1.3.**

Celem **Działania 1.2** było udzielenie wsparcia poprzez działania wspierające i promujące zatrudnienie oraz samozatrudnienie młodzieży, w tym absolwentom wszystkich typów szkół tak, aby nie stawali się i nie pozostawali bezrobotnymi. **Działanie 1.3** ukierunkowane było na ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn poprzez wsparcie dla osób bezrobotnych i długotrwanie bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej, tak aby nie wypadły z rynku pracy.

W ramach wdrażania powyższych Działań Beneficjenci Ostateczni mogli korzystać z następujących typów projektów:

- **staży i przygotowania zawodowego w miejscu pracy dla osób bez doświadczenia zawodowego**, umożliwiających zdobycie nowych kwalifikacji lub umiejętności dostosowanych do potrzeb rynku pracy poprzez praktyczne wykonywanie zadań na stanowisku pracy,

- **szkoleń zawodowych**, mających na celu dostosowanie kwalifikacji do zmieniających się potrzeb rynku pracy poprzez ich nabycie, podniesienie lub zmianę,
- **subsydiowanego zatrudnienia**, w ramach którego Powiatowy Urząd Pracy pokrywał pracodawcom część kosztów wynagrodzenia zatrudnianych Beneficjentów Ostatecznych,
- **jednorazowych dotacji** na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- **poradnictwa zawodowego**, czyli pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia poprzez ustalanie predyspozycji zawodowych, udzielanie informacji o sytuacji i aktualnych trendach na rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia, a także planowania ścieżki kariery zawodowej,
- **pośrednictwa pracy**, czyli dostępu do aktualnej bazy ofert zatrudnienia i pomocy w nawiązywaniu kontaktów z potencjalnymi pracodawcami.

Wśród osób objętych wsparciem w ramach SPO RZL znalazło się 20.899 kobiet, co stanowi ponad 54,3% wszystkich uczestników projektów, z czego:

- 14.213 kobiet w ramach Działania 1.2 (60,4%),
- 6.686 kobiet w ramach Działania 1.3 (44,8%).

Udział kobiet i mężczyzn w poszczególnych formach wsparcia w ramach Działań 1.2 i 1.3 SPO RZL w latach 2004 – 2007:

Działanie 1.2

Rodzaj wsparcia	Kobiety	Mężczyźni
Pomoc w poszukiwaniu pracy	12.416	8.174
Szkolenia	1.232	1.742
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	216	353
Subsydiowane zatrudnienie u przedsiębiorców	218	247
Subsydiowane zatrudnienie u pracodawców niebędących przedsiębiorcami	480	376
Staże	11.007	5.791
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	325	190

Działanie 1.3

Rodzaj wsparcia	Kobiety	Mężczyźni
Pomoc w poszukiwaniu pracy	5.837	7.147
Szkolenia	1.903	3.223
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	690	1.063
Subsydiowane zatrudnienie u przedsiębiorców	445	558
Subsydiowane zatrudnienie u pracodawców niebędących przedsiębiorcami	2.019	2.688
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	1.043	381

Kobiety stanowiły większość wśród uczestników projektów w zakresie: pomocy w poszukiwaniu pracy (54,3%), staży (65,5%) oraz przygotowania zawodowego w miejscu pracy (70,5%).

Wszystkie programy i działania, w realizacji których uczestniczył Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, uwzględniają politykę równych szans, poprzez przykładanie dużej wagi do proporcjonalnego uczestnictwa kobiet i mężczyzn w szkoleniach, subsydiowanym zatrudnieniu, stażach i innych formach wsparcia. Całokształt tych przedsięwzięć przyczynia się zatem do aktywizacji zawodowej, podwyższenia kwalifikacji i wzrostu stopy zatrudnienia kobiet w regionie świętokrzyskim oraz likwidacji przejawów dyskryminacji ze względu na płeć w życiu zawodowym.

6.4. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Wojewódzki Urząd Pracy, pełniąc rolę Instytucji Pośredniczącej 2 stopnia, realizuje następujące Działania w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki:

- **Działanie 6.1** „*Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie*” - korzystać z niego mogą wszystkie **osoby pozostające bez zatrudnienia**, w tym **zarejestrowane jako bezrobotne**;

- **Działanie 6.2** „*Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia*”, w ramach którego udzielane są **dotacje dla osób rozpoczynających własną działalność gospodarczą**;
- **Działanie 8.1** „*Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie*”, mające na celu podwyższanie kwalifikacji zawodowych **osób pracujących** oraz **pracowników i kadry zarządzającej przedsiębiorstw**.

Są to działania, które w największym stopniu przyczyniają się do **wzrostu zatrudnienia i rozwoju regionalnego rynku pracy**.

W ramach powyższych Działań, w roku 2008, realizowanych jest **120 projektów**, w których udział mogą brać mieszkańcy województwa świętokrzyskiego - zarówno kobiety, jak i mężczyźni. Oferta bezpłatnych form wsparcia obejmuje przede wszystkim **szkolenia i kursy zawodowe**: począwszy od **szkoleń językowych** na wszystkich poziomach zaawansowania (angielski, niemiecki, francuski, rosyjski, włoski, hiszpański, rosyjski), poprzez szeroką ofertę **szkoleń i podstawowych kursów zawodowych** (m.in. gastronomiczne, wykończeniowe, wizażu i kosmetyki, opieki nad osobami niepełnosprawnymi), aż po **szkolenia dla specjalistów w różnych branżach i dziedzinach** (m.in. informatyków, projektantów, spedytorów, kosztorysantów, księgowych, w dziedzinie zarządzania jakością, rehabilitantów, stylistów i dekoratorów, prawa zamówień publicznych i wiele innych). Uczestnicy projektów mogą korzystać również z bezpłatnej, fachowej **pomocy doradców zawodowych i pośredników pracy**, którzy pomagają wykorzystać nabyte umiejętności w życiu zawodowym.

Z oferowanych w ramach projektów realizowanych w roku 2008 form wsparcia skorzysta blisko **32 tysiące mieszkańców naszego regionu**:

- 18 tys. osób pracujących,
- 10 tys. osób zarejestrowanych jako bezrobotne,
- 3,8 tys. osób pozostających bez zatrudnienia.

Udzielonych zostanie ponadto blisko **300 dotacji dla osób chcących rozpocząć własną działalność gospodarczą.**

Zgodnie z obowiązującymi zasadami wdrażania Programu, **wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdują się kobiety, w szczególności wchodzące bądź powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci.** Oznacza to, iż obowiązkiem wszystkich Beneficjentów jest **zapewnienie tym osobom dostępu w pierwszej kolejności do realizowanych przez siebie projektów.**

Wymogiem dla wszystkich instytucji zaangażowanych w proces wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest również stosowanie **zasady równości szans w dostępie do wsparcia** i przeciwdziałanie dyskryminacji na każdym etapie realizacji wszystkich Działań. Dotyczy to przede wszystkim konieczności **równego traktowania kobiet i mężczyzn,** zarówno na etapie analizy potrzeb grup docelowych poszczególnych projektów, jak również rekrutacji i naboru uczestników oraz sprawozdawczości i ewaluacji.

7. PODSUMOWANIE

1. **Ludność województwa** charakteryzuje się **wyższym udziałem kobiet (51,3%)** niż mężczyzn, podobnie jak w kraju (51,7%).
2. Większość wśród **pracujących** stanowią mężczyźni (54,2%). W kraju odsetek mężczyzn jest również wyższy (54,0%). **Udział kobiet** wśród **pracujących** wyniósł **45,8%** (w kraju 46,0%).
3. Przeważający **udział kobiet** w ogólnej liczbie pracujących w danej **sekcji PKD** wystąpił w: **ochronie zdrowia i pomocy społecznej - 79,5%**, **edukacji - 77,5%**, **pośrednictwie finansowym - 70,1%**, **hotelach i restauracjach - 66,6%**, **administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych i zdrowotnych - 61,4%** oraz **handlu i naprawach - 51,8%**.
4. Poziom zaangażowania zawodowego, wyrażony **wskaźnikiem zatrudnienia**, dla **kobiet** wyniósł **44,8%** i był niższy niż dla mężczyzn, dla których stanowił 59,0%.
5. Większość **kobiet pracowała w sektorze publicznym - 59,8%**, zaś w sektorze prywatnym przeważali mężczyźni - 58,9%. Kobiety zdecydowanie rzadziej od mężczyzn podejmowały samodzielną działalność gospodarczą (w końcu 2007 roku tylko 23,1% kobiet było właścicielkami, współwłaścicielkami i pomagającymi członkami rodzin).
6. Sytuacja kobiet na rynku pracy w krajach Unii Europejskiej, podobnie jak w Polsce, jest trudniejsza niż mężczyzn. **Zharmonizowana stopa bezrobocia dla kobiet** w UE-27 wynosiła w grudniu 2007r. **7,4%** wobec 6,2% dla mężczyzn. **W Polsce stopa bezrobocia** (według BAEL) wyniosła **dla kobiet - 10,3%**, wśród mężczyzn - 9,9%. We wszystkich krajach UE-27, oprócz Irlandii, Litwy, Łotwy, Rumunii i Wielkiej Brytanii, natężenie stopy bezrobocia dla kobiet było wyższe niż dla mężczyzn.

7. **Wskaźnik zatrudnienia dla kobiet** w wieku 15-64 lata w 2007r. w UE-27 wynosił **58,3%**, podczas gdy dla mężczyzn 72,5%. We wszystkich krajach UE-27 wskaźnik ten był niższy dla kobiet niż dla mężczyzn. Dla **kobiet mieszkających w Polsce** wskaźnik zatrudnienia w 2007r. kształtował się na poziomie **50,6%**. Do krajów, które mają zdecydowanie wyższe wskaźniki zatrudnienia kobiet niż Polska należą: Dania, Szwecja, Holandia, Wielka Brytania, Finlandia i Estonia.
8. W końcu grudnia 2007 roku w powiatowych urzędach pracy województwa świętokrzyskiego zarejestrowanych było **45.985 kobiet (55,2% ogółu bezrobotnych)** oraz 37.354 mężczyzn (44,8%). W porównaniu do 2006r. liczba zarejestrowanych kobiet zmniejszyła się o 7.436 osób, tj. o 13,9%.
9. Liczba bezrobotnych kobiet pozostaje zróżnicowana terytorialnie. Na koniec 2007 roku najwyższy udział kobiet odnotowano w powiatach: jędrzejowskim (62,9%), włoszczowskim (59,6%) oraz koneckim i pińczowskim (po 58,0%). Tylko w powiatach buskim (47,7%) i opatowskim (49,3%) mniej było zarejestrowanych kobiet niż mężczyzn.
10. Bezrobotne kobiety zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy województwa to osoby młode - **53,7%** spośród nich **nie ukończyło 35 roku życia**. Dwie najliczniejsze grupy zarejestrowanych kobiet w wieku 25-34 lata oraz 45-54 lata stanowiły odpowiednio 33,3% oraz 22,5% wszystkich bezrobotnych kobiet.
11. W strukturze bezrobotnych kobiet dominowały osoby z wykształceniem: **policealnym i średnim zawodowym (27,3%), zasadniczym zawodowym (25,9%)** oraz **gimnazjalnym i poniżej (21,8%)**. Kobiety legitymowały się wyższym poziomem wykształcenia niż pozostający bez pracy mężczyźni. Kobiety przeważały wśród bezrobotnych z wykształceniem: **średnim ogólnokształcącym (75,3%), wyższym (71,0%)** oraz **policealnym i średnim zawodowym (62,3%)**, a mężczyźni z zasadniczym zawodowym (53,6%) oraz gimnazjalnym i poniżej (54,1%).

12. Pod względem stażu pracy najczęściej kobiet przepracowało od 1 roku do 5 lat (18,5%), od 10 do 20 lat (14,9%) oraz do 1 roku (14,6%). Znaczna grupa kobiet nie posiadała stażu pracy (30,4%). W grupach o długim stażu pracy przeważali mężczyźni: ze stażem 30 lat i więcej - 77,1% oraz od 20 do 30 lat - 57,5%.
13. Odsetek **kobiet długotrwale pozostających bez pracy** był znacznie wyższy (**54,6%**) od analogicznego wskaźnika wśród mężczyzn (43,5%).
14. **Bezrobotne kobiety zamieszkałe na wsi** stanowiły **55,9% ogółu pozostających bez pracy kobiet** oraz 54,9% wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na wsi. Najczęściej są to osoby młode - 58,8% z nich nie ukończyło 35 roku życia, 29,1% posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe, 25,8% policealne i średnie zawodowe, a ponad połowa (56,9%) pozostawała bez pracy powyżej 12 miesięcy.
15. W populacji kobiet udział **uprawnionych do pobierania zasiłku dla bezrobotnych** wyniósł **9,2%**, a wśród mężczyzn 14,4%.
16. **Kobiety bezrobotne do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki** stanowiły **61,2% ogółu** zarejestrowanych w tej grupie oraz 5,0% wszystkich bezrobotnych kobiet w województwie. Najwięcej przedstawicielek tej kategorii posiadało zawody z grupy: pracowników ds. finansowych i handlowych, ekonomistów oraz archeologów i socjologów. Ponadto 43,7% kobiet zaliczanych do tej kategorii nie posiadało zawodu.
17. N Najwięcej bezrobotnych kobiet przed zarejestrowaniem **pracowało w zakładach pracy** należących do następujących **sekcji PKD - handel i naprawy - 13,3%** oraz **przetwórstwo przemysłowe - 12,8%**.
18. Z rankingu zawodów bezrobotnych kobiet wynika, że najliczniej zarejestrowane pozostają: **sprzedawczynie - 4.160, pracownicy ds. finansowych i handlowych - 3.464, krawcowe - 2.123, kucharki - 1.694, ekonomistki - 1.178 oraz fryzjerki i kosmetyczki - 1.128 osób.**

19. Do najbardziej sfeminizowanych grup zawodów wśród bezrobotnych należą: **szwaczki i hafciarki - 99,6%, krawcy i kapelusznicy - 98,7%, fryzjerzy i kosmetyczki - 97,6%, sprzedawcy i demonstratorzy - 93,8%, pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe - 91,6%, pracownicy obsługi biurowej - 90,4%, pracownicy ds. finansowych i handlowych - 89,4%, kucharze - 88,9%, ekonomiści - 82,3%, technicy technologii żywności - 82,1%, technicy rolnicy i leśnicy - 67,1% oraz piekarze i cukiernicy - 63,4%.**
20. **Bezrobotne kobiety rzadziej podejmują pracę (44,8% ogółu bezrobotnych podejmujących pracę), niż mężczyźni (55,2%).**
21. **Bezrobotne kobiety stanowią mniejszość zarówno wśród podejmujących pracę niesubsydiowaną (44,1%), jak i subsydiowaną (48,0%).**
22. **Aktywnymi programami rynku pracy objętych zostało 16,3 tys. kobiet, tj. o 2,1 tys. więcej niż w 2006 roku. Najwięcej kobiet zaktywizowano w ramach stażu (42,6%).**
23. **Z usług poradnictwa zawodowego skorzystało 4,5 tys. kobiet, w tym 4,3 tys. to osoby bezrobotne i poszukujące pracy.**
24. **Od początku realizacji działań w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego wsparciem objęto 30,9 tys. mieszkańców województwa. W grupie tej 58,5% stanowiły kobiety.**
25. **Projektami w ramach Działania 1.2. „*Perspektywy dla młodzieży*” oraz 1.3. „*Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia*” SPO RZL objęto 23,5 tys. młodych mieszkańców województwa (60,4% stanowiły kobiety) oraz 14,9 tys. osób długotrwale bezrobotnych (44,8% kobiet).**

TABLICA 1. LUDNOŚĆ WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2007 ROKU

Stan w dniu 31.12.2007r.

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Kobiety	Udział kobiet w %	Miasta		Udział kobiet w %	Wieś		Udział kobiet w %
				ogółem	kobiety		ogółem	kobiety	
POLSKA	38 115 641	19 704 140	51,7	23 316 885	12 267 357	52,6	14 798 756	7 436 783	50,3
DOLNOŚLĄSKIE	2 878 410	1 498 947	52,1	2 033 536	1 073 199	52,8	844 874	425 748	50,4
KUJAWSKO-POMORSKIE	2 066 136	1 069 475	51,8	1 262 577	667 422	52,9	803 559	402 053	50,0
LUBELSKIE	2 166 213	1 116 223	51,5	1 008 656	532 087	52,8	1 157 557	584 136	50,5
LUBUSKIE	1 008 481	519 527	51,5	643 941	336 676	52,3	364 540	182 851	50,2
ŁÓDZKIE	2 555 898	1 339 632	52,4	1 647 086	881 445	53,5	908 812	458 187	50,4
MAŁOPOLSKIE	3 279 036	1 689 859	51,5	1 619 751	853 554	52,7	1 659 285	836 305	50,4
MAZOWIECKIE	5 188 488	2 705 344	52,1	3 356 370	1 786 271	53,2	1 832 118	919 073	50,2
OPOLSKIE	1 037 088	535 860	51,7	544 395	285 107	52,4	492 693	250 753	50,9
PODKARPACKIE	2 097 338	1 072 228	51,1	850 665	444 160	52,2	1 246 673	628 068	50,4
PODLASKIE	1 192 660	611 419	51,3	710 098	372 376	52,4	482 562	239 043	49,5
POMORSKIE	2 210 920	1 136 776	51,4	1 474 874	771 356	52,3	736 046	365 420	49,6
ŚLĄSKIE	4 654 115	2 409 171	51,8	3 647 193	1 896 324	52,0	1 006 922	512 847	50,9
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 275 550	654 117	51,3	578 969	303 584	52,4	696 581	350 533	50,3
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1 426 155	731 116	51,3	855 183	448 394	52,4	570 972	282 722	49,5
WIELKOPOLSKIE	3 386 882	1 744 127	51,5	1 918 047	1 007 264	52,5	1 468 835	736 863	50,2
ZACHODNIOPOMORSKIE	1 692 271	870 319	51,4	1 165 544	608 138	52,2	526 727	262 181	49,8

Źródło: Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym - stan w dniu 31.XII.2007r. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.

**TABLICA 2. LUDNOŚĆ W POWIATACH WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
W 2007 ROKU**

Stan w dniu 31.12.2007r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Kobiety	Udział %	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn
WOJEWÓDZTWO	1 275 550	654 117	51,3	108,9	105,3
Podregion kielecki	777 918	401 114	51,6	158,1	106,5
kielecki	199 847	100 428	50,3	89,0	101,0
konecki	83 590	42 474	50,8	73,4	103,3
ostrowiecki	115 333	60 115	52,1	186,9	108,9
skarżyski	79 292	41 263	52,0	200,7	108,5
starachowicki	93 954	48 477	51,6	179,6	106,6
m. Kielce	205 902	108 357	52,6	1 878,7	111,1
Podregion sandomiersko - jędrzejowski	497 632	253 003	50,8	74,5	103,4
buski	73 445	37 591	51,2	75,9	104,8
jędrzejowski	89 065	45 012	50,5	70,9	102,2
kazimierski	35 468	18 029	50,8	84,0	103,4
opatowski	56 109	28 558	50,9	61,6	103,7
pińczowski	41 811	21 195	50,7	68,2	102,8
sandomierski	81 074	41 784	51,5	119,9	106,3
staszowski	73 697	37 178	50,4	79,7	101,8
włoszczowski	46 963	23 656	50,4	51,7	101,5

Źródło: *Biuletyn Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego*. Urząd Statystyczny w Kielcach.

TABLICA 3. PRACUJĄCY WEDŁUG SEKCJI PKD W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Stan w dniu 31.12.2007r.

Sekcje PKD	Ogółem	Kobiety	Udział kobiet w %
Razem	457 101	209 139	45,8
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	144 128	66 566	46,2
- w tym rolnictwo	142 454	66 332	46,6
Przemysł	88 983	25 460	28,6
- w tym przetwórstwo przemysłowe	79 540	23 740	29,8
Budownictwo	21 795	1 941	8,9
Handel i naprawy	64 995	33 656	51,8
Hotele i restauracje	5 245	3 493	66,6
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	19 622	3 607	18,4
Pośrednictwo finansowe	6 398	4 482	70,1
Obsługa nieruchomości i firm	20 757	9 179	44,2
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	17 999	11 047	61,4
Edukacja	30 483	23 635	77,5
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	26 630	21 175	79,5
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	10 066	4 898	48,7

Źródło: Pracujący w gospodarce narodowej. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.

TABLICA 4. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31.12.2007r.

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Liczba rejestrowanych bezrobotnych					
		ogółem			z prawem do zasiłku		
		razem	kobiety	% udział	razem	kobiety	% udział
0	1	2	3	4	5	6	
	POLSKA	1 746 573	1 017 348	58,2	250 633	120 806	48,2
1	DOLNOŚLĄSKIE	127 457	72 761	57,1	20 356	10 124	49,7
2	KUJAWSKO - POMORSKIE	123 243	76 067	61,7	20 962	9 813	46,8
3	LUBELSKIE	118 146	62 774	53,1	11 159	4 384	39,3
4	LUBUSKIE	52 293	30 491	58,3	8 871	4 438	50,0
5	ŁÓDZKIE	123 148	65 557	53,2	19 471	9 282	47,7
6	MAŁOPOLSKIE	112 602	69 012	61,3	15 099	7 278	48,2
7	MAZOWIECKIE	219 924	117 442	53,4	30 904	14 230	46,0
8	OPOLSKIE	43 338	26 191	60,4	6 073	2 936	48,3
9	PODKARPACKIE	126 360	73 127	57,9	14 255	6 171	43,3
10	PODLASKIE	48 796	26 092	53,5	5 337	2 319	43,5
11	POMORSKIE	86 904	56 167	64,6	15 677	8 475	54,1
12	ŚLĄSKIE	165 960	101 539	61,2	19 920	10 745	53,9
13	ŚWIĘTOKRZYSKIE	83 339	45 985	55,2	9 626	4 243	44,1
14	WARMIŃSKO - MAZURSKIE	98 995	58 395	59,0	19 102	8 875	46,5
15	WIELKOPOLSKIE	112 827	74 192	65,8	16 280	8 453	51,9
16	ZACHODNIO - POMORSKIE	103 241	61 556	59,6	17 541	9 040	51,5

Źródło: Informacja o bezrobociu w grudniu 2007r.,

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Departament Rynku Pracy, Warszawa, styczeń 2008r.

TABLICA 5. BEZROBOTNE KOBIETY W POWIATACH WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W LATACH 2004 - 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOW- SKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIER- SKI	SKARŻYSKI	STARACHOWICKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOW- SKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
Stan w dniu 31.12.2004r.																
Ogółem bezrobotni	126 322	16 727	21 378	38 105	4 446	6 953	2 394	12 428	5 634	13 551	3 186	6 722	10 717	10 291	6 375	5 520
w tym kobiety	62 839	8 483	10 458	18 941	2 036	3 829	1 140	6 246	2 545	6 838	1 557	3 191	5 426	5 132	3 153	2 805
<i>udział %</i>	49,7	<i>50,7</i>	<i>48,9</i>	49,7	<i>45,8</i>	<i>55,1</i>	<i>47,6</i>	<i>50,3</i>	<i>45,2</i>	<i>50,5</i>	<i>48,9</i>	<i>47,5</i>	<i>50,6</i>	<i>49,9</i>	<i>49,5</i>	<i>50,8</i>
Stan w dniu 31.12.2005r.																
Ogółem bezrobotni	117 754	15 355	20 132	35 487	4 327	6 948	2 188	11 401	5 461	12 132	3 048	6 446	9 962	9 459	5 906	4 989
w tym kobiety	60 387	7 941	10 350	18 291	1 986	3 921	1 068	5 990	2 463	6 241	1 558	3 120	5 094	4 900	3 085	2 670
<i>udział %</i>	51,3	<i>51,7</i>	<i>51,4</i>	51,5	<i>45,9</i>	<i>56,4</i>	<i>48,8</i>	<i>52,5</i>	<i>45,1</i>	<i>51,4</i>	<i>51,1</i>	<i>48,4</i>	<i>51,1</i>	<i>51,8</i>	<i>52,2</i>	<i>53,5</i>
Stan w dniu 31.12.2006r.																
Ogółem bezrobotni	99 406	12 687	16 797	29 484	3 808	5 713	2 079	9 794	5 103	10 446	2 351	5 467	8 789	7 099	5 237	4 036
w tym kobiety	53 421	6 761	8 981	15 742	1 799	3 425	1 066	5 466	2 370	5 699	1 282	2 767	4 595	4 050	2 840	2 320
<i>udział %</i>	53,7	<i>53,3</i>	<i>53,5</i>	53,4	<i>47,2</i>	<i>60,0</i>	<i>51,3</i>	<i>55,8</i>	<i>46,4</i>	<i>54,6</i>	<i>54,5</i>	<i>50,6</i>	<i>52,3</i>	<i>57,1</i>	<i>54,2</i>	<i>57,5</i>
Stan w dniu 31.12.2007r.																
Ogółem bezrobotni	83 339	10 741	14 296	25 037	3 219	4 532	1 819	8 326	4 546	8 645	1 776	4 826	7 844	5 268	4 328	3 173
w tym kobiety	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
<i>udział %</i>	55,2	<i>53,6</i>	<i>54,4</i>	54,1	<i>47,7</i>	<i>62,9</i>	<i>52,8</i>	<i>58,0</i>	<i>49,3</i>	<i>57,5</i>	<i>58,0</i>	<i>51,6</i>	<i>53,0</i>	<i>57,9</i>	<i>56,3</i>	<i>59,6</i>
Stan w dniu 30.09.2008r.																
Ogółem bezrobotni	73 370	10 163	13 623	23 786	2 880	3 951	1 586	7 438	3 824	7 222	1 415	3 689	6 264	4 696	3 731	2 888
w tym kobiety	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
<i>udział %</i>	56,7	<i>53,2</i>	<i>54,8</i>	54,1	<i>51,1</i>	<i>65,9</i>	<i>55,0</i>	<i>60,2</i>	<i>49,5</i>	<i>59,2</i>	<i>60,4</i>	<i>53,7</i>	<i>54,4</i>	<i>60,5</i>	<i>61,8</i>	<i>60,4</i>

TABLICA 6. BEZROBOTNE KOBIETY W MIASTACH I GMINACH WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Wyszczególnienie	Ogółem bezrobotni	Kobiety	% udział kobiet	Ogółem bezrobotni	Kobiety	% udział kobiet	Spadek / wzrost liczby kobiet w odniesieniu do 31.12.2007r.	
	30.09.2008r.			31.12.2007r.			w liczbach bezwzgl.	w %
Województwo ogółem	73 370	41 602	56,7	83 339	45 985	55,2	-4 383	-9,5
Powiat grodzki	10 163	5 411	53,2	10 741	5 753	53,6	-342	-5,9
miasto: Kielce	10 163	5 411	53,2	10 741	5 753	53,6	-342	-5,9
Powiaty ziemskie	63 207	36 191	57,3	72 598	40 232	55,4	-4 041	-10,0
POWIAT BUSKI	2 880	1 473	51,1	3 219	1 537	47,7	-64	-4,2
gm. miejsko - wiejska	1 469	720	49,0	1 608	765	47,6	-45	-5,9
Busko - Zdrój	1 469	720	49,0	1 608	765	47,6	-45	-5,9
gminy wiejskie	1 411	753	53,4	1 611	772	47,9	-19	-2,5
Gnojno	186	92	49,5	189	106	56,1	-14	-13,2
Nowy Korczyn	213	111	52,1	241	112	46,5	-1	-0,9
Pacanów	235	126	53,6	280	126	45,0	0	0,0
Solec - Zdrój	204	114	55,9	185	95	51,4	19	20,0
Stopnica	256	138	53,9	339	148	43,7	-10	-6,8
Tuczepy	110	73	66,4	155	75	48,4	-2	-2,7
Wiślica	207	99	47,8	222	110	49,5	-11	-10,0
POWIAT JĘDRZEJOWSKI	3 951	2 602	65,9	4 532	2 850	62,9	-248	-8,7
gm. miejsko - wiejskie	2 615	1 736	66,4	2 960	1 916	64,7	-180	-9,4
Jędrzejów	1 456	894	61,4	1 633	979	60,0	-85	-8,7
Małogoszcz	529	386	73,0	647	454	70,2	-68	-15,0
Sędziszów	630	456	72,4	680	483	71,0	-27	-5,6
gminy wiejskie	1 336	866	64,8	1 572	934	59,4	-68	-7,3
Imielno	184	116	63,0	222	129	58,1	-13	-10,1
Nagłowice	221	129	58,4	270	147	54,4	-18	-12,2
Oksa	159	104	65,4	196	121	61,7	-17	-14,0
Słupia Jędrzejowska	147	104	70,7	177	117	66,1	-13	-11,1
Sobków	311	213	68,5	381	235	61,7	-22	-9,4
Wodzisław	314	200	63,7	326	185	56,7	15	8,1
POWIAT KAZIMIERSKI	1 586	873	55,0	1 819	961	52,8	-88	-9,2
gm. miejsko - wiejskie	1 171	672	57,4	1 330	738	55,5	-66	-8,9
Kazimierza Wielka	875	491	56,1	983	543	55,2	-52	-9,6
Skalbmierz	296	181	61,1	347	195	56,2	-14	-7,2
gminy wiejskie	415	201	48,4	489	223	45,6	-22	-9,9
Bejsce	149	78	52,3	167	82	49,1	-4	-4,9
Czarnocin	135	64	47,4	157	71	45,2	-7	-9,9
Opatowiec	131	59	45,0	165	70	42,4	-11	-15,7
POWIAT KIELECKI	13 623	7 461	54,8	14 296	7 783	54,4	-322	-4,1
gm. miejsko - wiejskie	2 783	1 475	53,0	2 810	1 466	52,2	9	0,6
Bodzentyn	758	392	51,7	809	408	50,4	-16	-3,9
Chęciny	1 084	624	57,6	1 027	589	57,4	35	5,9
Chmielnik	941	459	48,8	974	469	48,2	-10	-2,1
gminy wiejskie	10 840	5 986	55,2	11 486	6 317	55,0	-331	-5,2
Bieliny	620	353	56,9	673	381	56,6	-28	-7,3
Daleszyce	1 114	628	56,4	1 167	642	55,0	-14	-2,2
Górno	894	483	54,0	967	505	52,2	-22	-4,4
Łągów	474	235	49,6	498	254	51,0	-19	-7,5
Łopuszno	681	395	58,0	692	401	57,9	-6	-1,5
Masłów	489	271	55,4	567	302	53,3	-31	-10,3
Miedziana Góra	608	347	57,1	652	386	59,2	-39	-10,1

TABLICA 6. BEZROBOTNE KOBIETY W MIASTACH I GMINACH WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Wyszczególnienie	Ogółem bezrobotni	Kobiety	% udział kobiet	Ogółem bezrobotni	Kobiety	% udział kobiet	Spadek / wzrost liczby kobiet w odniesieniu do 31.12 2007r.	
	30.09.2008r.			31.12.2007r.			w liczbach bezwzgl.	w %
POWIAT KIELECKI								
gminy wiejskie (dok.)								
Mniów	1 032	590	57,2	1 068	604	56,6	-14	-2,3
Morawica	605	357	59,0	649	366	56,4	-9	-2,5
Nowa Słupia	828	473	57,1	875	516	59,0	-43	-8,3
Piekoszów	1 007	534	53,0	1 086	571	52,6	-37	-6,5
Pierzchnica	349	159	45,6	325	139	42,8	20	14,4
Raków	456	222	48,7	479	240	50,1	-18	-7,5
Sitkówka - Nowiny	375	205	54,7	411	231	56,2	-26	-11,3
Strawczyn	578	329	56,9	617	349	56,6	-20	-5,7
Zagnańsk	730	405	55,5	760	430	56,6	-25	-5,8
POWIAT KONECKI	7 438	4 480	60,2	8 326	4 829	58,0	-349	-7,2
gm. miejsko - wiejskie	4 798	2 924	60,9	5 343	3 137	58,7	-213	-6,8
Końskie	2 918	1 712	58,7	3 225	1 837	57,0	-125	-6,8
Stąporków	1 880	1 212	64,5	2 118	1 300	61,4	-88	-6,8
gminy wiejskie	2 640	1 556	58,9	2 983	1 692	56,7	-136	-8,0
Falków	401	248	61,8	480	285	59,4	-37	-13,0
Gowarczów	474	291	61,4	501	287	57,3	4	1,4
Radoszyce	900	520	57,8	972	541	55,7	-21	-3,9
Ruda Maleniecka	307	171	55,7	374	206	55,1	-35	-17,0
Słupia Konecka	167	82	49,1	200	103	51,5	-21	-20,4
Smyków	391	244	62,4	456	270	59,2	-26	-9,6
POWIAT OPATOWSKI	3 824	1 892	49,5	4 546	2 242	49,3	-350	-15,6
gm. miejsko - wiejskie	1 634	872	53,4	1 926	995	51,7	-123	-12,4
Opatów	835	398	47,7	1 002	448	44,7	-50	-11,2
Ożarów	799	474	59,3	924	547	59,2	-73	-13,3
gminy wiejskie	2 190	1 020	46,6	2 620	1 247	47,6	-227	-18,2
Bačkowie	277	129	46,6	321	145	45,2	-16	-11,0
Iwaniska	603	254	42,1	746	341	45,7	-87	-25,5
Lipnik	466	220	47,2	553	250	45,2	-30	-12,0
Sadowie	205	103	50,2	255	127	49,8	-24	-18,9
Tarłów	395	205	51,9	455	239	52,5	-34	-14,2
Wojciechowice	244	109	44,7	290	145	50,0	-36	-24,8
POWIAT OSTROWIECKI	7 222	4 279	59,2	8 645	4 975	57,5	-696	-14,0
miasto: Ostrowiec Św.	4 577	2 745	60,0	5 320	3 149	59,2	-404	-12,8
gm. miejsko - wiejskie	1 232	716	58,1	1 517	807	53,2	-91	-11,3
Ćmielów	544	290	53,3	638	324	50,8	-34	-10,5
Kunów	688	426	61,9	879	483	54,9	-57	-11,8
gminy wiejskie	1 413	818	57,9	1 808	1 019	56,4	-201	-19,7
Bahtów	221	120	54,3	278	138	49,6	-18	-13,0
Bodzechów	905	527	58,2	1 112	649	58,4	-122	-18,8
Waśniów	287	171	59,6	418	232	55,5	-61	-26,3
POWIAT PIŃCZOWSKI	1 415	855	60,4	1 776	1 030	58,0	-175	-17,0
gm. miejsko - wiejskie	994	584	58,8	1 224	708	57,8	-124	-17,5
Działoszyce	236	115	48,7	279	138	49,5	-23	-16,7
Pińczów	758	469	61,9	945	570	60,3	-101	-17,7
gminy wiejskie	421	271	64,4	552	322	58,3	-51	-15,8
Kije	169	115	68,0	215	132	61,4	-17	-12,9
Michałów	153	109	71,2	190	119	62,6	-10	-8,4
Złota	99	47	47,5	147	71	48,3	-24	-33,8

TABLICA 6. BEZROBOTNE KOBIETY W MIASTACH I GMINACH WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Wyszczególnienie	Ogółem bezrobotni	Kobiety	% udział kobiet	Ogółem bezrobotni	Kobiety	% udział kobiet	Spadek / wzrost liczby kobiet w odniesieniu do 31.12.2007r.	
	30.09.2008r.			31.12.2007r.			w liczbach bezwzgl.	w %
POWIAT SANDOMIERSKI	3 689	1 982	53,7	4 826	2 489	51,6	-507	-20,4
miasto: Sandomierz	1 019	564	55,3	1 307	693	53,0	-129	-18,6
gm. miejsko - wiejskie	600	323	53,8	733	383	52,3	-60	-15,7
Zawichost	231	116	50,2	271	131	48,3	-15	-11,5
Koprzywnica	369	207	56,1	462	252	54,5	-45	-17,9
gminy wiejskie	2 070	1 095	52,9	2 786	1 413	50,7	-318	-22,5
Dwikozy	420	234	55,7	554	290	52,3	-56	-19,3
Klimontów	545	271	49,7	724	340	47,0	-69	-20,3
Loniów	312	187	59,9	418	226	54,1	-39	-17,3
Obrazów	266	140	52,6	376	190	50,5	-50	-26,3
Samborzec	359	179	49,9	504	255	50,6	-76	-29,8
Wilczyce	168	84	50,0	210	112	53,3	-28	-25,0
POWIAT SKARŻYSKI	6 264	3 405	54,4	7 844	4 159	53,0	-754	-18,1
miasto: Skarżysko Kam.	3 411	1 846	54,1	4 294	2 219	51,7	-373	-16,8
gm. miejsko - wiejskie	907	481	53,0	1 106	613	55,4	-132	-21,5
Suchedniów	907	481	53,0	1 106	613	55,4	-132	-21,5
gminy wiejskie	1 946	1 078	55,4	2 444	1 327	54,3	-249	-18,8
Bliżyn	915	533	58,3	1 225	690	56,3	-157	-22,8
Łączna	420	238	56,7	492	283	57,5	-45	-15,9
Skarżysko-Kościelne	611	307	50,2	727	354	48,7	-47	-13,3
POWIAT STARACHOWICKI	4 696	2 841	60,5	5 268	3 049	57,9	-208	-6,8
miasto: Starachowice	2 661	1 576	59,2	2 854	1 632	57,2	-56	-3,4
gm. miejsko - wiejskie	364	211	58,0	445	248	55,7	-37	-14,9
Wąchock	364	211	58,0	445	248	55,7	-37	-14,9
gminy wiejskie	1 671	1 054	63,1	1 969	1 169	59,4	-115	-9,8
Brody	655	397	60,6	731	421	57,6	-24	-5,7
Mirzec	405	251	62,0	461	284	61,6	-33	-11,6
Pawłów	611	406	66,4	777	464	59,7	-58	-12,5
POWIAT STASZOWSKI	3 731	2 305	61,8	4 328	2 437	56,3	-132	-5,4
gm. miejsko - wiejskie	2 428	1 531	63,1	2 805	1 642	58,5	-111	-6,8
Osiek	604	381	63,1	661	410	62,0	-29	-7,1
Połaniec	638	461	72,3	685	472	68,9	-11	-2,3
Staszów	1 186	689	58,1	1 459	760	52,1	-71	-9,3
gminy wiejskie	1 303	774	59,4	1 523	795	52,2	-21	-2,6
Bogoria	442	236	53,4	487	240	49,3	-4	-1,7
Lubnice	159	91	57,2	177	95	53,7	-4	-4,2
Oleśnica	183	118	64,5	239	119	49,8	-1	-0,8
Rytwiany	334	234	70,1	389	235	60,4	-1	-0,4
Szydłów	185	95	51,4	231	106	45,9	-11	-10,4
POWIAT WŁOSZCZOWSKI	2 888	1 743	60,4	3 173	1 891	59,6	-148	-7,8
gm. miejsko - wiejska	1 199	742	61,9	1 330	806	60,6	-64	-7,9
Włoszczowa	1 199	742	61,9	1 330	806	60,6	-64	-7,9
gminy wiejskie	1 689	1 001	59,3	1 843	1 085	58,9	-84	-7,7
Kluczewsko	337	202	59,9	386	224	58,0	-22	-9,8
Krasocin	719	453	63,0	765	488	63,8	-35	-7,2
Moskorzew	198	100	50,5	220	116	52,7	-16	-13,8
Radków	124	71	57,3	142	78	54,9	-7	-9,0
Secemin	311	175	56,3	330	179	54,2	-4	-2,2

TABLICA 7. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG WIEKU, WYKSZTAŁCENIA I STAŻU PRACY ORAZ CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W WOJEWÓDZTWIE

Stan w dniu 31.12.2007r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1 - 3	3 - 6	6 - 12	12 - 24	pow. 24
BEZROBOTNE KOBIETY	45 985	2 845	6 120	5 988	5 918	6 761	18 353
Wiek w latach							
18 - 24	9 399	890	2 359	1 700	1 464	1 535	1 451
25 - 34	15 323	884	1 780	2 065	2 137	2 479	5 978
35 - 44	9 309	482	904	1 094	1 122	1 288	4 419
45 - 54	10 323	527	974	1 024	1 069	1 296	5 433
55 - 59	1 631	62	103	105	126	163	1 072
Wykształcenie							
wyższe	5 176	540	1 049	889	859	802	1 037
policealne i średnie zawodowe	12 543	728	1 720	1 664	1 740	2 041	4 650
średnie ogólnokształcące	6 310	472	1 190	1 023	921	978	1 726
zasadnicze zawodowe	11 933	581	1 185	1 373	1 325	1 679	5 790
gimnazjalne i poniżej	10 023	524	976	1 039	1 073	1 261	5 150
Staż pracy							
do 1 roku	6 716	508	1 032	907	873	938	2 458
1 - 5	8 520	505	1 052	1 181	1 227	1 345	3 210
5 - 10	6 191	324	695	779	852	949	2 592
10 - 20	6 853	375	684	756	780	911	3 347
20 - 30	3 404	218	350	416	476	533	1 411
30 lat i więcej	343	40	75	66	78	35	49
bez stażu	13 958	875	2 232	1 883	1 632	2 050	5 286
UDZIAŁ % KOBIET *	55,2	41,3	47,6	54,9	52,4	56,9	62,2
Wiek w latach							
18 - 24	57,1	44,9	51,8	56,6	56,5	64,8	74,4
25 - 34	62,4	42,2	48,6	60,5	59,8	66,1	74,0
35 - 44	57,2	41,0	47,4	54,6	52,1	57,3	65,1
45 - 54	51,9	41,4	45,0	52,1	46,7	47,7	57,4
55 - 59	31,2	19,6	20,9	23,8	22,1	24,1	39,3
Wykształcenie							
wyższe	71,0	60,1	65,9	73,1	74,4	75,8	75,6
policealne i średnie zawodowe	62,3	44,8	50,1	58,3	60,3	65,4	74,9
średnie ogólnokształcące	75,4	59,4	67,7	73,4	75,7	80,4	86,6
zasadnicze zawodowe	46,4	28,9	34,8	43,6	39,9	47,0	56,6
gimnazjalne i poniżej	45,9	33,6	36,5	45,1	39,6	43,2	53,2
Staż pracy							
do 1 roku	58,4	48,1	50,5	58,3	58,0	61,6	64,5
1 - 5	53,5	35,3	43,0	53,6	53,3	58,0	61,5
5 - 10	56,1	36,3	47,2	54,3	54,5	60,4	63,3
10 - 20	55,7	41,9	45,7	54,3	51,3	55,1	62,6
20 - 30	42,5	31,3	35,3	44,9	41,9	41,6	47,4
30 lat i więcej	22,9	24,5	28,4	25,9	24,7	17,1	16,4
bez stażu	60,5	49,8	53,8	59,8	55,4	61,5	68,3

* Udział kobiet w poszczególnych grupach (kobiety+mężczyźni=100%).

TABLICA 8. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG WIEKU, WYKSZTAŁCENIA I STAŻU PRACY ORAZ CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W WOJEWÓDZTWIE

Stan w dniu 30.09.2008r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1 - 3	3 - 6	6 - 12	12 - 24	pow. 24
BEZROBOTNE KOBIETY	41 602	4 472	5 535	4 490	6 165	6 205	14 735
Wiek w latach							
18 - 24	8 744	1 961	1 911	1 341	1 341	1 209	981
25 - 34	13 902	1 202	1 799	1 528	2 267	2 342	4 764
35 - 44	8 194	702	884	686	1 152	1 209	3 561
45 - 54	9 091	546	862	826	1 214	1 251	4 392
55 - 59	1 671	61	79	109	191	194	1 037
Wykształcenie							
wyższe	5 340	853	1 054	738	959	806	930
policealne i średnie zawodowe	11 286	1 117	1 584	1 293	1 754	1 726	3 812
średnie ogólnokształcące	6 145	985	1 052	856	922	914	1 416
zasadnicze zawodowe	10 134	910	1 018	895	1 371	1 467	4 473
gimnazjalne i poniżej	8 697	607	827	708	1 159	1 292	4 104
Staż pracy							
do 1 roku	6 118	725	943	702	945	886	1 917
1 - 5	7 912	802	1 055	871	1 285	1 260	2 639
5 - 10	5 579	450	658	592	923	892	2 064
10 - 20	6 079	476	604	581	877	841	2 700
20 - 30	2 944	204	289	299	510	478	1 164
30 lat i więcej	337	33	57	103	60	38	46
bez stażu	12 633	1 782	1 929	1 342	1 565	1 810	4 205
UDZIAŁ % KOBIET *	56,7	54,1	55,0	52,3	51,3	56,8	62,7
Wiek w latach							
18 - 24	58,8	57,3	57,4	56,5	53,7	62,9	73,3
25 - 34	63,8	53,6	57,2	58,1	57,8	66,6	75,5
35 - 44	59,4	56,6	55,5	49,9	54,4	55,7	67,2
45 - 54	53,6	50,8	52,7	49,6	47,1	50,2	58,4
55 - 59	33,0	23,6	24,5	21,9	24,7	28,4	41,0
Wykształcenie							
wyższe	72,1	70,1	69,9	70,6	70,2	75,5	77,5
policealne i średnie zawodowe	62,9	54,1	57,7	55,6	58,2	64,6	74,5
średnie ogólnokształcące	74,9	70,6	70,5	72,8	71,3	78,5	84,1
zasadnicze zawodowe	47,3	43,4	41,2	39,3	39,8	45,3	56,8
gimnazjalne i poniżej	47,2	40,6	44,6	40,2	40,0	46,6	53,8
Staż pracy							
do 1 roku	59,5	55,4	59,8	60,7	54,3	58,1	64,5
1 - 5	55,0	47,3	51,4	49,1	51,6	58,2	62,6
5 - 10	58,9	54,6	55,2	53,8	54,9	59,9	64,9
10 - 20	57,4	55,5	52,2	52,2	52,9	54,8	63,3
20 - 30	43,4	42,8	40,3	36,1	41,2	45,1	47,4
30 lat i więcej	26,4	28,7	37,0	36,3	22,6	19,5	17,6
bez stażu	61,3	59,6	59,8	57,5	53,2	61,4	68,3

* Udział kobiet w poszczególnych grupach (kobiety+mężczyźni=100%).

TABLICA 9. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG WIEKU W POWIATACH

Kategorie wiekowe	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWICKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
31.12.2007r.																
Ogółem	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
wiek w latach																
18-24	9 399	727	1 562	2 289	487	681	362	775	652	951	267	626	700	560	605	444
25-34	15 323	1 804	2 724	4 528	581	1 067	336	1 473	792	1 586	367	963	1 250	872	833	675
35-44	9 309	1 161	1 720	2 881	197	470	123	1 159	397	1 010	172	455	944	642	499	360
45-54	10 323	1 770	1 570	3 340	224	520	117	1 211	351	1 238	196	374	1 111	850	439	352
55-59	1 631	291	207	498	48	112	23	211	50	190	28	71	154	125	61	60
udział %																
18-24	20,4	12,6	20,1	16,9	31,7	23,9	37,7	16,0	29,1	19,1	25,9	25,1	16,8	18,4	24,8	23,5
25-34	33,3	31,3	35,0	33,4	37,8	37,4	34,9	30,5	35,3	31,9	35,7	38,7	30,1	28,6	34,2	35,7
35-44	20,2	20,2	22,1	21,3	12,8	16,6	12,8	24,0	17,7	20,3	16,7	18,3	22,7	21,0	20,5	19,0
45-54	22,5	30,8	20,2	24,7	14,6	18,2	12,2	25,1	15,7	24,9	19,0	15,0	26,7	27,9	18,0	18,6
55-59	3,6	5,1	2,6	3,7	3,1	3,9	2,4	4,4	2,2	3,8	2,7	2,9	3,7	4,1	2,5	3,2
30.09.2008r.																
Ogółem	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
wiek w latach																
18-24	8 744	807	1 649	2 456	478	622	319	790	462	865	247	492	532	547	530	404
25-34	13 902	1 659	2 612	4 271	541	958	306	1 317	704	1 359	305	816	1 034	873	805	613
35-44	8 194	1 034	1 491	2 525	197	437	104	1 029	366	893	128	339	779	575	483	339
45-54	9 091	1 574	1 477	3 051	203	482	124	1 108	307	990	147	280	913	752	416	318
55-59	1 671	337	232	569	54	103	20	236	53	172	28	55	147	94	71	69
udział %																
18-24	21,0	14,9	22,1	19,1	32,4	23,9	36,5	17,6	24,4	20,2	28,9	24,8	15,6	19,3	23,0	23,2
25-34	33,4	30,7	35,0	33,2	36,7	36,8	35,1	29,4	37,2	31,8	35,6	41,2	30,4	30,7	34,9	35,2
35-44	19,7	19,1	20,0	19,6	13,4	16,8	11,9	23,0	19,4	20,9	15,0	17,1	22,9	20,2	21,0	19,4
45-54	21,9	29,1	19,8	23,7	13,8	18,5	14,2	24,7	16,2	23,1	17,2	14,1	26,8	26,5	18,0	18,2
55-59	4,0	6,2	3,1	4,4	3,7	4,0	2,3	5,3	2,8	4,0	3,3	2,8	4,3	3,3	3,1	4,0

TABLICA 10. BEZROBOTNE KOBIETY W WIEKU 18 - 24 LATA WEDŁUG POWIATÓW

Kategorie bezrobotnych kobiet	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWICKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
31.12.2007r.																
Ogółem	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
w tym w wieku 18 - 24 lata	9 399	727	1 562	2 289	487	681	362	775	652	951	267	626	700	560	605	444
<i>udział %</i>	20,4	12,6	20,1	16,9	31,7	23,9	37,7	16,0	29,1	19,1	25,9	25,1	16,8	18,4	24,8	23,5
30.09.2008r.																
Ogółem	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
w tym w wieku 18 - 24 lata	8 744	807	1 649	2 456	478	622	319	790	462	865	247	492	532	547	530	404
<i>udział %</i>	21,0	14,9	22,1	19,1	32,4	23,9	36,5	17,6	24,4	20,2	28,9	24,8	15,6	19,3	23,0	23,2
wzrost / spadek w odniesieniu do 31.12.2007r.																
Ogółem	-4 383	-342	-322	-664	-64	-248	-88	-349	-350	-696	-175	-507	-754	-208	-132	-148
w %	-9,5	-5,9	-4,1	-4,9	-4,2	-8,7	-9,2	-7,2	-15,6	-14,0	-17,0	-20,4	-18,1	-6,8	-5,4	-7,8
w tym w wieku 18 - 24 lata	-655	80	87	167	-9	-59	-43	15	-190	-86	-20	-134	-168	-13	-75	-40
w %	-7,0	11,0	5,6	7,3	-1,8	-8,7	-11,9	1,9	-29,1	-9,0	-7,5	-21,4	-24,0	-2,3	-12,4	-9,0

TABLICA 11. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W POWIATACH

WYKSZTAŁCENIE	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIER- SKI	SKARŻYSKI	STARACHOWI- CKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOW- SKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
31.12.2007r.																
Ogółem	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
wyższe	5 176	1 115	758	1 873	209	356	58	322	195	499	132	371	393	291	302	175
policealne i średnie zawodowe	12 543	1 708	1 917	3 625	466	884	388	1 160	461	1 368	324	723	1 166	854	600	524
średnie ogólnokształcące	6 310	865	917	1 782	164	337	122	614	406	702	160	281	652	447	381	262
zasadnicze zawodowe	11 933	993	2 177	3 170	388	679	217	1 409	690	1 258	238	679	1 168	854	718	465
gimnazjalne i poniżej	10 023	1 072	2 014	3 086	310	594	176	1 324	490	1 148	176	435	780	603	436	465
udział %																
wyższe	11,3	19,4	9,7	13,8	13,6	12,5	6,0	6,7	8,7	10,0	12,8	14,9	9,4	9,5	12,4	9,2
policealne i średnie zawodowe	27,3	29,7	24,6	26,8	30,3	31,0	40,4	24,0	20,6	27,5	31,5	29,0	28,0	28,0	24,6	27,7
średnie ogólnokształcące	13,7	15,0	11,8	13,2	10,7	11,8	12,7	12,7	18,1	14,1	15,5	11,3	15,7	14,7	15,6	13,9
zasadnicze zawodowe	25,9	17,3	28,0	23,4	25,2	23,8	22,6	29,2	30,8	25,3	23,1	27,3	28,1	28,0	29,5	24,6
gimnazjalne i poniżej	21,8	18,6	25,9	22,8	20,2	20,9	18,3	27,4	21,8	23,1	17,1	17,5	18,8	19,8	17,9	24,6
30.09.2008r.																
Ogółem	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
wyższe	5 340	1 165	858	2 023	188	366	63	359	193	487	118	359	354	315	312	203
policealne i średnie zawodowe	11 286	1 614	1 900	3 514	471	818	323	1 075	356	1 129	259	550	974	811	527	479
średnie ogólnokształcące	6 145	863	994	1 857	198	326	113	658	331	674	150	243	501	435	390	269
zasadnicze zawodowe	10 134	812	1 919	2 731	336	581	207	1 234	575	1 044	189	494	946	755	662	380
gimnazjalne i poniżej	8 697	957	1 790	2 747	280	511	167	1 154	437	945	139	336	630	525	414	412
udział %																
wyższe	12,8	21,5	11,5	15,7	12,8	14,1	7,2	8,0	10,2	11,4	13,8	18,1	10,4	11,1	13,5	11,7
policealne i średnie zawodowe	27,1	29,8	25,5	27,3	32,0	31,4	37,0	24,0	18,8	26,4	30,3	27,7	28,6	28,5	22,9	27,5
średnie ogólnokształcące	14,8	16,0	13,3	14,4	13,4	12,5	13,0	14,7	17,5	15,7	17,5	12,3	14,7	15,3	16,9	15,4
zasadnicze zawodowe	24,4	15,0	25,7	21,2	22,8	22,3	23,7	27,5	30,4	24,4	22,1	24,9	27,8	26,6	28,7	21,8
gimnazjalne i poniżej	20,9	17,7	24,0	21,4	19,0	19,7	19,1	25,8	23,1	22,1	16,3	17,0	18,5	18,5	18,0	23,6

TABLICA 12. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG STAŻU PRACY W POWIATACH

STAŻ PRACY	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOW- SKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIER- SKI	SKARŻYSKI	STARACHOWI- CKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOW- SKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
31.12.2007r.																
Ogółem	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
do 1 roku	6 716	809	1 090	1 899	238	429	133	611	315	804	155	366	545	473	386	362
1 - 5	8 520	990	1 291	2 281	326	592	125	1 057	392	944	162	408	740	607	553	333
5 - 10	6 191	825	1 108	1 933	141	328	76	850	203	570	93	241	626	573	341	216
10 - 20	6 853	934	1 130	2 064	160	348	66	831	217	852	132	227	770	619	339	228
20 - 30	3 404	699	459	1 158	81	168	31	299	102	479	52	94	443	319	91	87
30 lat i więcej	343	85	38	123	10	21	2	28	10	39	9	10	39	22	13	17
bez stażu	13 958	1 411	2 667	4 078	581	964	528	1 153	1 003	1 287	427	1 143	996	436	714	648
udział %																
do 1 roku	14,6	14,1	14,0	14,0	15,5	15,1	13,8	12,6	14,1	16,2	15,1	14,7	13,1	15,5	15,9	19,1
1 - 5	18,5	17,2	16,6	16,9	21,2	20,8	13,0	21,9	17,5	19,0	15,7	16,4	17,8	19,9	22,7	17,6
5 - 10	13,5	14,3	14,2	14,3	9,2	11,5	7,9	17,6	9,1	11,4	9,0	9,7	15,1	18,8	14,0	11,4
10 - 20	14,9	16,2	14,5	15,2	10,4	12,2	6,9	17,2	9,7	17,1	12,8	9,1	18,5	20,3	13,9	12,1
20 - 30	7,4	12,2	5,9	8,6	5,3	5,9	3,2	6,2	4,5	9,6	5,0	3,8	10,7	10,5	3,7	4,6
30 lat i więcej	0,7	1,5	0,5	0,9	0,6	0,7	0,2	0,6	0,4	0,8	0,9	0,4	0,9	0,7	0,5	0,9
bez stażu	30,4	24,5	34,3	30,1	37,8	33,8	55,0	23,9	44,7	25,9	41,5	45,9	23,9	14,3	29,3	34,3
30.09.2008r.																
Ogółem	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
do 1 roku	6 118	753	1 008	1 761	223	423	113	600	273	677	151	332	448	415	376	326
1 - 5	7 912	956	1 265	2 221	305	537	118	976	352	844	133	334	633	611	528	320
5 - 10	5 579	733	1 015	1 748	128	298	78	746	191	492	78	180	556	539	340	205
10 - 20	6 079	853	1 054	1 907	140	322	61	794	206	691	98	168	631	545	310	206
20 - 30	2 944	606	404	1 010	84	149	29	270	80	390	42	74	357	282	93	84
30 lat i więcej	337	89	46	135	9	17	2	18	9	45	9	10	31	23	18	11
bez stażu	12 633	1 421	2 669	4 090	584	856	472	1 076	781	1 140	344	884	749	426	640	591
udział %																
do 1 roku	14,7	13,9	13,5	13,7	15,1	16,3	13,0	13,4	14,4	15,8	17,7	16,7	13,2	14,6	16,3	18,7
1 - 5	19,0	17,7	17,0	17,3	20,7	20,6	13,5	21,8	18,6	19,7	15,5	16,9	18,6	21,5	22,9	18,4
5 - 10	13,4	13,5	13,6	13,6	8,7	11,4	8,9	16,7	10,1	11,5	9,1	9,1	16,3	19,0	14,8	11,8
10 - 20	14,6	15,8	14,1	14,8	9,5	12,4	7,0	17,7	10,9	16,2	11,5	8,5	18,5	19,2	13,4	11,8
20 - 30	7,1	11,2	5,4	7,8	5,7	5,7	3,3	6,0	4,2	9,1	4,9	3,7	10,5	9,9	4,0	4,8
30 lat i więcej	0,8	1,6	0,6	1,0	0,6	0,7	0,2	0,4	0,5	1,1	1,1	0,5	0,9	0,8	0,8	0,6
bez stażu	30,4	26,3	35,8	31,8	39,7	32,9	54,1	24,0	41,3	26,6	40,2	44,6	22,0	15,0	27,8	33,9

TABLICA 13. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W POWIATACH

CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIER- SKI	SKARŻYSKI	STARACHOWI- CKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOW- SKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
31.12.2007r.																
Ogółem	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
z tego:																
do 1 miesiąca	2 845	522	441	963	100	225	29	223	80	323	60	117	218	196	176	135
1 - 3	6 120	718	872	1 590	254	360	119	610	265	645	158	376	664	515	396	168
3 - 6	5 988	758	1 096	1 854	229	270	125	617	336	609	145	254	528	489	352	180
6 - 12	5 918	760	975	1 735	174	278	107	618	301	763	108	321	559	511	281	162
12 - 24	6 761	814	1 046	1 860	235	358	173	728	319	871	143	328	684	462	336	264
powyżej 24 miesięcy	18 353	2 181	3 353	5 534	545	1 359	408	2 033	941	1 764	416	1 093	1 506	876	896	982
udział %																
do 1 miesiąca	6,2	9,1	5,7	7,1	6,5	7,9	3,0	4,6	3,6	6,5	5,8	4,7	5,2	6,4	7,2	7,1
1 - 3	13,3	12,5	11,2	11,8	16,5	12,6	12,4	12,6	11,8	13,0	15,3	15,1	16,0	16,9	16,3	8,9
3 - 6	13,0	13,2	14,1	13,7	14,9	9,5	13,0	12,8	15,0	12,2	14,1	10,2	12,7	16,0	14,4	9,5
6 - 12	12,9	13,2	12,5	12,8	11,3	9,7	11,1	12,8	13,4	15,3	10,5	12,9	13,4	16,8	11,5	8,6
12 - 24	14,7	14,1	13,4	13,7	15,3	12,6	18,0	15,1	14,2	17,5	13,9	13,2	16,5	15,2	13,8	14,0
powyżej 24 miesięcy	39,9	37,9	43,1	40,9	35,5	47,7	42,5	42,1	42,0	35,5	40,4	43,9	36,2	28,7	36,8	51,9
30.09.2008r.																
Ogółem	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
z tego:																
do 1 miesiąca	4 472	526	679	1 205	173	240	88	391	185	549	121	271	446	398	276	129
1 - 3	5 535	714	979	1 693	218	278	110	472	186	631	124	290	518	518	303	194
3 - 6	4 490	550	694	1 244	135	246	86	463	171	562	95	227	448	341	295	177
6 - 12	6 165	829	1 046	1 875	230	348	114	698	207	634	156	271	504	504	369	255
12 - 24	6 205	946	1 203	2 149	209	313	140	654	305	685	123	269	420	445	298	195
powyżej 24 miesięcy	14 735	1 846	2 860	4 706	508	1 177	335	1 802	838	1 218	236	654	1 069	635	764	793
udział %																
do 1 miesiąca	10,8	9,7	9,1	9,4	11,7	9,2	10,1	8,7	9,8	12,8	14,2	13,7	13,1	14,0	12,0	7,4
1 - 3	13,3	13,2	13,1	13,1	14,8	10,7	12,6	10,6	9,8	14,8	14,5	14,6	15,2	18,2	13,2	11,1
3 - 6	10,8	10,2	9,3	9,7	9,2	9,5	9,8	10,3	9,0	13,1	11,1	11,4	13,2	12,0	12,8	10,2
6 - 12	14,8	15,3	14,0	14,6	15,6	13,4	13,1	15,6	11,0	14,8	18,2	13,7	14,8	17,7	16,0	14,6
12 - 24	14,9	17,5	16,1	16,7	14,2	12,0	16,0	14,6	16,1	16,0	14,4	13,6	12,3	15,7	12,9	11,2
powyżej 24 miesięcy	35,4	34,1	38,4	36,5	34,5	45,2	38,4	40,2	44,3	28,5	27,6	33,0	31,4	22,4	33,1	45,5

TABLICA 14. BEZROBOTNE KOBIETY ZAMIESZKAŁE NA WSI WEDŁUG POWIATÓW

Kategorie bezrobotnych kobiet	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWICKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
31.12.2007r.																
Ogółem	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
w tym zamieszkałe na wsi	25 710	0	7 306	7 306	1 135	1 745	689	3 446	1 712	1 526	667	1 675	1 441	1 321	1 577	1 470
<i>udział %</i>	55,9	0,0	93,9	54,0	73,8	61,2	71,7	71,4	76,4	30,7	64,8	67,3	34,6	43,3	64,7	77,7
30.09.2008r.																
Ogółem	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
w tym zamieszkałe na wsi	23 230	0	6 940	6 940	1 105	1 582	635	3 200	1 427	1 273	549	1 303	1 176	1 175	1 521	1 344
<i>udział %</i>	55,8	0,0	93,0	53,9	75,0	60,8	72,7	71,4	75,4	29,7	64,2	65,7	34,5	41,4	66,0	77,1
spadek w odniesieniu do 31.12.2007r.																
Ogółem	-4 383	-342	-322	-664	-64	-248	-88	-349	-350	-696	-175	-507	-754	-208	-132	-148
w %	-9,5	-5,9	-4,1	-4,9	-4,2	-8,7	-9,2	-7,2	-15,6	-14,0	-17,0	-20,4	-18,1	-6,8	-5,4	-7,8
w tym zamieszkałe na wsi	-2 480	0	-366	-366	-30	-163	-54	-246	-285	-253	-118	-372	-265	-146	-56	-126
w %	-9,6	-	-5,0	-5,0	-2,6	-9,3	-7,8	-7,1	-16,6	-16,6	-17,7	-22,2	-18,4	-11,1	-3,6	-8,6

**TABLICA 15. BEZROBOTNI ZAMIESZKALI NA WSI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, STAŻU PRACY
I CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W PODZIALE NA PŁEĆ - stan w dniu 31.12.2007r.**

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Bezrobotne kobiety		Z tego według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						Bezrobotni mężczyźni		Z tego według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach					
			w liczbach	% udział w ogółem bezrob. kobiet	do 1	1 - 3	3 - 6	6 - 12	12 - 24	pow. 24	w liczbach	% udział w ogółem bezrob. mężczyzn	do 1	1 - 3	3 - 6	6 - 12	12 - 24	pow. 24
	18 - 24	10 644	6 125	23,8	509	1 381	1 118	967	1 056	1 094	4 519	21,4	676	1 290	820	744	595	394
	25 - 34	14 398	9 011	35,0	428	929	1 115	1 133	1 342	4 064	5 387	25,6	685	969	706	805	719	1 503
	35 - 44	9 190	5 235	20,4	240	467	595	550	658	2 725	3 955	18,8	354	527	451	542	517	1 564
	45 - 54	9 651	4 643	18,1	218	421	431	434	537	2 602	5 008	23,7	368	574	439	587	694	2 346
	55 - 59	2 453	696	2,7	18	37	43	43	71	484	1 757	8,3	120	187	148	194	233	875
	60 - 64 lata	456	x	x	x	x	x	x	x	x	456	2,2	21	42	37	56	55	245
Wykształcenie	wyższe	2 997	2 289	8,9	234	480	416	366	330	463	708	3,4	116	204	102	100	77	109
	policealne i średnie zawodowe	10 313	6 624	25,8	350	919	940	897	1 072	2 446	3 689	17,5	487	873	601	538	486	704
	średnie ogólnokształcące	4 048	3 118	12,1	221	594	526	455	491	831	930	4,4	158	259	156	135	111	111
	zasadnicze zawodowe	15 678	7 472	29,1	329	685	828	792	1 034	3 804	8 206	38,9	828	1 290	1 008	1 142	1 112	2 826
	gimnazjalne i poniżej	13 756	6 207	24,1	279	557	592	617	737	3 425	7 549	35,8	635	963	734	1 013	1 027	3 177
Staż pracy	do 1 roku	6 463	3 868	15,0	265	535	514	469	529	1 556	2 595	12,3	286	496	318	338	327	830
	1 - 5	9 134	4 810	18,7	241	592	645	638	706	1 988	4 324	20,5	539	752	552	617	562	1 302
	5 - 10	6 098	3 309	12,9	166	380	401	446	470	1 446	2 789	13,2	342	418	351	390	336	952
	10 - 20	6 331	3 351	13,0	170	317	376	369	422	1 697	2 980	14,2	256	429	319	392	388	1 196
	20 - 30	3 447	1 227	4,8	75	121	143	164	200	524	2 220	10,5	251	302	240	317	316	794
	30 lat i więcej	534	101	0,4	15	17	25	17	10	17	433	2,1	44	80	71	93	52	93
	bez stażu	14 785	9 044	35,2	481	1 273	1 198	1 024	1 327	3 741	5 741	27,2	506	1 112	750	781	832	1 760
Ogółem		46 792	25 710	100,0	1 413	3 235	3 302	3 127	3 664	10 969	21 082	100,0	2 224	3 589	2 601	2 928	2 813	6 927
% udział bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy				100,0	5,5	12,6	12,8	12,2	14,2	42,7		100,0	10,6	17,0	12,3	13,9	13,3	32,9

TABLICA 16. BEZROBOTNE KOBIETY Z PRAWEM DO ZASILKU WEDŁUG POWIATÓW

Kategorie bezrobotnych kobiet	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWICKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
31.12.2007r.																
Ogółem	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
w tym z prawem do zasiłku	4 243	456	484	940	85	135	17	823	73	642	47	85	452	699	160	85
udział %	9,2	7,9	6,2	6,9	5,5	4,7	1,8	17,0	3,3	12,9	4,6	3,4	10,9	22,9	6,6	4,5
30.09.2008r.																
Ogółem	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
w tym z prawem do zasiłku	4 633	435	713	1 148	82	157	28	755	126	610	44	98	553	709	175	148
udział %	11,1	8,0	9,6	8,9	5,6	6,0	3,2	16,9	6,7	14,3	5,1	4,9	16,2	25,0	7,6	8,5
wzrost / spadek w odniesieniu do 31.12.2007r.																
Ogółem	-4 383	-342	-322	-664	-64	-248	-88	-349	-350	-696	-175	-507	-754	-208	-132	-148
w %	-9,5	-5,9	-4,1	-4,9	-4,2	-8,7	-9,2	-7,2	-15,6	-14,0	-17,0	-20,4	-18,1	-6,8	-5,4	-7,8
w tym z prawem do zasiłku	390	-21	229	208	-3	22	11	-68	53	-32	-3	13	101	10	15	63
w %	9,2	-4,6	47,3	22,1	-3,5	16,3	64,7	-8,3	72,6	-5,0	-6,4	15,3	22,3	1,4	9,4	74,1

**TABLICA 17. BEZROBOTNE KOBIETY W OKRESIE DO 12 MIESIĘCY OD DNIA UKOŃCZENIA NAUKI
WEDŁUG POWIATÓW**

Kategorie bezrobotnych kobiet	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWI- CKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
31.12.2007r.																
Ogółem	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
w tym w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	2 300	276	355	631	114	150	80	113	153	253	89	155	167	144	156	95
<i>udział %</i>	5,0	4,8	4,6	4,7	7,4	5,3	8,3	2,3	6,8	5,1	8,6	6,2	4,0	4,7	6,4	5,0
30.09.2008r.																
Ogółem	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
w tym w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	2 259	229	391	620	119	166	73	184	81	241	67	148	137	166	160	97
<i>udział %</i>	5,4	4,2	5,2	4,8	8,1	6,4	8,4	4,1	4,3	5,6	7,8	7,5	4,0	5,8	6,9	5,6
wzrost / spadek w odniesieniu do 31.12.2007r.																
Ogółem	-4 383	-342	-322	-664	-64	-248	-88	-349	-350	-696	-175	-507	-754	-208	-132	-148
w %	-9,5	-5,9	-4,1	-4,9	-4,2	-8,7	-9,2	-7,2	-15,6	-14,0	-17,0	-20,4	-18,1	-6,8	-5,4	-7,8
w tym w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	-41	-47	36	-11	5	16	-7	71	-72	-12	-22	-7	-30	22	4	2
w %	-1,8	-17,0	10,1	-1,7	4,4	10,7	-8,8	62,8	-47,1	-4,7	-24,7	-4,5	-18,0	15,3	2,6	2,1

TABLICA 18. WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH KOBIEC WEDŁUG POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWICKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
Stan w dniu 31.12.2007r.																
Długotrwale bezrobotni	55 790	6 972	9 830	16 802	2 000	3 202	1 302	5 652	3 331	5 623	1 197	3 440	5 275	3 023	2 662	2 281
w tym kobiety	32 716	3 927	5 744	9 671	1 019	2 159	713	3 535	1 686	3 465	732	1 820	2 997	1 826	1 640	1 453
<i>udział %</i>	<i>58,6</i>	<i>56,3</i>	<i>58,4</i>	<i>57,6</i>	<i>51,0</i>	<i>67,4</i>	<i>54,8</i>	<i>62,5</i>	<i>50,6</i>	<i>61,6</i>	<i>61,2</i>	<i>52,9</i>	<i>56,8</i>	<i>60,4</i>	<i>61,6</i>	<i>63,7</i>
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	16 063	2 785	2 393	5 178	522	807	237	1 708	698	1 687	334	738	1 629	1 254	687	584
w tym kobiety	6 590	1 238	889	2 127	162	392	71	789	221	774	113	234	676	548	260	223
<i>udział %</i>	<i>41,0</i>	<i>44,5</i>	<i>37,2</i>	<i>41,1</i>	<i>31,0</i>	<i>48,6</i>	<i>30,0</i>	<i>46,2</i>	<i>31,7</i>	<i>45,9</i>	<i>33,8</i>	<i>31,7</i>	<i>41,5</i>	<i>43,7</i>	<i>37,8</i>	<i>38,2</i>
Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	22 627	1 835	3 961	5 796	872	1 141	386	3 049	1 500	2 776	429	1 338	1 904	1 309	1 115	1 012
w tym kobiety	13 098	1 118	2 258	3 376	413	759	201	1 783	795	1 641	269	657	1 132	798	656	618
<i>udział %</i>	<i>57,9</i>	<i>60,9</i>	<i>57,0</i>	<i>58,2</i>	<i>47,4</i>	<i>66,5</i>	<i>52,1</i>	<i>58,5</i>	<i>53,0</i>	<i>59,1</i>	<i>62,7</i>	<i>49,1</i>	<i>59,5</i>	<i>61,0</i>	<i>58,8</i>	<i>61,1</i>

TABLICA 19. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI

Stan w dniu 31.12.2007r.

Lp.	Sekcje PKD	Zarejestrowani bezrobotni				
		Ogółem	% udział sekcji PKD w ogółem bezrobotnych	Kobiety		
				ogółem	% udział w	
					ogółem kobiet	sekcji PKD
0	1	2	3	4	5	
1	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	1 386	1,7	691	1,5	49,9
2	Rybactwo	15	0,0	6	0,0	40,0
3	Górnictwo	326	0,4	57	0,1	17,5
4	Przetwórstwo przemysłowe	10 567	12,7	5 892	12,8	55,8
5	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	334	0,4	68	0,1	20,4
6	Budownictwo	5 427	6,5	703	1,5	13,0
7	Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	8 806	10,6	6 094	13,3	69,2
8	Hotele i restauracje	850	1,0	708	1,5	83,3
9	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 299	1,5	575	1,2	44,3
10	Pośrednictwo finansowe	380	0,5	314	0,7	82,6
11	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	1 117	1,3	531	1,2	47,5
12	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	6 080	7,3	2 879	6,3	47,4
13	Edukacja	1 047	1,3	782	1,7	74,7
14	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1 423	1,7	1 189	2,6	83,6
15	Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	7 063	8,5	3 837	8,3	54,3
16	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	540	0,6	406	0,9	75,2
17	Organizacje i zespoły eksterytorialne	12	0,0	6	0,0	50,0
18	Działalność niezidentyfikowana	13 592	16,3	7 289	15,9	53,6
19	Poprzednio pracujący (suma wierszy od 1 do 18)	60 264	72,3	32 027	69,6	53,1
20	Dotychczas niepracujący	23 075	27,7	13 958	30,4	60,5
21	OGÓŁEM (w. 19 + w. 20)	83 339	100,0	45 985	100,0	55,2

TABLICA 20. BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW W POWIATACH - stan w dniu 31.12.2007r.

Symbol grupy	GRUPY ZAWODÓW o - ogółem k - kobiety	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY															
			KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOW- SKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIER- SKI	SKARŻYSKI	STARACHOWI- CKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZO- WSKI	
			POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM													
RAZEM	o	83 339	10 741	14 296	25 037	3 219	4 532	1 819	8 326	4 546	8 645	1 776	4 826	7 844	5 268	4 328	3 173	
	k	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891	
Bez zawodu	o	20 171	2 924	4 986	7 910	699	1 065	401	1 933	1 446	1 674	403	937	1 538	625	901	639	
	k	11 293	1 619	2 662	4 281	347	663	210	1 101	745	991	247	481	871	408	512	436	
Bezrobotni posiadający zawód	o	63 168	7 817	9 310	17 127	2 520	3 467	1 418	6 393	3 100	6 971	1 373	3 889	6 306	4 643	3 427	2 534	
	k	34 692	4 134	5 121	9 255	1 190	2 187	751	3 728	1 497	3 984	783	2 008	3 288	2 641	1 925	1 455	
0	Sily zbrojne	o	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	
	k	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
1	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzednicy i kierownicy	o	91	16	8	24	3	5	0	3	2	10	1	4	9	9	10	11
		k	42	6	3	9	1	4	0	3	1	3	0	0	4	3	6	8
2	Specjaliści	o	6 800	1 315	693	2 008	275	444	75	526	350	668	204	531	638	465	428	188
		k	5 016	894	527	1 421	203	364	57	405	280	487	156	377	433	335	332	166
3	Technicy i inny średni personel	o	15 216	2 412	2 238	4 650	680	805	529	1 354	534	1 581	316	946	1 697	848	776	500
		k	9 296	1 397	1 444	2 841	357	552	329	876	266	1 019	175	578	876	575	477	375
4	Pracownicy biurowi	o	1 901	311	214	525	68	127	38	128	35	220	57	131	223	186	80	83
		k	1 556	264	181	445	52	114	34	109	26	166	47	109	176	142	70	66
5	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	o	8 560	902	1 396	2 298	336	548	191	902	381	1 101	171	423	783	674	444	308
		k	7 843	814	1 312	2 126	306	510	180	856	351	981	160	358	697	610	422	286
6	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	o	1 381	48	202	250	53	101	66	186	98	146	47	98	52	84	69	131
		k	906	37	142	179	24	83	50	124	53	93	41	52	32	53	42	80
7	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	o	22 398	2 306	3 848	6 154	924	1 006	387	2 585	1 284	2 318	397	1 163	2 331	1 745	1 230	874
		k	6 909	482	1 175	1 657	189	371	60	976	365	809	91	298	791	591	424	287
8	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	o	2 308	211	252	463	76	140	39	214	106	263	71	233	242	170	154	137
		k	766	68	78	146	15	30	5	73	39	62	50	114	86	56	33	57
9	Pracownicy przy pracach prostych	o	4 512	296	459	755	105	291	93	495	310	664	109	359	331	462	236	302
		k	2 358	172	259	431	43	159	36	306	116	364	63	122	193	276	119	130

TABLICA 21. RANKING ZAWODÓW BEZROBOTNYCH KOBIET NA KONIEC 2007 ROKU

Lp.	Kod zawodu	GRUPY ZAWODÓW	Ogółem bezrobotni	Bezrobotne kobiety	Bezrobotne kobiety do 12 mies. od dnia ukończenia nauki	Poprzednio pracujące kobiety, pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy
0			1	2	3	4
1	5221	Sprzedawcy i demonstratorzy	4 434	4 160	56	2 196
2	3419	Pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	3 876	3 464	129	1 373
3	7433	Krawcy, kapelusznicy i pokrewni	2 152	2 123	17	942
4	5122	Kucharze	1 906	1 694	31	750
5	2411	Ekonomiści	1 431	1 178	110	346
6	5141	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	1 156	1 128	56	402
7	7436	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	1 001	997	0	570
8	7412	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	1 495	948	17	490
9	9132	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	1 017	932	0	526
10	3212	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	1 224	821	14	339
11	4191	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	878	794	9	413
12	3213	Technicy technologii żywności* (zawód szkolny: Technik technologii żywności - obejmuje grupę elementarną 3213)	855	702	25	277
13	3119	Technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	874	687	29	231
14	3214	Dietetycy i żywieniowcy	716	595	64	152
15	2419	Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	742	564	77	127
16	5123	Kelnerzy i pokrewni	575	545	6	282
17	2441	Archeolodzy, socjologzy i pokrewni	601	513	106	78
18	9321	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	825	507	0	306
19	7223	Ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali* (zawód szkolny: Operator obrabiarek skrawających - obejmuje grupę elementarną 7223)	1 472	495	0	288
20	3415	Agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	553	454	47	89
21	3112	Technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	1 200	436	20	173
22	2321	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	588	408	59	98
23	7443	Obuwnicy* (zawód szkolny: Obuwnik - obejmuje grupę elementarną 7443)	425	368	0	217
24	9141	Gospodarze budynków	781	358	0	212
25	3115	Technicy mechanicy	2 519	322	4	170
26	3431	Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	343	302	14	112
27	6111	Rolnicy produkcji roślinnej	426	291	1	128

TABLICA 21. RANKING ZAWODÓW BEZROBOTNYCH KOBIET NA KONIEC 2007 ROKU
ed.

Lp.	Kod zawodu	GRUPY ZAWODÓW	Ogółem bezrobotni	Bezrobotne kobiety	Bezrobotne kobiety do 12 mies. od dnia ukończenia nauki	Poprzednio pracujące kobiety, pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy
0			1	2	3	4
28	7233	Mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń* (zawód szkolny: Mechanik-monter maszyn i urządzeń - obejmuje grupę elementarną 7233)	1 998	252	1	135
29	2241	Pielęgniarki	235	232	6	101
30	6211	Ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni	281	226	0	111
31	6131	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	300	203	1	98
32	2412	Specjaliści do spraw finansowych	240	202	19	48
33	7432	Tkacze, dziewiarze i pokrewni* (zawód szkolny: Rękodzielnik wyrobów włókienniczych - obejmuje grupę elementarną 7432)	205	202	0	106
34	2331	Nauczyciele szkół podstawowych	216	200	5	87
35	2442	Filozofowie, historycy i politolodzy	339	200	32	29
36	2479	Specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani	281	199	32	29
37	8275	Operatorzy maszyn i urządzeń do przetwórstwa owoców, warzyw, nasion oleistych i pokrewni	209	199	0	93
38	4131	Magazynierzy i pokrewni	377	195	0	124
39	4121	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych	203	190	6	108
40	2359	Specjaliści szkolnictwa i wychowawcy gdzie indziej niesklasyfikowani	185	163	15	56
41	7321	Formowacze wyrobów ceramicznych i pokrewni	197	163	0	89
42	2332	Nauczyciele przedszkoli	155	151	1	82
43	7311	Mechanicy precyzyjni* (zawód szkolny: Mechanik precyzyjny - obejmuje grupę elementarną 7311)	209	151	0	88
44	3461	Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	171	150	8	55
45	5133	Pracownicy domowej opieki osobistej	149	148	0	93
46	3111	Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	206	141	5	45
47	3432	Księgowi	132	131	0	81
48	9131	Pomoce domowe i sprzątaczk	134	130	0	79
49	7411	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	306	128	0	69
50	3116	Technicy technologii chemicznej i pokrewni	151	123	1	65
51	7222	Ślusarze i pokrewni	2 194	117	0	68

TABLICA 21. RANKING ZAWODÓW BEZROBOTNYCH Kobiet NA KONIEC 2007 ROKU

cd.

Lp.	Kod zawodu	GRUPY ZAWODÓW	Ogółem bezrobotni	Bezrobotne kobiety	Bezrobotne kobiety do 12 mies. od dnia ukończenia nauki	Poprzednio pracujące kobiety, pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy
0			1	2	3	4
52	9162	Zamiatacze i pokrewni	314	116	0	78
53	7141	Malarze budowlani i pokrewni	612	114	0	60
54	2142	Inżynierowie budownictwa i inżynierii środowiska	182	112	23	31
55	7422	Stolarze i pokrewni	594	112	0	68
56	7442	Kaletnicy, rymarze i pokrewni	118	110	0	49
57	3121	Technicy informatycy	199	104	9	22
58	2239	Specjaliści ochrony zdrowia (z wyjątkiem pielęgniarek i położnych) gdzie indziej niesklasyfikowani	116	102	37	10

Uwaga: W rankingu uwzględniono grupy bezrobotnych kobiet liczące 100 i więcej osób.

**TABLICA 22. RANKING ZAWODÓW BEZROBOTNYCH KOBIET
REJESTRUJĄCYCH SIĘ W 2007 ROKU**

Lp.	Kod zawodu	GRUPY ZAWODÓW	Ogółem bezrobotni rejestrujący się w 2007 roku	Bezrobotne kobiety rejestrujące się w 2007 roku	Bezrobotne kobiety do 12 mies. od dnia ukończenia nauki
0			1	2	3
1	3419	Pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	4 215	3 397	524
2	5221	Sprzedawcy i demonstratorzy	3 669	3 311	150
3	2411	Ekonomiści	2 225	1 707	488
4	7433	Krawcy, kapelusznicy i pokrewni	1 460	1 427	33
5	5122	Kucharze	1 634	1 239	92
6	5141	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	1 163	1 119	210
7	2441	Archeolodzy, socjologzy i pokrewni	1 277	1 095	511
8	2419	Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	1 351	961	343
9	2321	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	1 160	827	327
10	7436	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	749	741	3
11	3214	Dietetycy i żywieniowcy	1 023	740	230
12	7412	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	1 599	711	63
13	3119	Technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	992	661	93
14	9132	Pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne	774	650	0
15	3415	Agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	872	648	147
16	4191	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	721	609	31
17	3212	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	1 137	602	39
18	3213	Technicy technologii żywności* (zawód szkolny: Technik technologii żywności - obejmuje grupę elementarną 3213)	881	598	70
19	3112	Technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	1 755	443	86
20	5123	Kelnerzy i pokrewni	485	417	16
21	3431	Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	431	366	68
22	2442	Filozofowie, historycy i politolodzy	648	362	147
23	9321	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	622	331	0
24	2479	Specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani	499	324	132
25	2412	Specjaliści do spraw finansowych	369	306	77
26	7223	Ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali* (zawód szkolny: Operator obrabiarek skrawających - obejmuje grupę elementarną 7223)	1 373	306	0

**TABLICA 22. RANKING ZAWODÓW BEZROBOTNYCH KOBIET
REJESTRUJĄCYCH SIĘ W 2007 ROKU**

Lp.	Kod zawodu	GRUPY ZAWODÓW	Ogółem bezrobotni rejestrujący się w 2007 roku	Bezrobotne kobiety rejestrujące się w 2007 roku	Bezrobotne kobiety do 12 mies. od dnia ukończenia nauki
0			1	2	3
27	2239	Specjaliści ochrony zdrowia (z wyjątkiem pielęgniarek i położnych) gdzie indziej niesklasyfikowani	340	296	169
28	2241	Pielęgniarki	294	291	33
29	9141	Gospodarze budynków	697	275	0
30	2359	Specjaliści szkolnictwa i wychowawcy gdzie indziej niesklasyfikowani	309	266	88
31	2331	Nauczyciele szkół podstawowych	278	260	48
32	2149	Inżynierowie i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	431	250	152
33	7443	Obuwnicy* (zawód szkolny: Obuwnik - obejmuje grupę elementarną 7443)	292	236	1
34	2142	Inżynierowie budownictwa i inżynierii środowiska	411	223	119
35	3115	Technicy mechanicy	3 679	213	6
36	2443	Filolodzy i tłumacze	241	207	99
37	3414	Organizatorzy turystyki i pokrewni	276	194	75
38	3461	Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	221	184	43
39	7233	Mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń* (zawód szkolny: Mechanik-monter maszyn i urządzeń - obejmuje grupę elementarną 7233)	2 157	176	2
40	6111	Rolnicy produkcji roślinnej	278	162	1
41	3111	Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	305	154	23
42	3121	Technicy informatycy	327	137	29
43	3224	Fizjoterapeuci i pokrewni	152	130	51
44	2221	Inżynierowie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni	199	129	53
45	2429	Prawnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	236	127	61
46	4131	Magazynierzy i pokrewni	349	124	1
47	4121	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych	140	123	3
48	3471	Plastycy i pokrewni	157	116	35
49	7432	Tkacze, dziewiarze i pokrewni* (zawód szkolny: Rękodzielnik wyrobów włókienniczych - obejmuje grupę elementarną 7432)	118	114	0
50	3226	Technicy farmaceutyczni	121	113	51
51	2113	Chemicy	123	111	48
52	2332	Nauczyciele przedszkoli	113	110	2
53	5133	Pracownicy domowej opieki osobistej	109	106	0

**TABLICA 22. RANKING ZAWODÓW BEZROBOTNYCH KOBIET
REJESTRUJĄCYCH SIĘ W 2007 ROKU**

Lp.	Kod zawodu	GRUPY ZAWODÓW	Ogółem bezrobotni rejestrujący się w 2007 roku	Bezrobotne kobiety rejestrujące się w 2007 roku	Bezrobotne kobiety do 12 mies. od dnia ukończenia nauki
0			1	2	3
54	6211	Ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni	163	105	2
55	7321	Formowacze wyrobów ceramicznych i pokrewni	137	102	2
56	3432	Księgowi	101	101	4
57	7411	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	396	100	1

Uwaga: W rankingu uwzględniono grupy bezrobotnych kobiet liczące 100 i więcej osób.

TABLICA 23. NAJBARDZIEJ SFEMINIZOWANE ZAWODY WŚRÓD BEZROBOTNYCH
- stan na koniec 2007 roku

Lp.	Kod zawodu	GRUPY ZAWODÓW	Ogółem bezrobotni	Bezrobotne kobiety	% udział kobiet w ogółem bezrobotnych	Poprzednio pracujące kobiety, pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy
0			1	2	3	4
1	7436	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	1 001	997	99,6	570
2	5133	Pracownicy domowej opieki osobistej	149	148	99,3	93
3	3432	Księgowi	132	131	99,2	81
4	2241	Pielęgniarki	235	232	98,7	101
5	7433	Krawcy, kapelusznicy i pokrewni	2 152	2 123	98,7	942
6	7432	Tkacze, dziewiarze i pokrewni* (zawód szkolny: Rękodzielnik wyrobów włókienniczych - obejmuje grupę elementarną 7432)	205	202	98,5	106
7	5141	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	1 156	1 128	97,6	402
8	2332	Nauczyciele przedszkoli	155	151	97,4	82
9	9131	Pomoce domowe i sprzątaczk	134	130	97,0	79
10	8275	Operatorzy maszyn i urządzeń do przetwórstwa owoców, warzyw, nasion oleistych i pokrewni	209	199	95,2	93
11	5123	Kelnerzy i pokrewni	575	545	94,8	282
12	5221	Sprzedawcy i demonstratorzy	4 434	4 160	93,8	2 196
13	4121	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych	203	190	93,6	108
14	7442	Kaletnicy, rymarze i pokrewni	118	110	93,2	49
15	2331	Nauczyciele szkół podstawowych	216	200	92,6	87
16	9132	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	1 017	932	91,6	526
17	4191	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	878	794	90,4	413
18	3419	Pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	3 876	3 464	89,4	1 373
19	5122	Kucharze	1 906	1 694	88,9	750
20	2359	Specjaliści szkolnictwa i wychowawcy gdzie indziej niesklasyfikowani	185	163	88,1	56
21	3431	Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	343	302	88,0	112
22	2239	Specjaliści ochrony zdrowia (z wyjątkiem pielęgniarek i położnych) gdzie indziej niesklasyfikowani	116	102	87,9	10
23	3461	Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	171	150	87,7	55
24	7443	Obuwnicy* (zawód szkolny: Obuwnik - obejmuje grupę elementarną 7443)	425	368	86,6	217
25	2441	Archeolodzy, socjolodzy i pokrewni	601	513	85,4	78

TABLICA 23. NAJBARDZIEJ SFEMINIZOWANE ZAWODY WŚRÓD BEZROBOTNYCH
- stan na koniec 2007 roku

Lp.	Kod zawodu	GRUPY ZAWODÓW	Ogółem bezrobotni	Bezrobotne kobiety	% udział kobiet w ogółem bezrobotnych	Poprzednio pracujące kobiety, pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy
0			1	2	3	4
26	2412	Specjaliści do spraw finansowych	240	202	84,2	48
27	3214	Dietetycy i żywieniowcy	716	595	83,1	152
28	7321	Formowacze wyrobów ceramicznych i pokrewni	197	163	82,7	89
29	2411	Ekonomiści	1 431	1 178	82,3	346
30	3213	Technicy technologii żywności* (zawód szkolny: Technik technologii żywności - obejmuje grupę elementarną 3213)	855	702	82,1	277
31	3415	Agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	553	454	82,1	89
32	3116	Technicy technologii chemicznej i pokrewni	151	123	81,5	65
33	6211	Ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni	281	226	80,4	111
34	3119	Technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	874	687	78,6	231
35	2419	Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	742	564	76,0	127
36	7311	Mechanicy precyzyjni* (zawód szkolny: Mechanik precyzyjny - obejmuje grupę elementarną 7311)	209	151	72,2	88
37	2479	Specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani	281	199	70,8	29
38	2321	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	588	408	69,4	98
39	3111	Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	206	141	68,4	45
40	6111	Rolnicy produkcji roślinnej	426	291	68,3	128
41	6131	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	300	203	67,7	98
42	3212	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	1 224	821	67,1	339
43	7412	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	1 495	948	63,4	490
44	2142	Inżynierowie budownictwa i inżynierii środowiska	182	112	61,5	31
45	9321	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	825	507	61,5	306
46	2442	Filozofowie, historycy i politolodzy	339	200	59,0	29
47	3121	Technicy informatycy	199	104	52,3	22
48	4131	Magazynierzy i pokrewni	377	195	51,7	124

Uwaga: W zestawieniu uwzględniono grupy bezrobotnych kobiet liczące 100 i więcej osób, w których więcej było zarejestrowanych kobiet niż mężczyzn.

TABLICA 24. BEZROBOTNE KOBIETY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG POWIATÓW

Kategorie bezrobotnych kobiet	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWICKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
31.12.2007r.																
Ogółem	45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891
w tym niepełnosprawne	1 056	286	138	424	27	48	4	55	28	188	9	22	78	95	59	19
<i>udział %</i>	2,3	5,0	1,8	3,1	1,8	1,7	0,4	1,1	1,2	3,8	0,9	0,9	1,9	3,1	2,4	1,0
30.09.2008r.																
Ogółem	41 602	5 411	7 461	12 872	1 473	2 602	873	4 480	1 892	4 279	855	1 982	3 405	2 841	2 305	1 743
w tym niepełnosprawne	1 182	321	143	464	25	44	7	61	22	220	23	26	73	121	78	18
<i>udział %</i>	2,8	5,9	1,9	3,6	1,7	1,7	0,8	1,4	1,2	5,1	2,7	1,3	2,1	4,3	3,4	1,0
wzrost / spadek w odniesieniu do 31.12.2007r.																
Ogółem	-4 383	-342	-322	-664	-64	-248	-88	-349	-350	-696	-175	-507	-754	-208	-132	-148
w %	-9,5	-5,9	-4,1	-4,9	-4,2	-8,7	-9,2	-7,2	-15,6	-14,0	-17,0	-20,4	-18,1	-6,8	-5,4	-7,8
w tym niepełnosprawne	126	35	5	40	-2	-4	3	6	-6	32	14	4	-5	26	19	-1
w %	11,9	12,2	3,6	9,4	-7,4	-8,3	75,0	10,9	-21,4	17,0	155,6	18,2	-6,4	27,4	32,2	-5,3

TABLICA 25. BILANS BEZROBOTNYCH Kobiet W 2007 roku WEDŁUG POWIATÓW

Bezrobotne kobiety		WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
			KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOW- SKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIER- SKI	SKARŻYSKI	STARACHOWI- CKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOW- SKI
			POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
Bezrobotne kobiety według stanu na dzień 31.12.2006r.		53 421	6 761	8 981	15 742	1 799	3 425	1 066	5 466	2 370	5 699	1 282	2 767	4 595	4 050	2 840	2 320
Bezrobotne kobiety zarejestrowane w 2007 roku		46 284	6 574	7 218	13 792	1 559	2 480	700	4 402	2 108	5 154	1 020	2 212	4 223	4 437	2 637	1 560
z tego:	po raz pierwszy	9 542	1 538	1 595	3 133	473	576	230	679	464	958	271	528	657	672	518	383
	po raz kolejny /od 1999/	36 742	5 036	5 623	10 659	1 086	1 904	470	3 723	1 644	4 196	749	1 684	3 566	3 765	2 119	1 177
	po pracach interwencyjnych	846	0	37	37	17	69	2	108	64	208	32	46	98	0	148	17
	po robotach publicznych	192	2	3	5	0	13	3	131	6	19	0	3	6	0	0	6
	po stażu	6 268	738	1 022	1 760	191	392	107	496	497	555	132	280	700	694	211	253
	po odbyciu przygotowania zawodowego w miejscu pracy	2 065	137	229	366	42	83	27	199	202	41	49	122	553	88	184	109
	po szkoleniu	1 728	506	352	858	23	44	37	223	8	92	61	100	100	106	58	18
po pracach społecznie użytecznych	889	31	186	217	2	221	0	22	66	190	0	8	37	45	0	81	
Bezrobotne kobiety wyłączone z ewidencji bezrobotnych w 2007 roku		53 720	7 582	8 416	15 998	1 821	3 055	805	5 039	2 236	5 878	1 272	2 490	4 659	5 438	3 040	1 989
z tego z przyczyn:	podjęcia pracy	21 798	2 978	3 254	6 232	715	1 223	238	2 262	617	2 317	397	868	2 159	2 718	1 192	860
	niesubsydiowanej	17 551	2 716	2 844	5 560	614	969	213	1 465	495	1 519	274	709	1 905	2 297	799	732
	w tym pracy sezonowej	424	4	23	27	130	0	0	23	0	1	0	13	37	80	113	0
	subsydiowanej	4 247	262	410	672	101	254	25	797	122	798	123	159	254	421	393	128
	z tego:																
	prac interwencyjnych	2 134	22	203	225	37	156	6	338	92	423	99	110	134	183	301	30
	robót publicznych	558	1	42	43	0	64	2	365	9	20	0	3	11	0	0	41
	podjęcia działalności gospodarczej	634	79	73	152	26	20	14	58	21	155	12	25	49	61	31	10
	podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	814	157	87	244	38	1	3	36	0	136	12	21	58	158	60	47
	inne	107	3	5	8	0	13	0	0	0	64	0	0	2	19	1	0
	rozpoczęcia szkolenia	1 756	462	444	906	23	43	37	219	8	89	62	99	99	101	54	16
	rozpoczęcia stażu	6 924	866	1 212	2 078	328	482	136	585	372	633	128	264	650	682	307	279
	rozpoczęcia przygotowania zawodowego w miejscu pracy	2 476	198	291	489	53	95	36	310	185	42	66	157	553	113	220	157
	rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej	869	2	134	136	15	177	0	0	49	213	78	19	62	36	0	84
	nie potwierdzenia gotowości do pracy	11 578	1 274	1 203	2 477	500	671	251	961	704	1 879	437	829	574	1 062	894	339
	dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	3 240	264	579	843	75	156	48	404	105	389	60	122	277	451	182	128
	podjęcia nauki	535	33	62	95	13	11	9	88	70	79	2	8	62	32	18	48
ukończenia 60/65 lat	85	21	10	31	2	3	0	14	0	5	1	5	14	5	2	3	
nabycia praw emerytalnych lub rentowych	280	33	21	54	7	50	6	23	7	20	0	17	24	18	44	10	
nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego	127	5	7	12	4	18	5	23	4	8	0	4	13	11	14	11	
innych	4 052	1 446	1 199	2 645	86	126	39	150	115	204	41	98	172	209	113	54	
Bezrobotne kobiety według stanu na dzień 31.12.2007r.		45 985	5 753	7 783	13 536	1 537	2 850	961	4 829	2 242	4 975	1 030	2 489	4 159	3 049	2 437	1 891

TABLICA 26. PODJĘCIA PRACY PRZEZ BEZROBOTNE KOBIETY W 2006 i 2007 ROKU

WYSZCZEGÓLNIENIE		12 miesięcy 2006r.		Udział kobiet w %	12 miesięcy 2007r.		Udział kobiet w %	Wzrost / spadek liczby kobiet podejmujących pracę w porównaniu do 2006r.	
		ogółem	kobiety		ogółem	kobiety		w liczbach bezwzględnych	w %
0		1	2	3	4	5	6	7	8
PODJĘCIA PRACY		53 428	22 334	41,8	48 678	21 798	44,8	-536	-2,4
z tego:	praca niesubsydiowana	45 798	18 697	40,8	39 821	17 551	44,1	-1 146	-6,1
	w tym praca sezonowa	1 577	731	46,4	978	424	43,4	-307	-42,0
	praca subsydiowana	7 630	3 637	47,7	8 857	4 247	48,0	610	16,8
	prace interwencyjne	4 341	2 232	51,4	3 734	2 134	57,2	-98	-4,4
	roboty publiczne	709	316	44,6	1 090	558	51,2	242	76,6
	podjęcia działalności gospodarczej	1 483	661	44,6	1 648	634	38,5	-27	-4,1
podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	829	331	39,9	2 158	814	37,7	483	145,9	
inne	268	97	36,2	227	107	47,1	10	10,3	

TABLICA 27. PODJĘCIA PRACY PRZEZ BEZROBOTNE KOBIETY W 2007 ROKU WEDŁUG POWIATÓW

Wyszczególnienie	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYŃSKI	STARACHOWI- CKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
Ogółem podjęcia pracy	48 678	5 977	7 196	13 173	1 926	2 618	569	5 121	1 671	5 692	871	2 047	4 627	5 526	2 889	1 948
w tym kobiety	21 798	2 978	3 254	6 232	715	1 223	238	2 262	617	2 317	397	868	2 159	2 718	1 192	860
udział %	44,8	49,8	45,2	47,3	37,1	46,7	41,8	44,2	36,9	40,7	45,6	42,4	46,7	49,2	41,3	44,1
Praca niesubsydiowana	39 821	5 385	6 340	11 725	1 639	2 079	495	3 715	1 397	3 999	666	1 672	3 979	4 619	2 212	1 624
w tym kobiety	17 551	2 716	2 844	5 560	614	969	213	1 465	495	1 519	274	709	1 905	2 297	799	732
udział %	44,1	50,4	44,9	47,4	37,5	46,6	43,0	39,4	35,4	38,0	41,1	42,4	47,9	49,7	36,1	45,1
Praca sezonowa	978	6	27	33	341	0	0	46	0	7	0	26	65	161	299	0
w tym kobiety	424	4	23	27	130	0	0	23	0	1	0	13	37	80	113	0
udział %	43,4	66,7	85,2	81,8	38,1	-	-	50,0	-	14,3	-	50,0	56,9	49,7	37,8	-
Praca subsydiowana	8 857	592	856	1 448	287	539	74	1 406	274	1 693	205	375	648	907	677	324
w tym kobiety	4 247	262	410	672	101	254	25	797	122	798	123	159	254	421	393	128
udział %	48,0	44,3	47,9	46,4	35,2	47,1	33,8	56,7	44,5	47,1	60,0	42,4	39,2	46,4	58,1	39,5
Prace interwencyjne	3 734	43	396	439	103	263	19	485	175	826	149	252	263	268	416	76
w tym kobiety	2 134	22	203	225	37	156	6	338	92	423	99	110	134	183	301	30
udział %	57,2	51,2	51,3	51,3	35,9	59,3	31,6	69,7	52,6	51,2	66,4	43,7	51,0	68,3	72,4	39,5
z tego długotrwale bezrobotni	2 737	25	286	311	62	186	17	350	109	648	85	175	217	206	311	60
w tym kobiety	1 610	13	161	174	21	105	6	263	58	332	58	77	109	144	240	23
udział %	58,8	52,0	56,3	55,9	33,9	56,5	35,3	75,1	53,2	51,2	68,2	44,0	50,2	69,9	77,2	38,3
Roboty publiczne	1 090	3	55	58	0	198	13	603	31	69	0	28	19	0	0	71
w tym kobiety	558	1	42	43	0	64	2	365	9	20	0	3	11	0	0	41
udział %	51,2	33,3	76,4	74,1	-	32,3	15,4	60,5	29,0	29,0	-	10,7	57,9	-	-	57,7
z tego długotrwale bezrobotni	987	2	51	53	0	173	12	558	18	60	0	28	18	0	0	67
w tym kobiety	538	1	40	41	0	59	2	356	5	20	0	3	11	0	0	41
udział %	54,5	50,0	78,4	77,4	-	34,1	16,7	63,8	27,8	33,3	-	10,7	61,1	-	-	61,2
Podjęcie działalności gospodarczej	1 648	202	211	413	78	46	32	170	68	326	33	49	138	151	107	37
w tym kobiety	634	79	73	152	26	20	14	58	21	155	12	25	49	61	31	10
udział %	38,5	39,1	34,6	36,8	33,3	43,5	43,8	34,1	30,9	47,5	36,4	51,0	35,5	40,4	29,0	27,0
Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	2 158	335	184	519	105	13	10	148	0	331	23	46	223	454	146	140
w tym kobiety	814	157	87	244	38	1	3	36	0	136	12	21	58	158	60	47
udział %	37,7	46,9	47,3	47,0	36,2	7,7	30,0	24,3	-	41,1	52,2	45,7	26,0	34,8	41,1	33,6
Inne podjęcia pracy	227	9	10	19	1	19	0	0	0	141	0	0	5	34	8	0
w tym kobiety	107	3	5	8	0	13	0	0	0	64	0	0	2	19	1	0
udział %	47,1	33,3	50,0	42,1	0,0	68,4	-	-	-	45,4	-	-	40,0	55,9	12,5	-

TABLICA 28. PODJĘCIA PRACY PRZEZ WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH KOBIEC W 2007 ROKU WEDŁUG POWIATÓW

Wyszczególnienie	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWI- CKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
Poprzednio pracujący	37 195	4 501	5 297	9 798	1 381	1 855	355	4 169	1 093	4 556	618	1 394	3 684	4 658	2 224	1 410
w tym kobiety	15 945	2 146	2 220	4 366	472	810	124	1 747	396	1 824	261	555	1 721	2 208	880	581
<i>udział %</i>	42,9	47,7	41,9	44,6	34,2	43,7	34,9	41,9	36,2	40,0	42,2	39,8	46,7	47,4	39,6	41,2
Dotychczas niepracujący	11 483	1 476	1 899	3 375	545	763	214	952	578	1 136	253	653	943	868	665	538
w tym kobiety	5 853	832	1 034	1 866	243	413	114	515	221	493	136	313	438	510	312	279
<i>udział %</i>	51,0	56,4	54,4	55,3	44,6	54,1	53,3	54,1	38,2	43,4	53,8	47,9	46,4	58,8	46,9	51,9
Zamieszkali na wsi	24 693	0	6 627	6 627	1 333	1 543	367	3 537	1 195	1 671	455	1 172	1 388	2 220	1 783	1 402
w tym kobiety	10 598	0	3 005	3 005	472	702	155	1 569	440	680	198	463	622	1 060	651	581
<i>udział %</i>	42,9	-	45,3	45,3	35,4	45,5	42,2	44,4	36,8	40,7	43,5	39,5	44,8	47,7	36,5	41,4
Osoby w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	3 845	593	533	1 126	147	258	44	299	150	455	77	156	239	423	245	226
w tym kobiety	2 100	378	320	698	72	143	23	162	59	229	43	88	118	251	108	106
<i>udział %</i>	54,6	63,7	60,0	62,0	49,0	55,4	52,3	54,2	39,3	50,3	55,8	56,4	49,4	59,3	44,1	46,9
Do 25 roku życia	13 491	1 296	1 992	3 288	703	907	203	1 247	590	1 468	291	618	999	1 593	913	671
w tym kobiety	6 305	681	958	1 639	289	463	98	576	234	596	162	292	449	848	357	302
<i>udział %</i>	46,7	52,5	48,1	49,8	41,1	51,0	48,3	46,2	39,7	40,6	55,7	47,2	44,9	53,2	39,1	45,0
Długotrwale bezrobotni	23 490	2 428	3 233	5 661	816	1 300	291	2 967	847	2 776	398	1 031	2 712	2 470	1 244	977
w tym kobiety	11 823	1 291	1 649	2 940	341	632	136	1 547	334	1 297	202	440	1 380	1 396	676	502
<i>udział %</i>	50,3	53,2	51,0	51,9	41,8	48,6	46,7	52,1	39,4	46,7	50,8	42,7	50,9	56,5	54,3	51,4
Powyżej 50 roku życia	5 415	803	740	1 543	140	285	58	782	141	637	102	152	590	580	217	188
w tym kobiety	1 593	271	176	447	21	68	11	264	36	179	28	44	211	188	58	38
<i>udział %</i>	29,4	33,7	23,8	29,0	15,0	23,9	19,0	33,8	25,5	28,1	27,5	28,9	35,8	32,4	26,7	20,2
Bez kwalifikacji zawodowych	9 002	553	1 167	1 720	325	444	46	1 522	355	1 315	106	378	820	1 018	518	435
w tym kobiety	4 449	320	587	907	125	231	23	737	146	584	56	136	457	587	248	212
<i>udział %</i>	49,4	57,9	50,3	52,7	38,5	52,0	50,0	48,4	41,1	44,4	52,8	36,0	55,7	57,7	47,9	48,7
Niepelnospawni	1 631	287	183	470	30	82	5	81	43	400	16	24	138	215	104	23
w tym kobiety	714	129	87	216	13	38	3	28	17	178	6	9	67	84	47	8
<i>udział %</i>	43,8	44,9	47,5	46,0	43,3	46,3	60,0	34,6	39,5	44,5	37,5	37,5	48,6	39,1	45,2	34,8

TABLICA 29. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH KOBIET W PODJĘCIACH PRACY NA SKUTEK DZIAŁANIA PORADNICTWA ZAWODOWEGO W 2007 ROKU WEDŁUG POWIATÓW

Kategorie bezrobotnych o - ogółem k - kobiety % - udział kobiet		WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY																
			KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWICKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI		
			POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM														
Bezrobotni	o	3 369	101	136	237	122	190	107	460	56	805	186	201	130	20	763	92		
	k	1 931	53	59	112	63	120	73	259	17	448	114	104	93	20	449	59		
	%	57,3	52,5	43,4	47,3	51,6	63,2	68,2	56,3	30,4	55,7	61,3	51,7	71,5	100,0	58,8	64,1		
z tego:	wg poziomu wykształcenia	wyższe	o	634	41	20	61	23	44	28	45	3	141	26	43	27	0	170	23
			k	462	23	12	35	17	38	23	35	3	95	20	31	20	0	128	17
			%	72,9	56,1	60,0	57,4	73,9	86,4	82,1	77,8	100,0	67,4	76,9	72,1	74,1	-	75,3	73,9
		policealne i średnie zawodowe	o	989	23	27	50	48	57	45	140	18	218	73	59	39	7	217	18
			k	566	17	13	30	24	37	28	78	4	135	46	24	29	7	115	9
			%	57,2	73,9	48,1	60,0	50,0	64,9	62,2	55,7	22,2	61,9	63,0	40,7	74,4	100,0	53,0	50,0
		średnie ogólnokształcące	o	778	15	2	17	18	43	17	161	8	181	49	43	31	5	170	35
			k	554	8	0	8	14	33	11	103	5	134	36	30	28	5	120	27
			%	71,2	53,3	0,0	47,1	77,8	76,7	64,7	64,0	62,5	74,0	73,5	69,8	90,3	100,0	70,6	77,1
		zasadnicze zawodowe	o	633	13	38	51	21	29	12	78	24	166	26	42	23	7	145	9
			k	234	3	14	17	7	8	7	29	4	52	10	15	13	7	61	4
			%	37,0	23,1	36,8	33,3	33,3	27,6	58,3	37,2	16,7	31,3	38,5	35,7	56,5	100,0	42,1	44,4
	gimnazjalne i poniżej	o	335	9	49	58	12	17	5	36	3	99	12	14	10	1	61	7	
		k	115	2	20	22	1	4	4	14	1	32	2	4	3	1	25	2	
		%	34,3	22,2	40,8	37,9	8,3	23,5	80,0	38,9	33,3	32,3	16,7	28,6	30,0	100,0	41,0	28,6	
	wg czasu pozostawania bez pracy	do 6 miesięcy	o	2 177	43	25	68	91	164	66	337	38	553	125	122	87	3	463	60
			k	1 180	23	8	31	43	115	46	191	12	283	67	56	64	3	230	39
			%	54,2	53,5	32,0	45,6	47,3	70,1	69,7	56,7	31,6	51,2	53,6	45,9	73,6	100,0	49,7	65,0
		6 - 12 miesięcy	o	415	9	5	14	18	14	21	49	9	103	31	25	13	6	99	13
			k	271	4	4	8	10	3	15	27	3	74	23	18	10	6	65	9
			%	65,3	44,4	80,0	57,1	55,6	21,4	71,4	55,1	33,3	71,8	74,2	72,0	76,9	100,0	65,7	69,2
		powyżej 12 miesięcy	o	777	49	106	155	13	12	20	74	9	149	30	54	30	11	201	19
			k	480	26	47	73	10	2	12	41	2	91	24	30	19	11	154	11
			%	61,8	53,1	44,3	47,1	76,9	16,7	60,0	55,4	22,2	61,1	80,0	55,6	63,3	100,0	76,6	57,9

TABLICA 30. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH KOBIEC W SZKOLENIACH W 2007 ROKU WEDŁUG POWIATÓW

Wyszczególnienie	WOJEWÓDZTWO RAZEM	POWIATY														
		KIELCE			BUSKI	JĘDRZEJOWSKI	KAZIMIERSKI	KONECKI	OPATOWSKI	OSTROWIECKI	PIŃCZOWSKI	SANDOMIERSKI	SKARŻYSKI	STARACHOWICKI	STASZOWSKI	WŁOSZCZOWSKI
		POWIAT GRODZKI	POWIAT ZIEMSKI	RAZEM												
Osoby bezrobotne, które rozpoczęły szkolenie w 2007 roku	5 239	1 147	1 135	2 282	164	176	98	485	53	385	134	332	389	307	301	133
w tym kobiety	1 756	462	444	906	23	43	37	219	8	89	62	99	99	101	54	16
<i>udział %</i>	33,5	40,3	39,1	39,7	14,0	24,4	37,8	45,2	15,1	23,1	46,3	29,8	25,4	32,9	17,9	12,0
Osoby bezrobotne, które ukończyły szkolenie w 2007 roku	5 110	1 108	1 105	2 213	169	180	96	486	53	390	133	332	371	256	297	134
w tym kobiety	1 700	450	414	864	22	44	37	223	8	94	61	98	89	92	52	16
<i>udział %</i>	33,3	40,6	37,5	39,0	13,0	24,4	38,5	45,9	15,1	24,1	45,9	29,5	24,0	35,9	17,5	11,9
Osoby bezrobotne, które podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu szkolenia	1 837	333	286	619	96	42	18	217	29	173	33	122	146	118	173	51
w tym kobiety	459	123	85	208	18	7	8	66	8	22	10	29	33	34	11	5
<i>udział %</i>	25,0	36,9	29,7	33,6	18,8	16,7	44,4	30,4	27,6	12,7	30,3	23,8	22,6	28,8	6,4	9,8